

Årsmelding

2016

NATIONAL
THEATRET

FØRSTE AKT

Utgitt av Nationaltheatret.

Ansvarlig utgiver: Hanne Tømte. **Ansvarlig redaktør:** Ida Margreta Halvorsen. **Redaktør:** Øystein Hygen Christensen. **I redaksjonen:** Åsta Hoem Hagen, Monica Lindanger, Elisabeth Sødal, Tone Volla Tæstie, Christoffer Knudsen, Børge Skramestø, Christoffer Hjort. **Layout:** Gøril Johnstad Hansen. **Trykk:** 07 Printmedia AS. **Opplag:** 1250. **Papir:** Edixion

Foto: Øyvind Eide, Gisle Bjørneby, Marte Garmann, Unclimatechange, Caroline Reistad/Fritt Ord, Thomas Haugersveen/Statsministerens kontor, Lifescript, Fin Serck-Hanssen, Kjerand Nesvik, Ragnhild Lie, Silje Måseide, Aslaug Olette Klausen, Stortinget, Ingrid Pop, Miljøpartiet de grønne, Bernt Sønvisen (Arbeiderpartiet), Karstein Skogseth, Agnete Brun, Monica Lindanger, DARK Arkitekter, Gøril Johnstad Hansen, Skjalg Bøhmer Vold, Sandvika skolerevy, Erik Berg, Stig Håvard Dirdal, Kim S. Falckjærgensen, Dag Jenssen, LP Lorentz, Riksteatret, Mattis Herman Nyquist, Marianne Heske, Julian Marbach, Radovan Stasny, Freya Sif Hestnes, Eivor Eriksen, Åsta Hoem Hagen, Elisabeth Sødal, Sandra Then, Wonge Bergman, Bjørn Kjetil Undem, Kristin Bengtson, Roberto Palermo, Ioanna Hatziandreou, Øyvind Schou, Svein Brimi, John Andresen, Jonas Kündig, Joanna Butler, Markus Li Stensrud, Emilie Pat. Williams, Eva Dalin (Stockholms universitet), Johanne Bjørseth, Lars Venner, Mathias Fossum, Forlaget Oktober, Trude Eng, Anders Lien, Akademika forlag, m. fl. Øvrige krediteringer på bilder.

FØRSTE AKT

Innledning	s. 4
Leder	s. 12
Nøkkeltall	s. 14
Sagt om teater i 2016	s. 16
Hvordan rapportere på kunst?	s. 18
Hovedmål 1: Dristig og relevant	s. 20
Hovedmål 2: Åpent og engasjerende	s. 28
Hovedmål 3: Et moderne teaterhus	s. 36
Hovedmål 4: Offensiv og profesjonell	s. 44
Virksomhetsstyring og årsregnskap	s. 54
Styrets beretning	s. 56
Regnskap	s. 61
Statistikk	s. 72
Revisors beretning	s. 75

▼
Pause med innlagt vendepunkt
▲

ANDRE AKT

Å velge repertoar	s. 4
Kunsten er å aldri hvile	s. 6
Sterke kunstneriske lag	s. 8
Ensemble	s. 10
Hovedscenen	s. 12
Amfiscenen	s. 20
Torshov	s. 26
Malersalen	s. 28
Andre scener og gjestespill	s. 30
Spesial- og festforestillinger	s. 34
National Spesial	s. 38
National Spesial for barn og unge	s. 47
Ibsenfestivalen	s. 50
Ibsenfestivalens sideprogram	s. 66

Teater oppsto på samme sted og tid som demokratiet, for å gi stemme til dem som ikke fikk stå på den politiske scenen.

ANTIKKEN

(ca. 800 fvt.–ca. 500 evt.)

TEATRET OG DEMOKRATIET

Teater er en byggestein i demokratiets DNA. Samtidig som demokratiet ble Hellas' største eksportvare, ble også dramaet det. Nationaltheatret skal også gi stemme til de stemmeløse, og bidra til å belyse og opplyse den offentlige samtalen. I dag og i fremtiden.

I forestillingen *Martyrer* møtte vi ungdomsskoleelevene Benedicte og Lydia (spilt av Lena Kristin Ellingsen og Kjersti Botn Sandal). Benedicte begynner å praktisere en svært streng variant av kristendommen og manipulerer mobbeofferet Lydia til å være med på den fundamentalistiske leken. Foto: Kim S. Falck-Jørgensen.

Nationaltheatret ble bygget da teppet gikk opp for nasjonen Norge.

FREMVEKSTEN AV DET NORSKE
(1884–1905)

TEATRET OG NASJONS-BYGGINGEN

Da Norge var i ferd med å løsrive seg fra Sverige, ble Nationaltheatret en viktig del av nasjonsbyggingen. Her fikk norsk dramatikk og scenekunst en tydelig stemme. Blant åpningsforestillingerene i september 1899 var *En folkefiende* av Henrik Ibsen – en av verdens største dramatikere og en av Norges sterkeste merkevarer gjennom tidene.

Åpningsforestillingen under Ibsenfestivalen 2016 var *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck*, en sammenstilling av Henrik Ibsens *En folkefiende* og *Vildanden*. Forestillingen ble lagt til dagens Norge, og med kritisk blikk tok den for seg maktsyke hvite middelklassemenn som verken klarer å se seg selv utenfra eller inngå kompromiss. Foto: Øyvind Eide.

KRIG OG OKKUPASJON
(1940–1945)

TEATRET I KRISETIDER

Under andre verdenskrig ble scenekunsten satt under sensur, kontroll og sterkt press av okkupasjonsmakten. I 1941 gikk skuespillerforbundet til streik, fordi NS-politikere prøvde å tvinge dem til propagandaoppdrag. Nazistene overtok så ledelsen av teatret, noe som førte til at mange boikottet forestillingene. Teatret tapte penger – og de tomme benkeradene fortalte om styresmaktens manglende oppslutning blant folket.

Det er krevende å sette opp forestillinger i kamp mot politikere som heller vil sette opp motforestillinger og vrangforestillinger.

Ved middagstid den 9. april 1940 sto tyske soldater med maskingevær i Studentertunden, og to dager etter var Nationaltheatret blitt kaserne for Hitlers tropper. «Kan det tenkes et mer anskuelig bilde på det som skjedde i Norge i disse aprildagene: soldaterhælene som trampet taktfast gjennom Ibsens og Bjørnsons hus og skar sine skarpe spor inn i parkettgulvene ...» (Rønneberg, 1949). Foto: Arbark

**Et demokrati
skaper rom for å
lage en scene.**

VÅR TID
(2006 – d.d.)

NATIONAL- THEATRET I DAG

Er det tilfeldig at teaterbygg
smuldrer opp samtidig som
demokratier settes på prøve?
Er Nationaltheatrets eskalerende
dårlige fysiske forfatning et
symptom på et langt dypere
forfall i samfunnet?

Allerede i 1892, før Nationaltheatret var ferdig bygget, visste man at huset var for lite. I 1935 legnet teatrets arkitekt Henrik Bull ut en stor utvidelse, men teatret klarte ikke å reise midler. Siden den gang har bygget kun gjennomgått én rehabilitering, da teatret brant i 1980. For over 20 år siden ble den første tilstandsanalysen bestilt, og for seks år siden konkluderte Statsbygg med at Nationaltheatret var overmodent for rehabilitering.
Foto: Øyvind Eide.

Året da alt sto på spill

2016 har blitt kalt et «annus horribilis» – et fryktelig år. For Nationaltheatret ble fjoråret et av de mest sammensatte årene i teatrets historie.

Donald Trump ble valgt til president i USA, britene stemte for å gå ut av EU og enda flere har flyktet fra utrygghet i sine hjemland – uten nødvendigvis å bli tatt imot med åpne armer i landet de flyktet til. Mye sto på spill i året som gikk, som også har vært et av de mest sammensatte årene i Nationaltheatrets historie.

Aldri har det blitt spilt mer teater på Nationaltheatret enn i 2016. Aldri før har det vært flere publikummere i salene. Aldri har mer stått på spill hva gjelder behovet for å rehabilitere det ærverdige teaterbygget fra 1899. Og kanskje har aldri teater som kunstform vært viktigere?

Teatret speiler samtiden

Årsrapporten for 2016 åpner med noen glimt bakover i historien. Helt tilbake til teaterkunstens vugge i det antikke Hellas. Det er kanskje lett å glemme at teatret oppsto på samme sted og tid som demokratiet, men det gjorde det, og ikke uten grunn. Teatret spilte en viktig rolle i å skape en felles kulturell identitet, og gjennom teaterfestivaler oppsto et frirom og en unntakstilstand for borgerne. Slik ble teatret en av byggesteinene i demokratiets DNA.

Teatret har alltid speilet sin samtid. Da den mørke middelalderen gjorde sitt inntog i Europa, var også teaterscenene i større grad mørklagt. Og sjelden har teaterkunsten blomstret som da renessansen

overtok. Da Norge ble en fri nasjon med egen grunnlov, ble det også bestemt at Nationaltheatret skulle bygges, som hele nasjonens teaterscene. Det skulle ligge midt i nasjonens hjerte – mellom storting og slott, universitet og rådhus. Under krig og okkupasjon har kunsten og kulturen blitt sensurert, slik Nationaltheatret også ble under andre verdenskrig. I dag spilles det teater som aldri før i Norge. Likevel påpeker flere at demokratiet i dag står i fare og må beskyttes. Kanskje vi også må styrke teatrets posisjon i disse tider og spørre oss hva slags teater nasjonen trenger?

De kollektive opplevelsene

For samfunnet trenger teater. Vi trenger teater – også på det personlige plan. Vi går inn i teatret som enkeltindivider, og går ut som en gruppe. Som Toralv Maurstad sa i sin egen 90-årstale: «Behovet for den kollektive opplevelsen er en del av det å være menneske. Det er et behov som ligger dypt inne i oss.»

Store kollektive opplevelser og sterke kunstneriske høydepunkt var det mange av på Nationaltheatret i 2016, fra nyskapende lbsen-tolkninger, til ny norsk dramatik og barneteater på barnas premisser. Med kritikerroste og godt besøkte produksjoner som blant andre *Mysterier*, *Vildanden + En folkefiende* – *Enemy of the Duck*, *La deg være*, *Borkman*, *Øy*, *Den stundesløse* og

Reisen til julestjernen, har vi igjen vist at teater er viktig, engasjerende og relevant – for både små og store.

Ny publikumsrekord – igjen

Enda flere besøkte også Nationaltheatret i 2016. Besøkstallene vitner om at vi når ut til stadig flere, og dette året hadde teatret hele 274 529 publikummere. Besøkstallet er det høyeste i teatrets historie.

Teatret er også en aktiv aktør i det offentlige ordskiftet, og gjennom debatter og samtaler fylles teatret med publikum og viktige stemmer utover det som foregår på scenen mellom forestillingsstart og teppefall. I 2016 ble det arrangert så mange som 244 formidlingsarrangementer, som introduksjoner, frokostseminarer, teaterquizer og skoleaktiviteter.

Styrket økonomi

2016 er også det aller beste året i teatrets historie hva gjelder egeninntekter. Inntektene er ikke kun med på å sikre en sunn drift, de avsettes også som viktig risikokapital. Nationaltheatret har lyktes med å øke egeninntektene de siste årene, noe som er helt nødvendig for å sikre kunstnerisk handlingsrom og økt aktivitet.

Billettinntekter og andre egeninntekter (fra blant annet salg av programmer og omsetning i bar og kafé) økte med over

”

Nationaltheatret har blitt satt på prøve gjennom historien, og de siste årene har teatret kanskje stått overfor den største prøven av dem alle.

10 millioner kroner fra 2015 til 2016. Måltrettet og engasjerende kommunikasjon og kreativ kanalbruk, og arbeidet for å skape gode publikumsopplevelser, med bar, kafé og eksponering av varer, har bidratt til de gode resultatene.

Forfallet

Publikumsrekorden og den gledelige økonomiske utviklingen Nationaltheatret hadde i 2016 har blitt til mer på tross av byggets tilstand, enn på grunn av det. Nationaltheatret er en av de arkitektoniske grunnsteinene for nasjonen Norge, sammen med Universitetet, Slottet og Stortinget. Dette bygget – og dets virksomhet – er viktig for hele landets identitet.

Nationaltheatret har blitt satt på prøve gjennom historien, og de siste årene har teatret kanskje stått overfor den største prøven av dem alle. Gjennom mange år med langdryge prosesser og mangel på beslutningsevne har byggets tilstand forverret seg – og behovet for at noe må skje har blitt stadig mer kritisk. En av Norges historisk viktigste bygninger må nå nødsikres for ikke å falle sammen.

Et nasjonalteater for fremtiden

Rehabiliteringen av Nationaltheatret må settes i gang raskt. For oss er det viktig å vise at det går an å ha to tanker i hodet samtidig: Å ruste opp et gammelt, vernet bygg trenger ikke å bety at man ikke også fornyer. Nationaltheatret skal

i enda større grad spille en aktiv rolle for folk og samfunn og oppleves som mer inkluderende, åpent og vesentlig. Folk trenger bedre publikumsfasiliteter og universell utforming, og de fortjener moderne scenerom som rommer alle dem som strømmer til teatret.

Mulighetene er mange, og på side 36 i denne årsrapporten kan du lese om vår visjon for Nationaltheatret – en visjon om et teater som skal være moderne og relevant i mange år fremover. Og når 2016 ble et så godt år for Nationaltheatret med lokaler som skriker etter oppussing – tenk hva vi kan få til med et moderne og oppgradert teaterhus?

Hanne Tømte
Hanne Tømte,
teatersjef

Etterord:

2016 har blitt kalt et «annus horribilis». Nå ser det ut som at 2017 kan bli et «annus mirabilis» for Nationaltheatret – et vidunderlig år. I april 2017 ble det bevilget 1,9 milliarder kroner for å rehabilitere Nationaltheatret. Med denne summen kan Nationaltheatret bli satt i sin gamle stand, i tillegg til at Hovedscenen rustes opp med topp moderne teknikk og utstyr. Likevel er det mange utfordringer som ikke løses med dette alternativet. Les mer på side 36.

NØKKELTALL

Økonomi (NOK)	2016	2015	2014
Egne inntekter	79 301 509	68 904 545	55 253 131
Offentlige tilskudd	197 288 598	189 202 679	188 214 008
Sum driftsinntekter	276 590 107	258 107 223	243 467 139
Produksjonskostnader	15 466 611	10 835 549	11 906 123
Personalkostnader	158 947 217	175 432 180	165 208 065
Avskrivinger	10 132 606	10 335 496	9 890 306
Andre driftskostnader	59 307 482	52 909 794	52 164 528
Sum driftskostnader	243 853 916	249 513 020	239 169 022
Driftsresultat	32 736 191	8 594 204	4 298 117
Årsresultat	32 561 698	8 240 061	4 198 177

Scene	2016	2015	2014
Produksjoner	60	49	75
Forestillinger og arrangementer	1 084	907	989
Sal			
Publikummere	274 529	260 065	214 332
Publikumsbelegg (%)	85	82	76
Medarbeidere			
Årsverk	251,7	243	243
Fast ansatte	219	219	207

REKORDHØYE EGENINNTEKTER

79,3 mill.

i egeninntekter i 2016

NY BESØKSREKORD

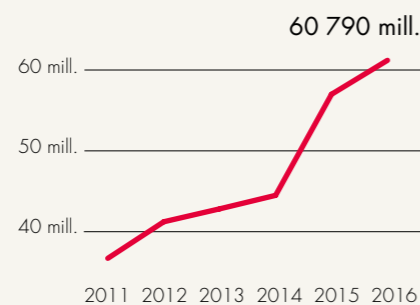
274 529

besøkende i 2016. Det er det høyeste antallet i teatrets historie, og føyer seg inn i den svært positive publikumsutviklingen teatret har hatt de siste årene.

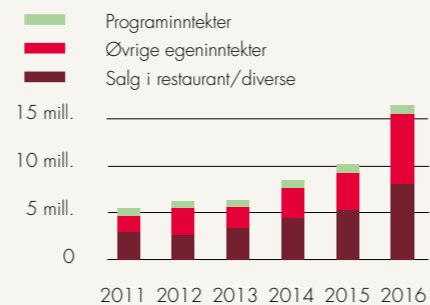
STERK VEKST I EGENINNTEKTER – DOBLET SIDEN 2011

Nationaltheatrets samfunnsoppdrag er ikke å tjene penger. Men vi trenger en solid og forutsigbar finansiering for å lykkes med å skape sterk scenekunst for et stort publikum. Teatret har derfor de siste årene arbeidet for å øke egeninntektene. Vi har oppnådd betydelig vekst i billettinntektene og nær doblet andre egeninntekter siden 2014. Flere besøkende og bedre tilbud i publikumsområdene har vært viktig for inntektsøkningen.

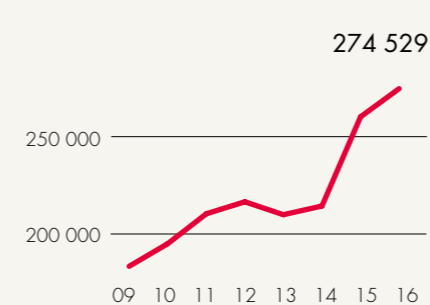
7 % ØKNING I BILLETTINTEKTENE FRA 2015

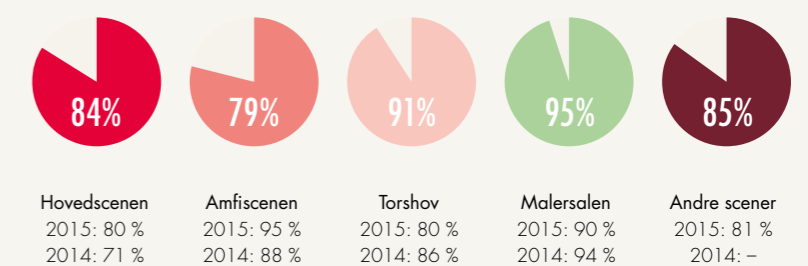
61 % ØKNING I ANDRE EGENINNTEKTER FRA 2015

STADIG STØRRE PUBLIKUM

87 % TOTALT BELEGG PÅ ALLE SCENER

Ibsen trenger ikke enda en æreskrans, han fortjener tagging. Ibsen trenger ikke mer respekt, han behøver mer respektløshet.

Direktør for Fritt Ord, Knut Olav Åmås, i sin tale under åpningen av Ibsenfestivalen 2016.

I en tid der vi alle til enhver tid sitter med lys i ansiktet, propper i ørene og taster løs på telefoner og maskiner, trenger vi teatret mer enn noen sinne.

Skuespiller Toralv Maurstad i talen på sin 90-årsdag.

Jeg tror leger og psykologer i fremtiden kommer til å skrive ut kunst og kultur på resept. Fordi vi trenger å være sammen.

Lena Kristin Ellingsen i samtale under *Grosvold møter* november 2016.

The Theater must always be a safe and special place.

President Donald Trump på Twitter 19. november 2016.

Theatre safe? Or free from opinions u don't like? That's never happening.

Skuespiller Alec Baldwin på Twitter 19. november 2016.

På russekortet mitt hadde jeg Ibsen-sitatet «Det som du er, vær fullt og helt, ikke stykkevis og delt». Og det forsøkte jeg å leve opp til, helt til jeg ble politiker.

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen i sin tale under åpningen av Ibsenfestivalen 2016.

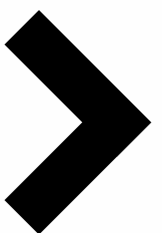
Art can entertain and educate us and at times like these console us.

Skuespiller Barbra Streisand under Tony Awards 2016.

TEATRETS ROLLE ER UERSTATTELIG. DERFOR MÅ VI ÆRE DEM SOM UTVIKLET DET.

Kulturminister Linda Hofstad Helleland under utdelingen av Den internasjonale Ibsenprisen 2016.

Hvordan rapportere på kunst?

I strategien for 2015–2018 er overordnet målsetning at Nationaltheatret skal være det ledende teatret i Norge, utvikle scenekunsten og anerkjennes internasjonalt. Men hvordan kan vi måle om vi lyktes med disse ambisjonene i 2016?

HVORDAN MÅLER MAN EGENTLIG KUNST?

Besøktall, inntekter, medieomtale og antall forestillinger er gode indikatorer på teatrets suksess, men å ha dette som måltall for teatrets kunstneriske resultater er neppe nok. Hvis man i tillegg ser på anmeldelser, kunstneriske utmerkelse, debatt og påvirkning på det offentlige ordskiftet – og selvfølgelig publikums tilbakemeldinger til teatret – har man raskt noen flere viktige pekepinner på om scenekunsten holdt et kunstnerisk høyt nivå.

Årsrapporten for 2016 gir et innblikk i hvor sammensatt arbeidet med å rapportere resultater fra en kunstinstitusjon er. Med utgangspunkt i målene nedfelt i teatrets strategi har vi valgt å kombinere tallrapportering med en kvalitativ drøfting av hvorvidt målene er nådd.

En rapport om kunstens betydning for samfunnet vil nok aldri kunne bli en eksakt vitenskap. Vi håper likevel at årsrapporten for 2016 gir et godt og forståelig innblikk i hvilket arbeid som ble lagt ned for å gjøre scenekunsten på Nationaltheatret til et bidrag av samfunnsmessig stor betydning for Norge i året som gikk.

Foruten Årsmeldingen, rapporterer også teatret all aktivitet til Kulturdepartementet og leverer publikums- og produksjonstall til NTOs scenestatistikk.

På side 61 i rapporten kan du finne teatrets regnskap.

På de neste sidene følger en rapportering med utgangspunkt i Nationaltheatrets fire hovedmål:

- MÅL 1** Nationaltheatret skal være kunstnerisk dristig og relevant – nasjonalt og internasjonalt. **S. 20**
- MÅL 2** Nationaltheatret skal være et åpent og engasjerende teaterhus. **S. 28**
- MÅL 3** Nationaltheatret skal være et moderne teaterhus med nye, tidsmessige lokaler og fasiliteter. **S. 36**
- MÅL 4** Nationaltheatret skal være en offensiv og profesjonell virksomhet. **S. 44**

MÅL
1

Nationaltheatret skal være kunstnerisk

dristig og relevant

– nasjonalt og internasjonalt.

Nationaltheatret skal være offensive i den kunstneriske planleggingen og ha et høyt ambisjonsnivå. Vi skal utfordre teatrets konvensjoner, med nyskapende og banebrytende oppsetninger og ivareta og utvikle det norske scenespråket. Tilbudet for barn og unge skal utvides, og teatrets egenart og tradisjon skal dyrkes. Nationaltheatret skal også skape internasjonal oppmerksomhet, engasjere de fremste utenlandske kunstnerne og hente inn utenlandske gjestespill og selv gjeste prestisjefylte arenaer i utlandet.

SÅ, HVORDAN GIKK DET I 2016?

1

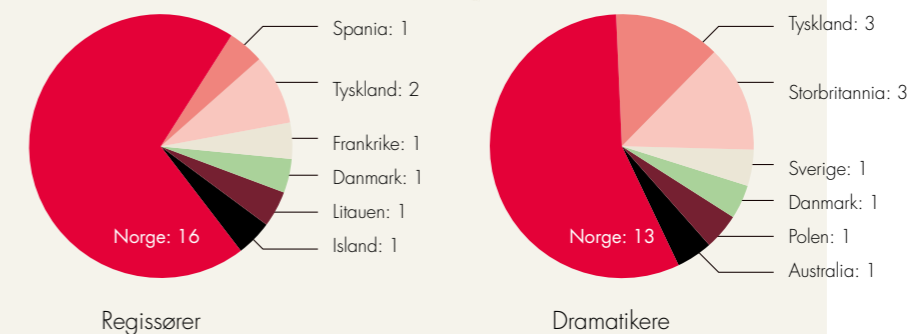
Anerkjente utenlandske regissører gjestet teatret

I 2016 iscenesatte blant andre spanske Calixto Bieito, franske Laurent Chétouane, islandske Thorleifur Örn Arnarsson og tyske Jan Bosse store norske klassikere på Nationaltheatret.

7 + 16

utenlandske og norske regissører (ikke inkludert Ibsenfestivalen).

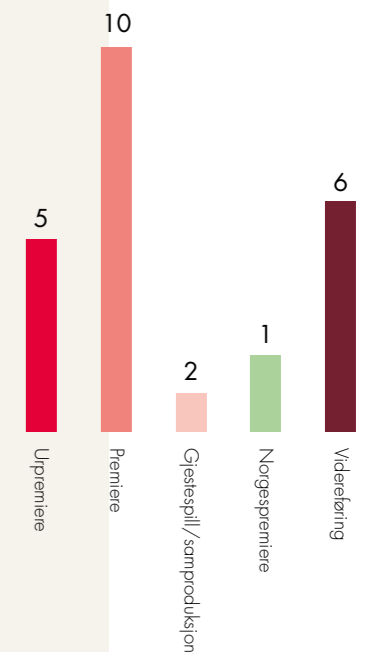
Opprinnelsesland regissører og dramatikere
Alle spilte forestillinger i 2016 unntatt gjestespill under Ibsenfestivalen:

2

Mange sterke urpremierer for både voksne og barn

La deg være av Arne Lygre, *Fortrolige samtaler* av Ingmar Bergman, i en versjon for scenen av Liv Ullmann, *Øy* av Jonas Corell Petersen, *Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn*, basert på bøkene skrevet av Tor Åge Bringsværd og Anne G. Holt og dramatisert av Mari Vatne Kjeldstadli, og *Grønlandsøtraen* av Fredrik Høyer hadde urpremiere på Nationaltheatret i 2016.

3

Nominasjoner og prisdryss

Arne Lygre avsluttet sine to år som husdramatiker ved Nationaltheatret med urpremieren på stykket *La deg være*, som ble nominert til Den nasjonale Ibsenprisen 2016.

Andre priser/nominasjoner til teatret:

Kritikerprisen:

Nominerte: Laurent Chétouane for regi på *Den Stundesløse*.

Heddaprisen 2015/16:

Nominerte: Henrik Mestad, beste mannlige skuespiller. Tone Mostrøm, beste kvinnelige skuespiller.

Martin Viktor Langlie og Roy Knudsen, beste audiovisuelle design for lyddesign og -avvikling. Toril Goksøyr og Camilla Martens, beste scenetekst.

Vinner: Kåre Conradi, beste mannlige skuespiller.

Heddaprisen 2016/17:

Nominerte: Andrine Sæther, beste kvinnelige skuespiller. Johannes Holmen Dahl, beste regi. *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck*, årets forestilling. Arne Lygre, beste scenetekst. (Vinnere ikke annonsert i skrivende stund.)

Amandaprisen:

Nominerte: Andrea Bræin Hovig, beste kvinnelige birolle. Per Frisch, beste mannlige birolle.

Vinnere: Anne Marit Jacobsen, Amandakomiteens ærespris. Liv Bernhoft Osa, beste kvinnelige skuespiller.

Natt og Dags Osloprisen:

Nominerte: Jonas Corell Petersen + Ensemblet for *Øy*.

Vinnere: Thorleifur Örn Arnarsson og Mikael Torfason + Mads Ousdal for *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck*.

Kanonprisen:

Nominerte: Kjersti Tveterås, beste kvinnelige hovedrolle.

Vinner: Liv Bernhoft Osa, beste kvinnelige hovedrolle.

13 + 5
nominasjoner + priser

4

En internasjonal teaterbegivenhet

Liv Ullmanns iscenesettelse av Ingmar Bergmans *Fortrolige samtaler* fikk stor oppmerksomhet både i inn- og utland. Forestillingen gjestet Bergmanfestivalen i Sverige og Esbo Kulturcentrum i Finland. Forestillingen ble også invitert til å spilles i Washington. Dette etter at forestillingen hadde spilt for fulle hus på Nationaltheatret og på turné med Riksteatret.

5

Teater på barnas premisser – åpnet dører for nye, unge talenter

I husregissør Kjersti Horns iscenesettelse ble klassikeren *Reisen til julestjernen* fornyet for gjøre juleteatertradisjonen relevant for alle barn som vokser opp i dag. Med audition som alle barn kunne melde seg på, ny koreografi og nye kostymer, bred dialektbruk og ulike etnisiteter representert på scenen, fikk Sverre Brandts klassiker nytt liv på dagens barns premisser.

Over 900 barn
påmeldt til audition

for *Reisen til julestjernen*. Alle som ville kunne melde seg på, 120 unge talenter fikk komme på audition og 40 barn ble med i forestillingen.

66 422 SÅ VIDEO
FRA AUDITION PÅ
NATIONALTHEATRET.NO

Barna kunne i 2016 også oppleve nyskrevet norsk dramatik basert på Tor Åge Bringsværd og Anne G. Holts univers, med urpremiere på forestillingen *Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn* på Torshov.

HEDDAPRIS TIL
KÅRE CONRADI

6

Fornyelse og tradisjon – klassikere i ny drakt

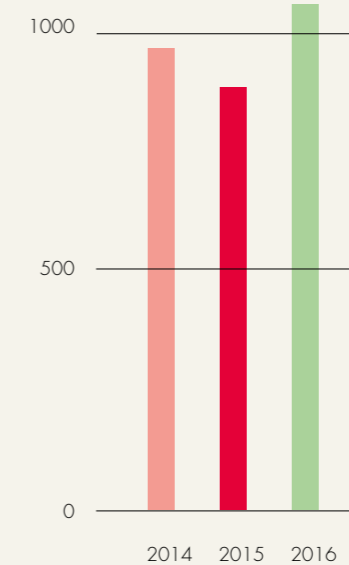
De store dramatikerne preget scenene i 2016. Hamsun, Holberg og Shakespeare sto alle på plakaten. I 2016 var det 450 år siden William Shakespeare døde, og Nationaltheatret satte opp *Richard III* – som ga hovedrollenehaver Kåre Conradi Hedda-prisen – og familieforestillingen *Stormen* på Torshov.

106 082 PUBLIKUMMERE
SA EN KLASSIKER I NY DRAKT
PÅ NATIONALTHEATRET I 2016

7

Relevant og tilgjengelig for enda flere

I 2016 var aktivitetsnivået på Nationaltheatret svært høyt, med totalt 1084 forestillinger og arrangementer. For å være et relevant teater for flest mulig, er det viktig å ha stor bredde i repertoaret og være tilgjengelig for et sammensatt publikum. I 2016 ble det spilt alt fra storslåtte familieforestillinger til smalere og mer minimalistiske forestillinger. Alt er ikke for alle – men alle skal kunne finne noe for seg på Nationaltheatret.

1084

forestillinger og arrangementer i 2016

8

Internasjonalt samarbeid og gjestespill

Forestillingen *Nathan den vise*, produsert av tyske Schauspiel Stuttgart, rumenske Teatrul National Rad Stanca og Nationaltheatret, gjestet Hovedscenen, og forestillingen *Lilleskogen*, produsert av National Moravian Silesian Theatre i Ostrava, Tsjekkia, gjestet Amfiscenen.

9

Klassen vår «vendte hjem» til Polen

Den kritikerroste forestillingen *Klassen vår*, som hadde premiere på Nationaltheatret i 2015, av den polske dramatikerens Tadeusz Słobodzianek, gjestet den polske teaterfestivalen Warsaw Theatre Meetings ved det anerkjente Dramatic Theatre i Warszawa.

10

Ibsenfestivalen satte Norge på det internasjonale teaterkartet

Ibsen-tolkninger fra inn- og utland gjestet Nationaltheatret under den 18 dager lange festivalen, som var den femtende i rekken. Med presse og gjester til stede fra 23 land fikk vi igjen satt Norge, Nationaltheatret og Ibsen på verdenskartet.

” **VANVITTIG,
FRYGTLØS
DRISTIGHED**

Festivalen åbnede i fredags med en vanvittig, frygtløs dristighed af det islandske makkerpar Thorleifur Örn Arnarsson og Mikael Torfason, der har smidt to klassiske stykker, *Vildanden* og *En folkefjende*, ned i en smeltedigel, hvorefter de har kogt en heksebryg sammen og hevet et smukt misfoster op.

Klaus Rothstein, Weekendavisen

11

Teatret som tennplugg i samfunnsdebatten

Et nasjonalteaters oppdrag er å utfordre og utvikle scenekunsten i nye retninger, noe som skal og bør skape reaksjoner. Slik var det også i 2016, da blant annet Ibsen-nytolkningene under Ibsenfestivalen skapte diskusjon om hvorvidt man alltid må fornye klassikerne, og forestillingen *Martyrer* skapte debatt rundt ekstremisme i kristendommen, en debatt som ble flyttet inn på teatret.

”

Vi kan lukke øynene og tenke hardt på 1800-tallet. Men å lete etter Ibsen slik Ibsen var, betyr ikke at vi kommer til å finne ham. For det finnes ikke noe *egentlig* når det gjelder teater. Teater er ikke dramatikk.

Hanne Tømte, teatersjef
Aftenposten, 15. september 2016

Teatersjef Hanne Tømte spraymaler Ibsen-staturen under åpningen av Ibsenfestivalen 2016.

”

... som om arrangørene av årets festival gjør alt de kan for å få folk til å glemme at Ibsens tekster er skrevet for lenge siden.

Anki Gerhardsen, journalist og teaterkritiker, om Ibsenfestivalen
Aftenposten, 10. september 2016

”

... sammenlikningen mellom muslimske og kristne fundamentalister er urimelig. De fleste kristne opp gjennom historien har vært opptatt av Jesu ord om at vi skal elske våre fiender.

Espen Ottosen, teolog, filosof og leder av fagrådet i Skaperkraft, om *Martyrer*
Dagbladet, 1. april 2016

”

... hva angår dét å bruke en religion for å styre og dømme andres liv, finnes både potensial og praksis i troen Ottosen selv tilhører. Å påpeke det, er ikke å angripe kristne i sin alminnelighet. Det er noe samfunnet med jevne mellomrom må minne seg selv om ...

Inger Merete Hobbestad, journalist og forfatter, om *Martyrer*
Dagbladet, 6. april 2016

MÅL
2

Nationaltheatret skal være et

åpent og engasjerende

teaterhus.

Nationaltheatret skal være en tydelig deltaker og et kraftsenter i samfunnet, gjennom å engasjere publikum og offentligheten i viktige spørsmål og temaer, og ved å være en sentral kilde til nasjonens identitet og utvikling. Hele nasjonen skal forholde seg til teatret og oppleve det som sitt. Nationaltheatret skal skape en meningsfull relasjon mellom publikum og teatret, gjennom å kommunisere på publikums premisser, på en verdifull, engasjerende og troverdig måte, og utforske nye kommunikasjonsformer og -kanaler. Publikum skal tilbys en smidig totalopplevelse som skaper begeistring. Samtidig skal teatrets pedagogiske aktiviteter styrkes.

SÅ, HVORDAN GIKK DET I 2016?

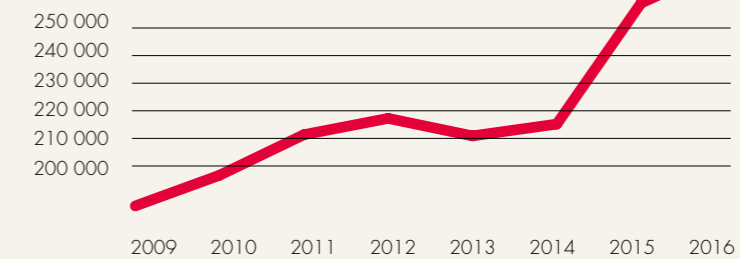
1

Enda en ny besøksrekord

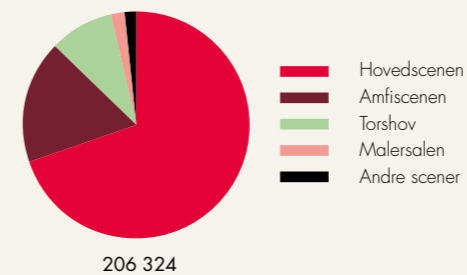
I 2016 hadde teatret hele 274 529 publikummere. Det er det høyeste antallet i teatrets historie, og føyer seg inn i den svært positive publikumsutviklingen teatret har hatt de siste årene. Med sterke kunstneriske opplevelser og målrettede tiltak for å engasjere publikum, når teatret stadig ut til flere.

274 529
publikummere i 2016

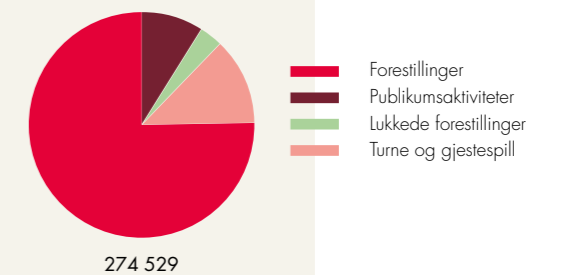
Utvikling antall besøkende:

Forestillinger fordelt på egne scener

All aktivitet

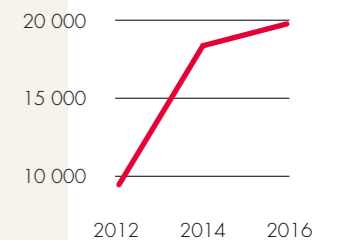

2

... også på Ibsenfestivalen

Ibsenfestivalen satte besøksrekord med 19 817 besøkende på egne og samarbeidende scener. Dette tallet kan sees på som en medvirkende årsak til publikumsrekorden Nationaltheatret hadde i 2016.

19 817
BESØKENDE

3

Stor økning i antall arrangementer – åpnet teatret for enda flere

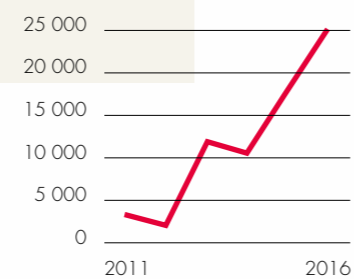
I 2016 kunne publikum delta på ikke mindre enn 244 store og små formidlingsarrangementer på Nationaltheatret. Aktivitetene var alt fra debatter, frokostseminarer, kunstnermøter, teaterquizer, omvisninger, skoleaktiviteter og teaterverksted.

LES MER OM
NATIONAL SPESIAL
I 2. AKT, S. 38

244

arrangementer i 2016

Utvikling antall publikum på arrangementer

4

TV-suksess på nett sett av over 100 000

Den egenproduserte videosatsningen *Grosvold møter*, hvor journalist Anne Grosvold møter kultur- og samfunnspersonligheter på Nationaltheatret, ble sett av over 100 000 på Nationaltheatrets nettsider, og over 200 000 så klippet av Lena Kristin Ellingsens appell «Hvis du måtte velge» på Facebook. Med *Grosvold møter* åpnet teatret et nytt rom i kultur- og samfunnsamtalene, hvor teater er enda mer enn teater.

LES MER OM
GROSVOLD MØTER
I 2. AKT, S. 42

ANNE GROSVOLD MOTTOK
HEDERSPRISEN UNDER
GULLRUTEN 2016

5

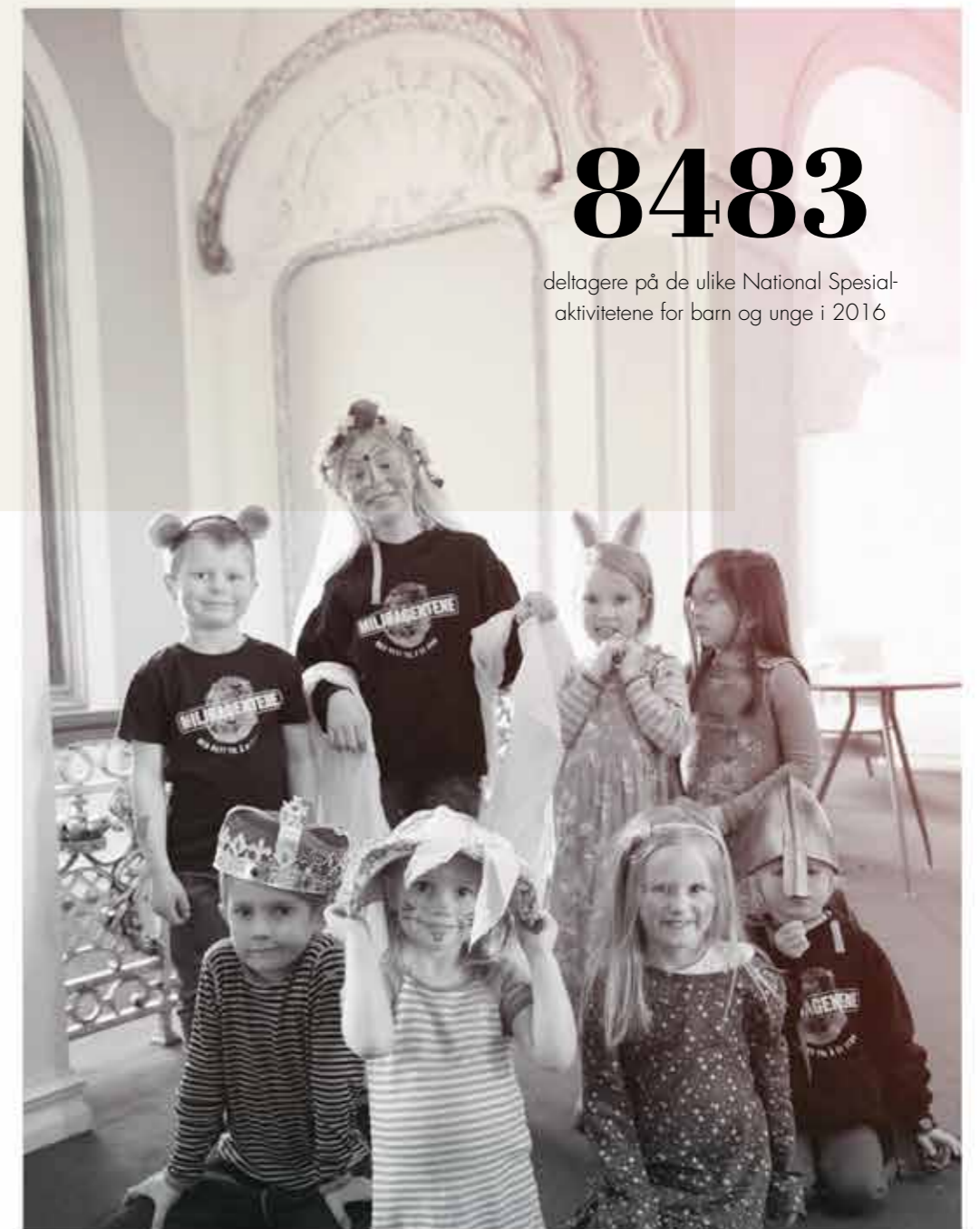
Nationaltheatret for barn og unge

Gjennom hele fjoråret ble det arrangert ulike aktiviteter rettet mot barn og unge på Nationaltheatret, som teaterquizer, familjelørdager, julearrangementer, omvisninger, workshoper, seminarer og skoleturneer. På disse arrangementene deltok tilsammen 8483 små og store.

LES MER OM
NATIONAL SPESIAL
FOR BARN OG
UNGE I 2. AKT, S. 47

8483

deltagere på de ulike National Spesial-aktivitetene for barn og unge i 2016

6

Stort prosjekt med ungdom om ytringsfrihet

I 2016 gjennomførte teatret sammen med Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB et omfattende formidlingsopplegg knyttet til religion og ytringsfrihet for ungdom, med workshops, teater og rollespill, i forbindelse med forestillingen *Nathan den vise*.

400 UNGDOMMER
PÅ WORKSHOP PÅ
TEATRET

LES MER OM
NATHAN DEN VISE
I 2. AKT, S. 40

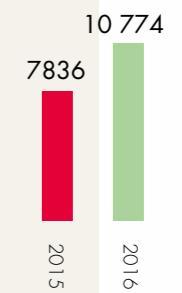
7

Læring gjennom opplevelse

I 2016 så 10 774 skoleelever en forestilling på Nationaltheatret. Dette er en økning på over 2900 skoleelever fra 2015.

90 skoleklasser besøkte Nationaltheatret gjennom Den kulturelle skolesekken i Oslo og Buskerud, som forestillingene *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck*, *Mysterier* og *Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn* var en del av.

20 videregående skoler og 10 barneskoler fikk besøk av formidler i forkant av forestillingene. 65 formidlingstimer ble gjennomført i klasserommene.

10 774

skoleelever på forestilling i 2016

8

Populært ungdomstilbud

Unge National er en medlemsordning for unge mellom 15 og 25 år, hvor medlemmer tilbys teaterbilletter til kinopris – i tillegg til egne tilbud og arrangementer, kunstnermøter og workshops.

Over
10 000
medlemmer i 2016

– tilsvarer 1,3 % av
Norges befolkning mellom
15 og 25 år.

9

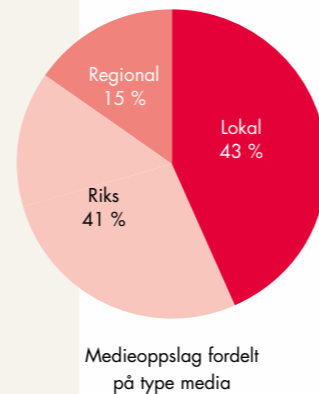
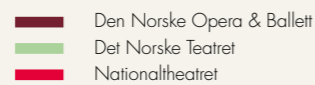
Størst medieeksponering

Det ble publisert totalt 1883 medieoppslag om Nationaltheatret i 2016. Det er viktig for et nasjonalteater å være synlig i hele landet, både i lokal, regional og riksdekkende presse.

1883

medieoppslag i 2016

Kilde: My Newsdesk

10

Stort engasjement i sosiale medier

Gjennom en større og bedre videoproduksjon, godt redaksjonelt innhold og aktiv dialog med publikum skaper Nationaltheatret stadig større engasjement på sosiale medier. Gjennom kanaler som Facebook og Instagram når vi hver dag ut til enda flere publikummere over hele landet.

OVER 50 000 FØLGERE PÅ FACEBOOK OG INSTAGRAM

203 040

så videoen med Lena Kristin Ellingsens appell fra *Grosvold møter* på Facebook

↪ 2148 delinger   👍 1,6 k reaksjoner

11

Dristig kommunikasjon skapte debatt

Ibsenfestivalens knallgule farge, logo med humoristisk Ibsen-piktogram og bruddet med forventningene om hvordan et teater skal kommunisere, skapte både begeistring og irritasjon i 2016, og debatten ble uttrykt gjennom en rekke kronikker.

”

Vi tror det er grunnleggende at vi som jobber med kulturkommunikasjon innser at ikke engang Ibsen kan formidles innforstått eller med en holdning om at alt skal gjøres som det alltid har vært gjort. (...)

JA, VI ER SKAMLØSE. KAN VI FÅ FLERE TIL Å SE GODT TEATER, ER VI VILLIGE TIL Å GJØRE NESTEN HVA SOM HELST.

Ida Margreta Halvorsen, kommunikasjonssjef ved Nationaltheatret
Morgenbladet 30. september–6. oktober.

”

Et knæfald for de unge? En leflen for det moderne? (...) Nej, det her er faktisk ganske morsomt og slet ikke uden selvironi.

Klaus Rothstein, kritiker, kommentator og journalist
Weekendavisen, 16. september 2016.

”

Den noe krampaktige utformingen av Ibsenfestivalens program gir inntrykk av at teatrene nokså desperat ønsker å nå ut til ungdom.

Anette Therese Pettersen, kritiker og kommentator
Morgenbladet, 23.–29. september 2016.

MÅL
3

Nationaltheatret skal være et

moderne teaterhus

med nye, tidsmessige lokaler og fasiliteter.

Nationaltheatret ønsker å rehabilitere og vitalisere den tradisjonsrike teaterbygningen, for å øke den kunstneriske kvaliteten og legge til rette for nyskaping og for å skape et vitalt og publikumsvennlig byrom. Nationaltheatret skal være en teaterarena på internasjonalt nivå, og vi ønsker i fremtiden å tilby flere og bedre publikumsopplevelser og være en attraktiv møteplass for et bredt publikum, med universell utforming og et formidlingscenter for pedagogiske aktiviteter. Dette må gjøres samtidig som de kulturhistoriske verdiene vernes, arbeidsforholdene bedres og en bærekraftig og miljøvennlig drift vektlegges.

DETTE HAR SKJEDD:

1892: FOR LITE FRA START

Allerede i 1892, ved byggestart, måtte teatret reise en bygård med verksteder og lagre.

1935: TEGNET UTVIDELSE 1

Teatrets arkitekt Henrik Bull tegnet ut en stor utvidelse med blant annet bedre publikumsfasiliteter og lagring. Men teatret klarte ikke å reise midler.

1980-tallet: TEGNET UTVIDELSE 2

Etter brannen i 1980 ble teatret rehabilitert, men ikke modernisert. En ny fløy ble foreslått bygget, men teatret fikk ikke gehør for finansiering.

1990-tallet: AVVIST

En utvidelse av teatret ble foreslått da ny jernbanetunnel ble bygget. Forslaget ble avvist av Storting og regjering grunnet bygging av den nye operaen.

2006–2007: TILSTANDS- ANALYSE 1

En tilstandsanalyse av teaterbygningens omfattende rehabiliteringsbehov leveres av konsultentselskapet Rambøll.

Hva skal skje med Nationaltheatret?

Allerede da teatret ble åpnet i 1899, var det for lite. Gjennom årenes løp har det stadig blitt fremmet forslag om rehabilitering og utvidelse, uten at noen har blitt realisert.

I 2012 ble det vedtatt å utrede spørsmålet om rehabilitering. I 2014 kom en lovpålagt utredning (KVU) og anbefaling for konsept for rehabiliteringen og utviklingen av Nationaltheatret. I 2015 ble KVU-en kvalitetssikret (KS1), og en ny anbefaling for konsept for rehabiliteringen og utviklingen av Nationaltheatret presentert. I 2016 ventet man fortsatt på en endelig avklaring om regjeringen ønsket å gå for anbefalingen gitt i KVU-en eller anbefalingen gitt i kvalitetssikringen (KS1). På neste side kan du lese mer om hva som skiller de to anbefalingene fra hverandre.

2008–2011: TILSTANDS- ANALYSE 2

Teatrets styre foreslår at Statsbygg overtar forvaltningen av bygget, men de mener det må rehabiliteres først. Kostnadene fastlås til 700–900 millioner kroner.

2012: VEDTAK OM UTREDNING

Regjeringen setter i gang prosessen med konseptvalgutredning (KVU) og kvalitetssikring (KS1), for å utrede teatrets rammer i et 50-årsperspektiv.

2014: ANBEFALING 1: KVU

KVU anbefaler full rehabilitering av bygget. Med blant annet helt ny hovedscene, nybygg med bispener, moderne publikumsfasiliteter og universell utforming.

2015: ANBEFALING 2: KS1

KS1 settes i gang for å kvalitetssikre KVU-en. KS1 anbefaler kun rehabilitering av teaterbygningen og full oppgradering av Hovedscenen.

2016: KULTUR- DEPARTEMENTET AVGJØR

Beslutningsgrunnlag for valg av alternativ ligger hos Kulturdepartementet. Ingenting blir vedtatt i 2016.

HVA NÅ?

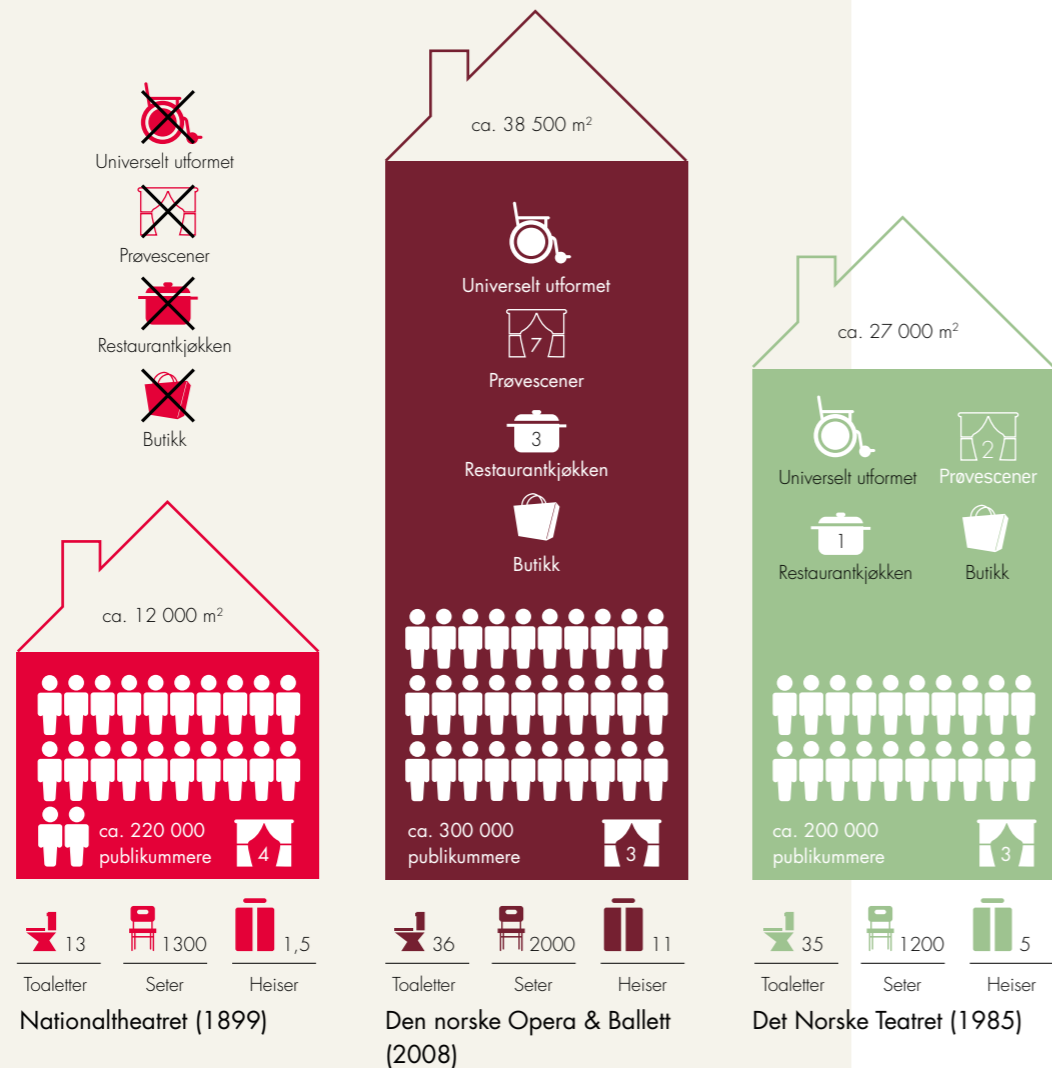
Et bygg i kritisk forfatning

Det største dramaet på Nationaltheatret pågår hele året og er gratis å oppleve: bygningens forfall.

Nationaltheatret sto ferdig bygget i 1899 og har ikke gjennomgått nevneverdige moderniseringer siden. Teatret er i en byggeteknisk kritisk tilstand og tidsmessig med tanke på hva som kreves av et moderne teaterhus. Det mangler moderne scener og sceneteknologi, gode nok publikumsfasiliteter og universell utforming. I påvente av regjeringens valg av konsept for rehabiliteringen av Nationaltheatret, ble det i 2016 satt av 2,5 millioner kroner til en «avklaringsfase». Dette

kommer i tillegg til de tidligere prosessene knyttet til konseptvalgutredning og kvalitetssikring.

I 2016 ble det gjennomført inspeksjoner på elektriske anlegg, brannvarslingsanlegg, ventilasjonsaggregater, sanitæranlegg og heisene i bygget. Rapportene beskriver et bygg som er overmodent for rehabilitering, og som følge av dette har teatret i 2017 nødsikret deler av fasaden av hensyn til de forbipasserendes sikkerhet.

KONSEPTVALGUTREDNINGENS ANBEFALING (KVU):

På oppdrag fra Kulturdepartementet ble det i 2014 utarbeidet en konseptvalgutredning (KVU) av konsulentbyråene Atkins, Oslo Economics og Snøhetta. Deres anbefaling var full rehabilitering av teaterbygningen, modernisering av Hovedscenen, nybygg med nye bispener, samt moderne publikumsfasiliteter og universell utforming. Dette alternativet tar høyde for en kostnad på ca. 3,9 milliarder kroner, og Nationaltheatrets styre og ledelse stiller seg bak denne anbefalingen om en større utvikling av teatret.

KVALITETSSIKRINGENS ANBEFALING (KS1):

Den påfølgende kvalitetssikringen (KS1) ble gjennomført av Metier og Møreforskning. De argumenterte for å rehabilitere bygget og oppgradere Hovedscenen, men foreslo å vente med ytterligere utvikling av teatret. Dette alternativet tar høyde for en kostnad på ca. 1,9 milliarder kroner, og er alternativet regjeringen våren 2017 ønsket å gå videre med.

De viktigste forskjellene på anbefaling 1 og 2:

	KVU	KS1
Scener som gir høyere publikumskapasitet og er fleksible med tanke på ominnredning	Ja	Nei
Sceneteknisk utstyr som gjør det mulig å utnytte det kunstneriske potensialet fullt ut*	Ja	Ja
Et bygg med universell utforming, tilgjengelig for alle	Ja	Nei
Hovedscene med god akustikk	Ja	Ja
Gode siktlinjer slik at flere kan se bedre i hovedscenesalen	Ja	Ja
Tidsriktige publikumsfasiliteter, som restaurant og formidlingsrom	Ja	Nei
Tilstrekkelig med toalettfasiliteter	Ja	Nei
Gode arbeidsforhold for skuespillere og sceneteknikere på Hovedscenen	Ja	Ja
Erstatte Amfiscenen med nybygg av en moderne og større scene 2	Ja	Nei
Prøvesaler i nær tilknytning til teatret	Ja	Nei
Gi sponsorer og næringsliv bedre fasiliteter til å bruke teatret	Ja	Nei
Tar høyde for antatt befolkningsøkning i østlandsområdet	Ja	Nei

*gjelder kun Hovedscenen

HVILKE BEHOV HAR ET MODERNE NASJONALTEATER?

Nationaltheatret i et femtiårsperspektiv

I samarbeid med DARK Arkitekter har Nationaltheatret visualisert hva befolkningen kan forvente, og hva som bør tilbys, av et moderne nasjonalteater. Med illustrasjonene ønsker vi å vise noen av de konkrete behovene rehabiliteringen av Nationaltheatret bør dekke, samt illustrere hvordan en utvidelse av teatrets arealer på bakkeplan kan være med på å revitalisere byrommet i Oslo sentrum.

Det er viktig å understreke at de arkitektoniske valgene ikke er et ferdig konsept, og at Nationaltheatret imøteser en eventuell arkitektkonkurranse knyttet til rehabiliteringen og utviklingen av Nationaltheatret i et femtiårsperspektiv.

Et nasjonalteater for fremtiden

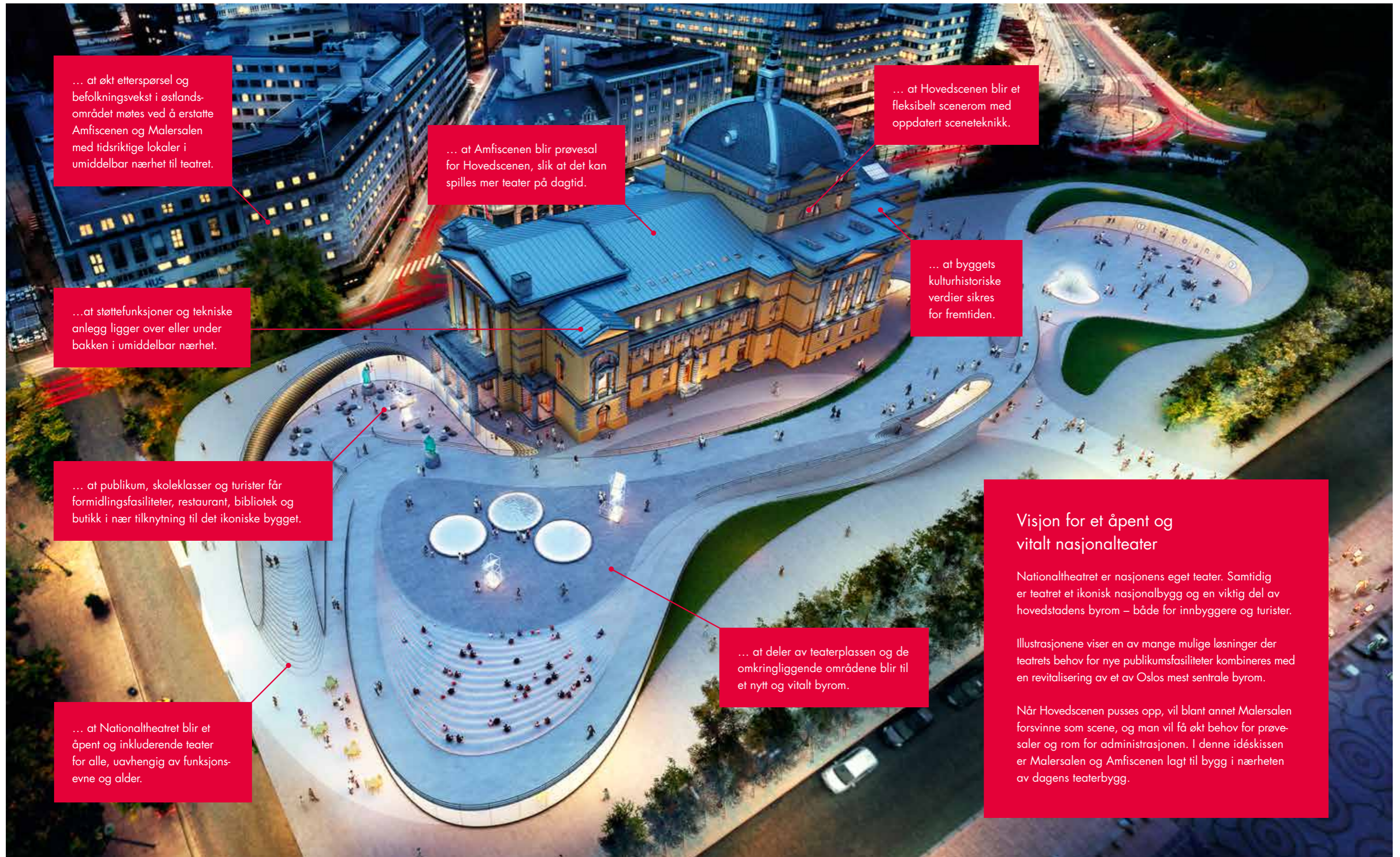
I 2012 vedtok regjeringen at utredningen for rehabilitering og modernisering av teatret skulle ha en ramme på femti år for virksomheten. Teatrets styre og ledelse deler denne ambisjonen.

En fullstendig rehabilitering av det forfalne bygget er en konsekvens av mangel på større bevilgninger til vedlikehold, og er høyst nødvendig. I forslaget regjeringen valgte å støtte våren 2017, er det ikke tatt høyde for at teatret også trenger modernisering av Amfiscenen og Malersalen. Det er heller ikke tatt hensyn til behovet for moderne publikumsfasiliteter og universell utforming.

EN LEVENDE SCENEKUNSTINSTITUSJON OG KULTURSENTRUM FOR HELE LANDET BØR REHABILITERES SLIK ...

... at økt etterspørsel og befolkningsvekst i østlandsområdet møtes ved å erstatte Amfiscenen og Malersalen med tidsriktige lokaler i umiddelbar nærhet til teatret.

... at Amfiscenen blir prøvesal for Hovedscenen, slik at det kan spilles mer teater på dagtid.

... at Hovedscenen blir et fleksibelt scenerom med oppdatert sceneteknikk.

...at støttefunksjoner og tekniske anlegg ligger over eller under bakken i umiddelbar nærhet.

... at byggets kulturhistoriske verdier sikres for fremtiden.

... at publikum, skoleklasser og turister får formidlingsfasiliteter, restaurant, bibliotek og butikk i nær tilknytning til det ikoniske bygget.

Visjon for et åpent og vitalt nasjonalteater

Nationaltheatret er nasjonens eget teater. Samtidig er teatret et ikonisk nasjonalbygg og en viktig del av hovedstadens byrom – både for innbyggere og turister.

Illustrasjonene viser en av mange mulige løsninger der teatrets behov for nye publikumsfasiliteter kombineres med en revitalisering av et av Oslos mest sentrale byrom.

Når Hovedscenen pusses opp, vil blant annet Malersalen forsvinne som scene, og man vil få økt behov for prøvesaler og rom for administrasjonen. I denne idéskissen er Malersalen og Amfiscenen lagt til bygg i nærheten av dagens teaterbygg.

... at deler av teaterplassen og de omkringliggende områdene blir til et nytt og vitalt byrom.

... at Nationaltheatret blir et åpent og inkluderende teater for alle, uavhengig av funksjons- evne og alder.

MÅL
4

Nationaltheatret skal være en

offensiv og profesjonell

virksomhet.

Som et av Norges ledende teatre skal vi ha de mest kompetente medarbeiderne, bruke ressursene optimalt, være utviklingsdyktige og endringsvillige, ha effektive arbeidsposesser og hensiktsmessig bemanning. Gjennom å styrke inntjeningen på alle områder, også gjennom effektivt samarbeid med næringsliv, stiftelser og andre, skal vi sikre en bærekraftig økonomi, som er viktig for et det kunstneriske handlingsrommet. Teatret skal ha klare beslutnings- og kommunikasjonslinjer, balansere individuell utfoldelse og fellesskapets behov og legge til rette for at alle bidrar til kompetanseutvikling. Teatret skal også omsette teatrets verdigrunnlag i praksis og prioritere helse, miljø og sikkerhet.

SÅ, HVORDAN GIKK DET I 2016?

1

Høy aktivitet gir økonomisk handlingsrom

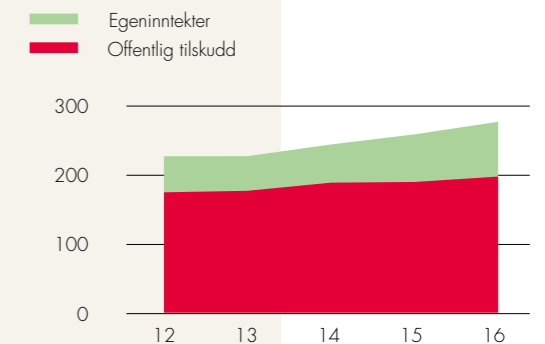
Flere publikummere og høyere egeninntekter har demmet opp for den lave økningen i offentlige tilskudd.

79,3 mill.

i egeninntekter

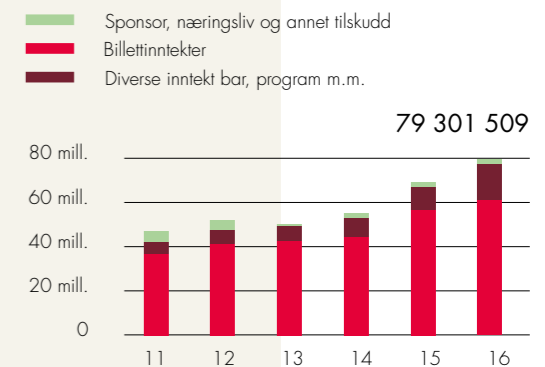
ØKONOMIEN ER STRAM, MEN LIKVIDITETEN GOD

De offentlige tilskuddene har ikke holdt følge med pris- og lønnsveksten de siste årene. God økonomistyring har likevel bidratt til at teatret har tilfredsstillende likviditet. I 2016 ble den styrket med ca. ti millioner kroner til 72,3 millioner kroner i utgående beholdning. Høyere egeninntekter har vært nøkkelen til å skape økt aktivitet og handlingsrom for scenekunsten.

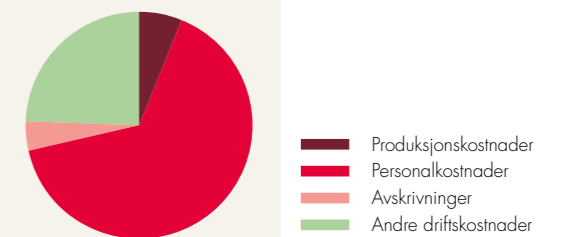
EGENINNTektENE ØKER RASKERE ENN TILSKUDDENE

Måltrettet kommunikasjon og kreativ kanalbruk bidro til at billettinntektene vokste med over 12 millioner kroner fra 2014 til 2015, og i 2016 økte de med ytterligere fire millioner kroner. Andre egeninntekter – fra blant annet salg av programmer og i bar og kafé – økte med litt over seks millioner kroner fra 2015 til 2016.

TILSKUDDENE MÅ HOLDE TRITT MED LØNNSVEKSTEN

Personalkostnadene utgjorde nær to tredeler av teatrets driftskostnader i 2016. Når en ser bort fra kostnadene til pensjon, økte personalkostnadene med ni prosent fra 2015 til 2016. Denne økningen henger først og fremst sammen med høy aktivitet. For at vi skal kunne opprettholde den høye produksjonen, er det viktig at statstilskuddet holder tritt med lønnsveksten fremover.

2

Vi tåler godt å bli sammenlignet med andre

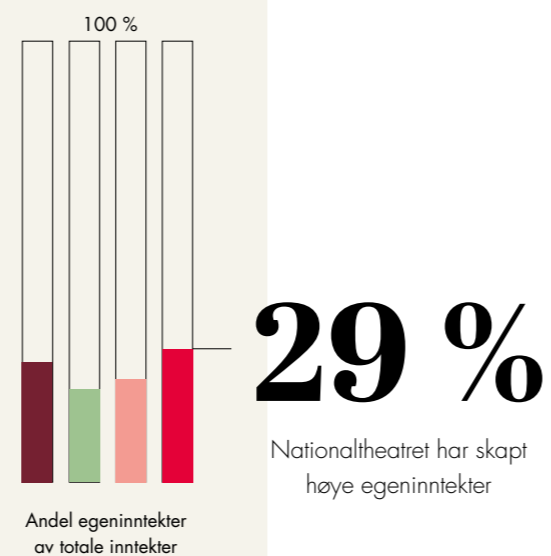
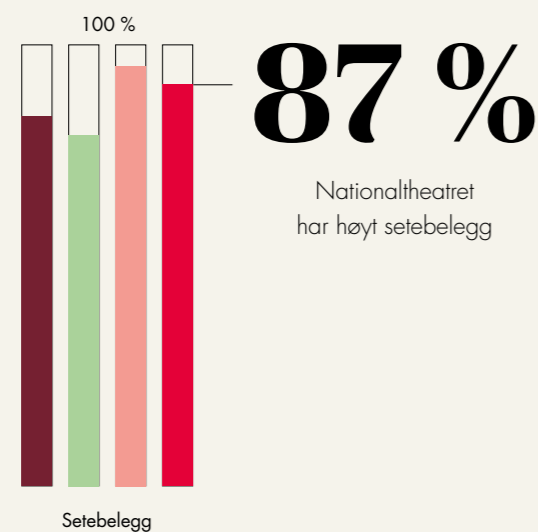
Nationaltheatret har stor produksjon, høyt belegg og gode egeninntekter sammenlignet med andre store scener.

Det kan være vanskelig å sammenligne resultatene blant scenekunst-institusjoner. Det som produseres og settes opp, krever ulike ressurser, og vi har forskjellige fasiliteter. Til tross for forskjellene er det interessant å se at Nationaltheatret har en betydelig produksjon av scenekunst og når ut til et stort publikum. Vi har også den høyeste andelen egeninntekter blant de største scenene i Skandinavia.

	Det Kgl. Teater	Dramaten	Den Norske Opera & Ballett	Nationaltheatret
Publikummere*	542 616	212 705	318 786	274 491
Setebelegg	80 %	76 %	91 %	87 %
Produksjoner	107	32	118	61
Årsverk	959	295	598	252
Offentlige tilskudd (NOK mill. **)	637,1	218,2	600,8	197,3
Billettinntekter**	153,1	42,8	102,9	60,8
Øvrige inntekter**	66,4	11,2	70,5	18,5
Andel egeninntekter av totale inntekter	26 %	20 %	22 %	29 %

* Publikummere på egne produksjoner, inkl. turneer
** Valutakurs per 31.12.2016

■ Det Kongelige Teater i København
■ Dramaten i Stockholm
■ Den Norske Opera & Ballett
■ Nationaltheatret

3

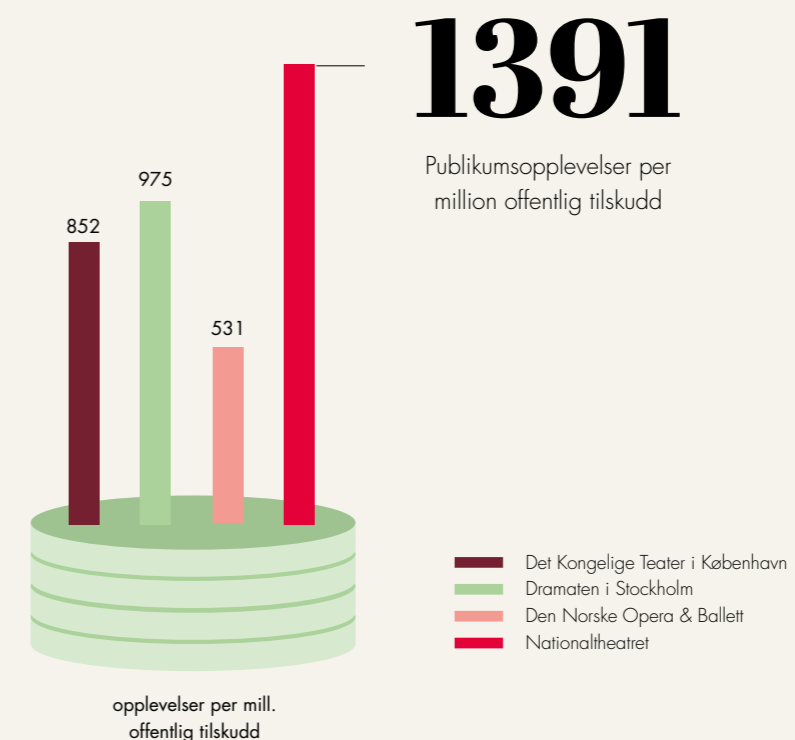
Tilskuddene til Nationaltheatret gir høy avkastning

Nationaltheatrets samfunnsbidrag per krone og årsverk er høyt når vi sammenligner med de store scenekunstinstitusjonene i Norge og Norden.

God og effektiv ressursutnyttelse er viktig for Nationaltheatret, spesielt fordi vi får en stor del av vår finansering fra statlige midler. Vi skal bruke de offentlige tilskuddene til å skape stor scenekunst og forvalte den norske og internasjonale kulturarven. Vi skal også utfordre og være dristig for et stort og mangfoldig publikum, ikke ulikt oppdragene til våre søsterorganisasjoner i Skandinavia.

Samtidig har de forskjellige institusjonene ulike samfunnsoppdrag som ikke lar seg sammenligne. Det å måle og veie kunstneriske prestasjoner, er også både problematisk og vanskelig. Det kan likevel være en interessant øvelse, for å vise publikum hvor mange opplevelser de får ut av hver investerte offentlige krone.

Når vi sammenligner ressursbruken ved de store skandinaviske scenene, ser vi at Nationaltheatret leverte flest publikumsopplevelser per årsverk og million i tilskudd i 2016.

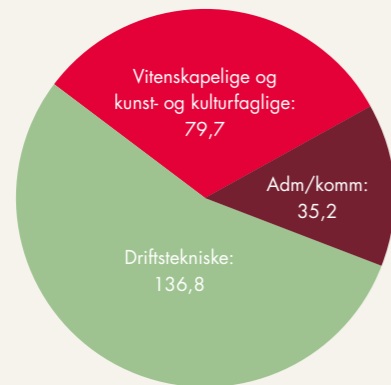

4

De beste folkene

Det er 219 fast ansatte på Nationaltheatret, fordelt på over 70 fagområder. Nationaltheatret holder mange gamle håndverkstradisjoner ved hevd. Hos oss jobber skreddere, tilskjærere, teatersmeder, parykkmakere, modister, rekvisitører og møbelsnekkere. I tillegg er vi i front på moderne fagområder som multimediale produksjoner, video, lys- og lyddesign.

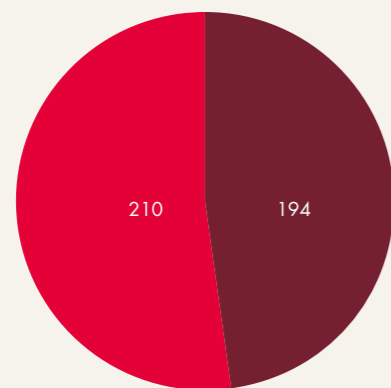

Totale årsverk i 2016: 251,7.

219
fast ansatte,
fordelt på over
70
fagområder

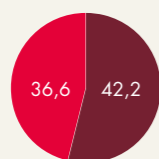
JEVN FORDELING MELLOM KJØNNENE

● Kvinner ● Menn

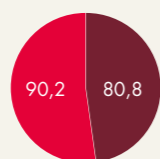

Totalt antall personer tilknyttet teateret i 2016.

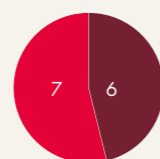
48 %
menn
52 %
kvinner

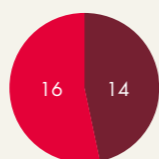
Vitenskapelige og kunst- og kulturfaglige, fordelt på årsverk.

Administrasjon/kommunikasjon og driftstekniske, fordelt på årsverk.

Styret, fordelt på antall personer.

Ledelsen, fordelt på antall personer.

- Administrasjonssekretær
- Arkivansvarlig
- Arrangementstekniker
- Barnepasser
- Billettkontrollør
- Danser
- Dekorasjonsmaler
- Digitalansvarlig
- Direktør
- Dramaturg
- Drift og vaktmester
- Ensemblekoordinator
- Forfatter/dramatiker
- Fotograf
- Frisør
- Følgespottkjører
- Grafisk designer
- HR- og HMS-avdeling
- Husregissør/regissør
- Informasjonsavdeling
- Inspisient
- Instruktør
- Kapellmester
- Kjole- og draktsyer
- Kommunikasjonssjef
- Komponist
- Koreograf
- Kostymedesigner
- Leder for formidling og festivalkommunikasjon
- Loftsmester
- Logoped/stempepedagog
- Lydansvarlig
- Lyddesigner
- Lysbordoperatør
- Lysdesigner
- Lysmester
- Lystekniker
- Lønningsansvarlig
- Markedsavdeling
- Modist
- Musiker
- Myggansvarlig
- Møbeltapetserer
- Oversetter
- Parykkmaker
- Patina- og fargeansvarlig
- Plansjef
- Produksjonsplanlegger
- Produsent
- Publikumsvert
- Påkleder
- Rekvisitør/rekvisittmaker
- Renholdspersonell
- Resepsjonsmedarbeider
- Ressursplanlegger
- Salgsavdeling
- Sanger
- Sangpedagog
- Scenemester
- Scenetekniker
- Scenograf
- Servitør
- Sjefsprodusent
- Sjåfør
- Skredder
- Skuespiller
- Snekker
- Sponsoransvarlig
- Statist
- Sufflør
- Sveiser/smed
- Teatersjef
- Teknisk produsent
- Teknisk sjef
- Tilskjærer
- Videodesigner
- Økonomiavdeling

5

Utvikling og utfoldelse på andre arenaer

Nationaltheatrets ansatte er svært attraktive for andre miljøer og institusjoner, og det er viktig at ansatte innenfor alle faggrupper får muligheten til å utvikle seg også på andre arenaer. Flere får derfor permisjon til å jobbe med andre prosjekter. Slik får teatret mer kompetente medarbeidere og det kunstneriske tilbudet styrkes. Samtidig innebærer det et ansvar å være fast ansatt på teatret, og permisjoner skal ikke gå utover felleskapets behov.

I 2016 kunne du oppleve flere av Nationaltheatrets fast ansatte skuespillere på TV og film. Her er noen av dem:

LIV BERNHOFT OSA
VANT AMANDAPRIS

Liv Bernhoft Osa i *Pyromanen*. Foto: Virre Dahl

Laila Goody i *Rosemari*. Foto: Norsk Film Distribusjon/4 1/2

Kåre Conradi i *Vikingane*. Foto: NRK

Jon Øigarden i *Mammon*. Foto: Glenn Meling/NRK.

Gisken Armand i *Gilberts grusomme hevn*. Foto: Maipo/Nordisk Film Distribusjon AS

Thorbjørn Harr i *Birkebeinerne*. Foto: Ian Brodie/Paradox Film 3 AS

Ellen Horn i *Neste sommer*. Foto: TV Norge

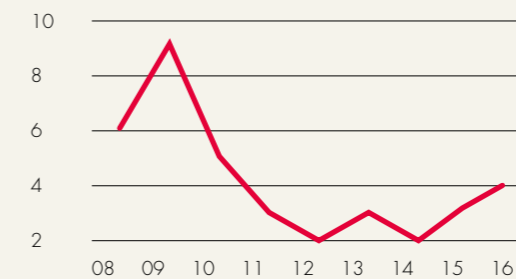
6

En trygg arbeidsplass

På Nationaltheatret skal de kunstneriske grensene utfordres, men ikke slik at det går ut over helse, miljø og sikkerhet. Her skal et nasjonalteater være en foregangsvirksomhet. Det ble gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse i 2015, etter Arbeidstilsynets rapport. Teatret har jobbet videre med å utvikle partssamarbeidet og samarbeidet med vernetjenesten i tråd med tilbakemeldinger fra Arbeidstilsynet.

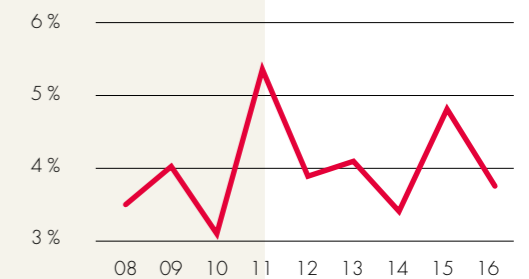
FÅ SKADER

Fire skader under arbeid førte til sykefravær i 2016.

LAVERE SYKEFRAVÆR

Gjennomsnittlig sykefravær: 3,6 prosent i 2016, mot 4,8 prosent i 2015.

HMS-UTFORDRINGER I ET GAMMELT TEATERHUS:

Å drive moderne teatervirksomhet i et svært gammelt bygg, byr på utfordringer med tanke på helse, miljø og sikkerhet. Frem til rehabiliteringen begynner, må teatret i økende grad iverksette midlertidige tiltak for å sikre HMS i tillegg til driftsstabilitet.

7

Ny produksjonshåndbok i anmarsj

I 2016 har det blitt arbeidet med en ny produksjonshåndbok, som utkommer i løpet av 2017. Denne produksjonshåndboken beskriver teatrets langtidsplanlegging og repertoarplaner, sesong og spillemønster. Den beskriver organisering av arbeidet med en teaterproduksjon på veien fra idé til ferdig forestilling gjennom de ulike faser, beslutninger og milepæler som skal passeres underveis.

8

Et offensivt samarbeid med næringsliv og private aktører

Nationaltheatret skal være en attraktiv arena for næringslivet, og samarbeidet med sponsorer og næringsliv skal bidra til å realisere teatrets ambisjon om å være det ledende teatret i Norge.

Nationaltheatret har en etablert og sterk merkevare, og et bredt og attraktivt tilbud med forestillinger for alle lag av befolkningen. Teatret er derfor en attraktiv samarbeidspartner for næringslivet – noe aktiviteten, samarbeidene og de inngåtte avtalene i 2016 vitner om. Teatret ønsker likevel å være ytterligere attraktivt for

sponsorer, samarbeidspartnere og næringsliv. Fordi teatret mangler prøvelokaler, må gjennomføringen av større arrangementer på dagtid først og fremst skje i publikumsrestauranten. Dersom man gjennom en rehabilitering av teatret får tilrettelagt for nye prøvesaler i tilknytning til teatret, vil man eksempelvis kunne realisere

muligheten for utleie av Hovedscenen i atskillig større omfang enn hva tilfellet er i dag.

Det ble gjennomført flere prosjekter og arrangementer som ga Nationaltheatret muligheten til å presentere teatret i nye kanaler og knytte kontakt med ledere fra næringsliv, organisasjoner og stiftelser.

MIMESIS – LEDERUTVIKLING:

Et unikt lederutviklingsprogram hvor skuespillere fra Nationaltheatret og forelesere i ledelsesfaget styrket norske ledere med teatret som læremester.

Mimesis er et nyskapende konsept i regi av Beowulf & Earendel og Nationaltheatret, som gir toppledere kunnskap og innsikt i kunst, kultur og historie – og en dypt original, og samtidig klassisk, innfallsvinkel til faget ledelse.

To test a man's character,
give him power

Abraham Lincoln

VI FORTSATTE DET GODE SAMARBEIDET MED NORGESGRUPPEN OG OBOS

Det langsiktige målet med samarbeid er å identifisere og gjennomføre felles prosjekter som bidrar til økt synlighet, kompetanse og entusiasme for partenes aktiviteter og merkevare både internt og eksternt. Flere viktige og gode tiltak ble gjennomført i samarbeid med våre sponsorer i 2016.

Dugnad for de som trenger det mest:

Nationaltheatret inviterte til dugnad i 2016, slik at familier med trang økonomi kunne få se *Reisen til julestjernen*. Her bidro OBOS, NorgesGruppen, Plantasjen, MøllerGruppen, Intility og Nationaltheatrets Venneforening til at teatret kunne gi bort en forestilling til Kirkens Bymisjon, Røde Kors og Forandringsfabrikken.

Årets skolerevy 2016:

Vinneren av Årets skolerevy 2016, Sandvikarevyen, fremførte sin revy på Nationaltheatrets hovedscene. Forestillingen var støttet av OBOS, som i samarbeid med Nationaltheatret også arrangerte en drømmedag for vinnerne av årets beste kvinnelige og mannlige skuespillere i fjorårets skolerevyer.

HOVEDSPONSORER:

FROKOSTSEMINARER FOR OG MED NÆRINGSLIVET:

Frokostseminar om makt og *Richard III*, med Steinar Bjartveit, Anne Enger, Marte Gerhardsen og Hans Geelmuyden.

Frokostseminar om ledelse, med utgangspunkt i Ibsens *Brand*, med Anne Grosvold, Anita Krohn Traaeth, Aksel Braanen Sterri og Steinar Bjartveit.

TEDXOSLO INNTOK NATIONALTHEATRET

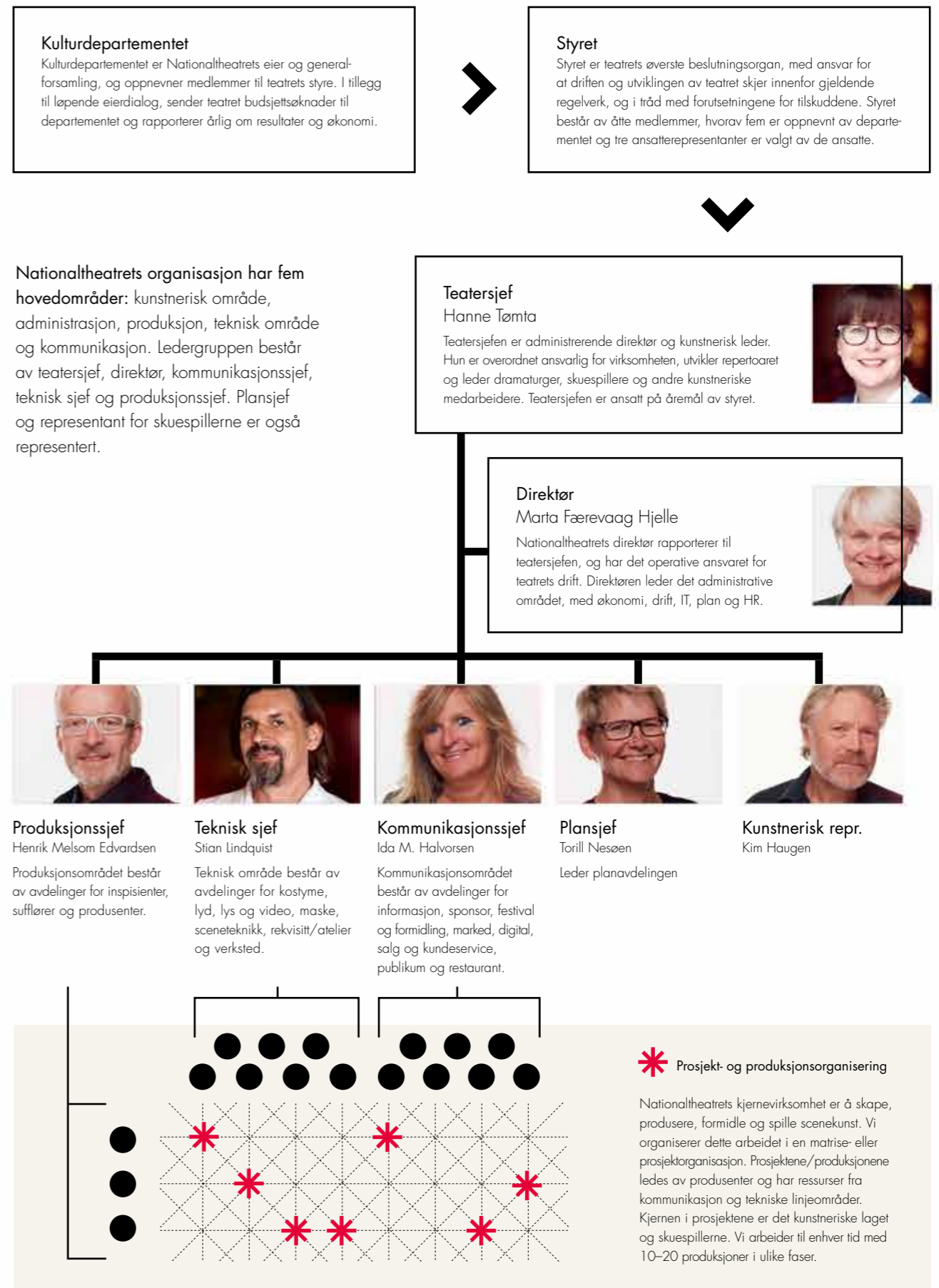
Våren 2016 ble Nationaltheatrets hovedscene leid ut til TedxOslo. En fullsatt sal fikk oppleve foredrag fra ledende personer på ulike felt.

Virksomhetsstyring og årsregnskap

For et teater innebærer god virksomhetsstyring å balansere politiske føringer og kunstneriske mål med økonomiske realiteter for å skape mye og stor scenekunst.

Vi følger en strategi som dekker utviklingen av så vel scenekunsten som organisasjonen, og det er viktig at ressursbruken skal være effektiv og forutsigbar. Ansvar og myndighet for å nå målene i strategien er tydelig definert for ledelsen og organisasjonen, og vi legger vekt på å gi styret og eier oppdatert og relevant informasjon om kunstneriske resultater, organisasjon og økonomi, slik at alle bidrar til å holde virksomheten på riktig kurs og tar kloke, opplyste veivalg.

Organisasjonen	55
Styrets beretning	56
Regnskap	61
Statistikk	72
Revisors beretning	75

Bak fra venstre:

Øystein Djupedal
Tonje Winje
Bjørn Moe
Jens P. Heyerdahl d.y.
Hanne Marte Fuglseth Griffiths
Øystein Røger
Ingjerd Egeberg

Foran fra venstre:

Benny Fredriksson
Margaretha Østern
Mattis Herman Nyquist
Anne Enger
Martin Biehl
Gisken Armand

**STYRETS
BERETNING**

INationaltheatrets strategi for årene 2015–2018 er det lagt en overordnet målsetning om at Nationaltheatret skal være det ledende teatret i Norge, utvikle scenekunsten og anerkjennes internasjonalt. Kunsten skal være dristig og relevant, i tillegg til at teatret skal være åpent og engasjerende overfor publikum. Teatret skal arbeide for å bli et moderne teaterhus – både organisatorisk og teknisk – med tidsmessige lokaler og tilfredsstillende publikumsfasiliteter.

Styret legger videre stor vekt på at teatrets ledelse sammen med de tillitsvalgte arbeider med å utvikle virksomheten i tråd med strategien og teatrets verdigrunnlag.

Teatret er lokalisert med scener i Oslo sentrum og på Torshov. I tillegg er Riksteatrets og Nationaltheatrets felles verksteder lokalisert på Brobekk.

Sentrale tema for styret gjennom 2016

Rehabiliteringen av Nationaltheatret kom inn i en ny fase i og med at rapporten etter kvalitetssikringen (KS1) av konseptvalgutredningen (KVU) forelå i slutten av 2015. Den anbefalte at konseptet ble begrenset til en rehabilitering av selve bygningen, og tok dermed ikke høyde for teatervirksomhet i et 50-års-perspektiv, slik konseptvalgutredningen hadde lagt til grunn. I sin kommentar til KS1 vektla styret at dette vil være en viktig første fase av rehabiliteringen. Videre at følgende momenter må prioriteres i sterkere grad:

- Behovet for universell utforming i tråd med gjeldende lov- og regelverk
- Behovet for nødvendige publikumsfasiliteter/erstatningslokaler
- Behovet for å komme raskt videre i prosessen

Styret har fulgt teatrets arbeid med å finne løsninger for drift utenfor huset på kortere og lengre sikt. Dette arbeidet har dels fokusert på muligheten for en midlertidig paviljong i nærheten av teatret og dels vært rettet mot å legge til rette for alternativ drift utenfor huset når rehabiliteringen kommer i gang.

I statsbudsjettet for 2017 er Nationaltheatret tildelt 2,5 millioner kroner til å gå gjennom en avklaringsfase før endelig beslutning om forprosjekt kan iverksettes. En slik «avklaringsfase» er en ny konstruksjon. Styret hadde naturligvis sett frem til å komme i gang med selve forprosjektet, og ser derfor nå frem til at regjeringen gjennomfører avklaringsfasen på seks måneder som antatt. Styret forutsetter at regjeringen i vurderingen av hvilket konsept en skal gå videre med i prosessen legger til grunn de ambisjoner som ligger i konseptvalgutredningen (50-årsperspektivet).

Pensjonsspørsmålet har vært et annet viktig tema for styret. Partene i teaterfelleskapet kom frem til en foreløpig enighet i pensjonsspørsmålet våren 2016. Det ble inngått en avtale om overgang til innskuddspensjon fra og med 1. juli 2016.

Avtalen har en varighet frem til Hovedoppgjøret 2018. Styret ser seg svært fornøyd med dette resultatet og ser frem til en periode med en mer forutsigbar pensjonskostnad.

Publikum

Styret noterer med glede at publikumstillene for Nationaltheatret fortsetter å utvikle seg svært positivt. Totalt antall publikummere i 2016 var på hele 274 491. Det er det høyeste antallet i teatrets historie og føyer seg inn i den svært positive publikumsutviklingen teatret har hatt de siste årene. Publikumstilstrømningen var på 260 065 i 2015 og 214 332 i 2014.

Årsaken til økningen ligger både i økt aktivitet og høyt setebelegg. Teatret gjennomførte 1084 forestillinger og aktiviteter i 2016, mot 907 i 2015. Den gjennomsnittlige beleggprosenten for egne scener var på 83 prosent. Spesielt gledelig er det at teatret opplever publikumsvekst på ulike typer scener.

Ibsenfestivalen fortsetter også å trekke et større og bredere publikum, og satte besøksrekord med 19 817 besøkende på egne og samarbeidende scener i 2016. 178 forestillinger og arrangementer ble gjennomført de 18 dagene festivalen varte. Festivalen hadde kunstneriske og faglige bidrag fra ulike deler av verden og befester Ibsen som en av verdens sentrale dramatikere. Vinneren av Den internasjonale Ibsenprisen på 2,5 millioner kroner ble under festivalen tildelt den britiske teatergruppen Forced Entertainment. Festivalen er et stort løft for teatret, og styret ser den som et viktig bidrag til Norge som kulturnasjon og til landets anseelse som sådan.

Det var utvilsomt et godt kunstnerisk år for Nationaltheatret i 2016. På Hovedscenen ble det vist forestillinger av et bredt spekter, fra *Fortrolige samtaler*, *Mysterier*, *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck* til familieforestillingen *Reisen til julestjernen*. *Borkman*, *Øy* og *Den stundesløse* var også markante forestillinger som ble vist på Amfiscenen. Styret ønsker å fremheve urpremieren *La deg være* av teatrets husdramatiker, Arne Lygre, som viser at Nationaltheatret også prioriterer utviklingen av ny norsk dramatik.

Nationaltheatret byr på et rikt formidlingsprogram både fysisk og digitalt. For å åpne teatret og utvide teateropplevelsen tilbyr teatret blant annet introduksjoner til forestillingene, debatter, frokostseminarer og barnarrangementer, og startet i 2016 opp den egenproduserte videosatsningen *Grosvold møter*. Det ble gjennomført ikke mindre enn 244 store og små formidlingsarrangementer. I tillegg startet teatret, sammen med Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB, opp et omfattende formidlingsopplegg knyttet til religion og ytringsfrihet for ungdom, som skapte stor oppmerksomhet og engasjerte ungdommer fra hele landet.

Formidlingsopplegget har som mål å treffe nye publikumsgrupper med opplegg der terskelen er lav og mennesker med ulik tilhørighet

kan finne en grunn til å komme inn i teatret. Barn og unge tilbys egne arrangementer i tilknytning til f.eks. særskilte forestillinger eller ulike høytider. Unge finner veien inn i teatret gjennom Unge National og quizkvelder i publikumsfoajeen. I 2016 hadde vi også samarbeid med ulike sponsorer for å kunne gi bort en forestilling i julen til Røde Kors, Kirkens Bymisjon og andre organisasjoner som gjør en innsats for ressursvake familier.

Økonomiske forutsetninger

Nationaltheatrets økonomi har blitt stadig strammere de siste årene gitt underkompensert pris- og lønnsvekst i statsilskuddet. Pensjon har også bidratt til stor usikkerhet fra år til år. Teatret har likevel klart å øke aktiviteten og dermed tatt inn økte egeninntekter de siste årene. Andelen egeninntekter utgjorde i 2016 hele 29 prosent av totale inntekter. Styret er klar over at høy aktivitet under vanskelige arbeidsforhold har vært et viktig bidrag i årene som har gått, men ser at det også har ført til en negativ effekt i form av slitasje på teatrets ansatte.

Teatrets regnskap for 2016 er sterkt preget av engangseffekter som følge av overgangen fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. Regnskapsresultatet ble derfor styrket positivt med 32,6 millioner kroner. Egenkapitalen ble redusert til 18,7 millioner kroner som følge av at hele pensjonsforpliktelsen nå er inkludert i balanse-regnskapet. Den likviditetsmessige situasjonen viser en positiv utvikling med en utgående balanse på 72,3 millioner kroner. Styret er svært fornøyd med at overgangen til ny pensjonsordning er gjennomført, men avventer videre avklaring på hva som vil være det normale kostnadsnivået når effektene av overgangen er tilbakelagt.

Ser vi bort fra effektene av pensjon, er det økonomiske resultatet marginalt bedre enn forventet. Mye av årsaken til dette er at publikumstilstrømningen og inntekter fra publikumsrestauranten også i 2016 hadde en økning utover det forventede. Tilsvarende har økt aktivitet bidratt til økte kostnader, men da ikke i samme grad som inntektsøkningen.

Teatret har arbeidet bevisst med å øke egne inntekter for å gi større handlingsrom for kjernevirksomheten. Inntektsøkningen har naturlig nok først og fremst kommet som følge av økt publikumstilstrømning. Billettinntektene hadde en formidabel økning fra 2014 til 2015, og i 2016 har vi hatt ytterligere økning med fire millioner kroner over fjoråret. Også andre egeninntekter har vist en positiv økonomisk utvikling, med økt salg på vel seks millioner kroner i forhold til 2015. Styret setter pris på arbeidet som er gjort på dette området og ønsker at teatret fortsetter å utforske nye områder for samarbeid og innføring.

Når det gjelder kostnadssiden hadde teatret en økning i personal-kostnader ekskl. pensjon med ni prosent i forhold til året før. Dette må ses i sammenheng med den høye aktiviteten. Driftskostnader utover lønnskostnadene økte med 12 prosent. Styret bekrefter at årsregnskapet er satt opp under forutsetning om fortsatt drift, og at regnskapet gir et riktig bilde av selskapets resultat for regnskapsåret 2016 og finansielle stilling per 31.12.2016. Det har ikke inntrådt forhold av betydning for vurdering av regnskapet etter balansedagen. Styret foreslår at årets overskudd på kr 32 561 698 føres mot Annen egenkapital.

Pensjon

Virksomheten avsluttet sin ytelsespensjonsordning i DNB 31. juni 2016 og startet samtidig opp en innskuddspensjon i Sparebank1. KLP skal forvalte de historiske forpliktelsene som er opparbeidet i DNB-ordningen. Det er i forbindelse med overgang til ny pensjonsordning bevilget lønnskompensasjon for de mellom 37 og 60 år som kommer dårligere ut av ny ordning enn av gammel. Dette gjelder ti ansatte. Videre skal det betales ut driftspensjon for dem som var 60 år eller eldre 1. juli 2016. Dette gjelder 41 ansatte.

Risiko

Styret anser primært driftsstabiliteten i teatrets hovedbygning som den største risikoen for virksomheten. Behovet for en rehabilitering av bygget er blant annet dokumentert i Statsbyggs tilstandsanalyse, som ble levert for vel fem år siden. Tidshorizonten for oppstart på den store rehabiliteringen ble opprinnelig angitt til 2020/2021 i KS1. Styret legger derfor nå til grunn at teatret i økende grad vil måtte iverksette midlertidige tiltak for å sikre helse, miljø og sikkerhet i tillegg til driftsstabilitet. Styret kan bare beklage dette og ber innstendig om fortgang i prosjektet.

Det ble i løpet av 2016 gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse for verkstedene på Brobekk som en oppfølging av Arbeids-tilsynets rapport i 2015. Utover det har teatret arbeidet videre med å utvikle partssamarbeidet og samarbeidet med verne-tjenesten i tråd med tilbakemeldingene fra Arbeidstilsynet.

Arbeidsmiljøet

Gjennomsnittlig sykefravær har i 2016 vært 3,6 prosent mot 4,8 prosent i 2015. Det er registrert fire skader under arbeidet som har medført sykefravær i løpet av 2016, mot tre skader i 2015.

Det ble i løpet av 2016 gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse for verkstedene på Brobekk som en oppfølging av Arbeids-tilsynets rapport i 2015. Utover det har teatret arbeidet videre med å utvikle partssamarbeidet og samarbeidet med verne-tjenesten i tråd med tilbakemeldingene fra Arbeidstilsynet.

Likestilling

Gjennomsnittlig antall årsverk i Nationaltheatret i 2016 var 251,7.

Det var utvilsomt et godt kunstnerisk år for Nationaltheatret i 2016.

Blant teatrets ansatte er det en jevn fordeling mellom kjønnene på henholdsvis 194 menn (48 prosent) og 210 kvinner (52 prosent). Teatrets ansatte omfattes av tariffavtaler som regulerer lønns- og arbeidsbetingelser uavhengig av kjønn. Ledelsen ved teatret, dvs. øverste ledelse, avdelingsledelse og produsenter har i 2016 bestått av 30 personer, 14 menn og 16 kvinner. Teatret har 13 styre- og varamedlemmer, seks kvinner og syv menn. Det er imidlertid avdelinger innenfor teknisk område som har overvekt av enten kvinner eller menn. Styret legger til grunn at det arbeides videre med å få en god balanse i hele organisasjonen med vekt på økt mangfold i bemanningen.

Miljø

Teatret har fokus på gjenbruk av materialene som brukes i de scenografiske elementene på de ulike scenene og har som mål å kildesortere alt avfall.

Teatret har dessuten over tid skiftet ut belysning og gått over til LED-belysning. Gitt byggets innretning og forfatning er det imidlertid vanskelig å følge opp energibruk ut over dette.

Teatret forurenser ikke det ytre miljø.

Teatersjefens åremål

Styret vedtok enstemmig i styremøte 26. april 2016 å forlenge teatersjef Hanne Tømtas åremål med to år, dvs. tom. 31.12.2020.

Styret vil takke

Styret vil benytte anledningen til å berømme og til å takke Nationaltheatrets ansatte med resultatene for 2016, både hva gjelder kvalitet, aktivitetsnivå og publikumstilstrømning. Det ligger en stor innsats bak disse resultatene, og styret verdsetter innsatsen fra hele organisasjonen. Styret vil dessuten takke publikum som har kommet til forestillingene og teatrets samarbeidspartnere for støtte og samarbeid gjennom året.

Styret har i 2016 bestått av:

Statens representanter:

Anne Enger, styreleder

Øystein Djupedal, nestleder

Jens P. Heyerdahl d.y., medlem

Leif Pagrotsky, medlem (frem til 30.05.16)

Benny Fredriksson, medlem (fra 30.05.16)

Tone Winje, medlem

1. varamedlem Martin Biehl

2. varamedlem Margaretha Østern

De ansattes representanter:

Kunstnerisk sektors representanter:

Mattis Herman Nyquist

Varamedlem: Øystein Røger

Ingjerd Egeberg

Varamedlem: Gisken Armand

Øvrig personales representant:

Bjørn Moe

Varamedlem: Hanne Marte Fuglseth Griffiths

Oslo, 28. februar 2017
I styret for A/S Nationaltheatret

Anne Enger
Styreleder

Øystein Djupedal
Nestleder

Ingjerd Egeberg

Benny Fredriksson

Bjørn Moe

Jens P. Heyerdahl d.y.

Mattis Herman Nyquist

Tone Winje

RESULTATREGNSKAP

	Note	2016	2015
DRIFTSINNETEKTER			
Egne inntekter			
Billettinntekter	2	60 789 966	56 636 922
Diverse inntekter, bl.a. programsalg, restaurant		16 601 183	10 334 313
Sponsorinntekter og andre tilskudd	1, 10	1 910 360	1 933 310
Sum egne inntekter		79 301 509	68 904 545
Offentlig tilskudd			
Ordinært driftstilskudd fra Staten	1, 3	191 539 000	187 968 000
Andre offentlige tilskudd	1, 3	5 749 598	1 234 679
Sum offentlig tilskudd		197 288 598	189 202 679
Sum driftsinntekter		276 590 107	258 107 223
DRIFTSKOSTNADER			
Produksjonskostnader			
Produksjonskostnader		7 147 828	3 891 940
Andre varer og tjenester		8 318 782	6 943 610
Sum produksjonskostnader		15 466 611	10 835 549
Personalkostnader			
Lønn		130 805 505	120 540 006
Ekstrahjelp, gjester etc.		15 725 372	14 232 401
Arbeidsgiveravgift		22 686 615	20 253 424
Diverse honorarer		823 803	833 389
Pensjoner, diverse sosiale utgifter	1, 3	-11 094 078	19 572 960
Sum personalkostnader	4	158 947 217	175 432 180
Avskrivninger			
Ordinære avskrivninger	8	10 132 606	10 335 496
Sum avskrivninger		10 132 606	10 335 496
Andre driftskostnader			
Opplæring og videreutvikling		358 384	428 492
Kjøp av forestillinger		1 945 556	2 405 506
Forfatterhonorar, musikkavgift		8 153 812	4 503 475
Lokaler		20 280 702	20 251 300
Reiser, diett, losji		5 409 991	2 669 041
Salgs- og informasjonskostnader		9 317 879	8 426 859
Kontorrekvisita, IKT og telefon		10 916 342	8 549 242
Diverse administrasjonskostnader	4	2 924 816	5 675 879
Sum andre driftskostnader		59 307 482	52 909 794
Sum driftskostnader		243 853 916	249 513 020
		32 736 191	8 594 204
DRIFTSRESULTAT			
Finansielle poster			
Andre finansinntekter		821 936	856 124
Finanskostnader		996 429	1 210 267
Resultat av finansielle poster		-174 493	-354 143
Årsresultat		32 561 698	8 240 061
Disponering:			
Årets resultat avsatt til egenkapitalen	1	32 561 698	8 240 061

BALANSE

	Note	2016	2015
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Teaterbygning	8	14 592 492	15 763 507
Innredninger i leide lokaler	8	10 859 453	12 824 480
Maskiner, teknisk utstyr og inventar	8	21 936 404	21 402 968
Egenkapitalinnskudd KLP	13	4 817 319	
Langsiktig fordring på Staten	12	4 600 000	4 600 000
Sum anleggsmidler		56 805 668	54 590 955
Omløpsmidler			
Forskuddsbetalte forestillingskostnader	9	5 503 168	4 390 377
Debitorer		1 655 711	615 697
Forskuddsbetalte kostnader		1 144 034	1 208 535
Skattetrekkskonto		7 611 934	6 645 882
Bank og kasse	13	64 756 011	55 272 809
Sum omløpsmidler		80 670 859	68 133 299
Sum eiendeler		137 476 527	122 724 254

	Note	2016	2015
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (195 aksjer á kr 1 000)	11	195 000	195 000
Overkursfond	12	10 000 000	10 000 000
Sum innskutt egenkapital		10 195 000	10 195 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	12	3 866 204	-30 942 858
Egenkapitalinnskudd fra Staten	12	4 600 000	4 600 000
Sum opptjent egenkapital		8 466 204	-26 342 858
Sum egenkapital		18 661 204	-16 147 858
Gjeld			
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelser	6	42 394 809	60 545 290
Langsiktig lån	5	8 125 000	10 625 000
Avsatt lønnsforpliktelse	4	2 263 690	2 014 200
Sum langsiktig gjeld		52 783 499	73 184 490
Kortsiktig gjeld			
Leverandører		12 870 786	5 862 076
Forskuddsbetalte sponsormidler	10		
Forskuddsbetalte inntekter		1 837 524	6 438 622
Forskuddsbetalte abonnemener og billetter		11 273 939	15 598 694
Skattetrekk, arbeidsgiveravgift, feriepenger og lønn		30 224 741	26 846 976
Merverdiavgift		233 134	150 292
Annen kortsiktig gjeld	7	9 591 700	10 790 961
Sum kortsiktig gjeld		66 031 824	65 687 621
Sum gjeld		118 815 323	138 872 112
Sum egenkapital og gjeld		137 476 527	122 724 254

Oslo, 28.02.2017
I styret for A/S Nationaltheatret

Anne Enger
Styreleder

Øystein Djupedal
Nestleder

Ingjerd Egeberg
Styremedlem

Benny Fredriksson
Styremedlem

Jens P. Heyerdahl d.y.
Styremedlem

Bjørn Moe
Styremedlem

Mattis Herman Nyquist
Styremedlem

Tone Winje
Styremedlem

Hanne Tømte
Teatersjef

Marta Færevaaag Hjelle
Direktør

NOTER

1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Offentlig tilskudd

Driftstilskuddet inntektsføres i det året det bevilges.

Ubrukte tilskudd som ikke er rene driftstilskudd, periodiseres gjennom avsetning for neste år.

Sponsorinntekter

Sponsorinntekter inntektsføres det året sponsorinntektene mottas. Billetinntekter som benyttes av sponsorene, blir inntektsført løpende gjennom året.

Billetinntekter og aktiverte oppsetningskostnader:

Billetinntekter blir inntektsført når forestilling er avholdt. Forestillingskostnader er periodisert til det året forestillingen har premiere.

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk klassifiseres som anleggsmidler. Eiendeler som er tilknyttet varekretsløpet klassifiseres som omløpsmidler.

Fordringer for øvrig klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales innen ett år. For gjeld legges analoge kriterier til grunn.

Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid.

Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid («knepunktmetoden»).

Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende som driftskostnader. Påkostninger og forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand på anskaffelsestidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men

nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

Fordringer

Kundefordringer føres i balansen etter fradrag for avsetning til forventede tap. Avsetning til tap er gjort på grunnlag av individuell vurdering av fordringene og en tilleggsavsetning som skal dekke øvrige påregnelige tap. Andre fordringer, både omløpsfordringer og anleggsgordringer, føres opp til det laveste av pålydende og virkelig verdi. Virkelig verdi er nåverdien av forventede framtidige innbetalinger. Det foretas likevel ikke neddiskontering når effekten av neddiskontering er uvesentlig for regnskapet. Avsetning til tap vurderes på samme måte som for kundefordringer.

Gjeld

Gjeld, med unntak for enkelte avsetninger for forpliktelser, balanseføres til nominelt gjeldsbeløp.

Skatt

Selskapet er kun skattepliktig for en mindre del av virksomheten.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med gjenværende løpetid mindre enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Pensjoner

Selskapet har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringselskap, med unntak av AFP-ordningen.

Selskapet har både innskuddsplaner og ytelsesplaner.

Innskuddsplaner

Ved innskuddsplaner betaler selskapet innskudd til et forsikringselskap. Selskapet har ingen ytterligere betalingsforpliktelse etter at innskuddene er betalt.

Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres

som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

Ytelsesplaner

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av flere faktorer, som alder, antall år i selskapet og lønn.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balanse dagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringselskap). Selskapet presenterer netto pensjonsforpliktelse, inkludert estimatavvik. Effekten av endring i forpliktelser knyttet til endring i forutsetninger (estimatavvik) føres direkte mot egenkapitalen.

Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Prinsippendring

Selskapet har i 2016 endret regnskapsprinsipp knyttet til regnskapsføring av pensjoner. Endringen innebærer at selskapet går fra å benytte «korridor-løsningen» til å bokføre netto pensjonsforpliktelse på hvert rapporteringstidspunkt, inkludert periodens effekt av aktuarmessige estimatavvik.

Estimatavvik skyldes forskjell mellom forutsatte og virkelige aktuarmessige forutsetninger og grunndata. Tidligere prinsipp medførte at aktuarmessige estimatavvik, utover det største av 10 prosent av verdien av pensjonsmidlene eller 10 prosent av pensjonsforpliktelsene, ble resultatført over en periode som tilsvarer arbeidstakernes forventede gjennomsnittlige gjenværende opptjeningsstid. Dagens prinsipp medfører at estimatavvik løpende føres direkte mot egenkapitalen. Selskapet mener at det endrede regnskapsprinsippet gir mer relevant informasjon for brukeren av regnskapet.

I henhold til Regnskapslovens § 7-3, jmfør § 6-6 har selskapet utarbeidet prinsippendringen retrospektivt, og sammenligningstallene har blitt endret

tilsvarende. Dette betyr at selskapet presenterer netto pensjonsforpliktelse, inkludert tidligere prinsippers ikke-resultatførte estimatavvik, i balansen for både 2015 og 2016. Endringen medfører også at effekten av alle fremtidige forpliktelser knyttet til endring i forutsetninger heretter føres direkte mot egenkapitalen. Effekten av prinsippendringen fremkommer i note 6 om Pensjoner og i note 12 om Egenkapital.

Egenkapital

For 2015 har prinsippendringen gitt en redusert pensjonskostnad på 2,3 MNOK, og økt overskuddet med 2,3 MNOK. Pensjonsforpliktelse er økt med 53,8 MNOK. Egenkapitalen pr. 31.12.2015 er også redusert med 53,8 MNOK.

2 BILLETINTEKTER

	2016		2015	
	Antall publ.	Bill. innt. i kr 1 000	Antall publ.	Bill. innt. i kr 1 000
Hovedscenen	144 001	43 592	142 267	40 884
Amfiscenen	36 230	9 141	36 813	9 026
Torshovteatret	19 108	3 776	10 610	2 060
Malersalen	3 980	588	3 738	512
Andre scener	27 692	733	23 222	807
Lukkede forestillinger	9 267	348	7 276	363
Omvisninger	149	10	205	11
Sum egne lokaler	240 427	58 188	224 131	53 663
Turne, gjestespill og samarbeidsprosjekter	34 064		35 934	
Andre billettinntekter		2 602		2 974
Totalt antall publikummere / billettinntekter	274 491	60 790	260 065	56 637

3 TILSKUDD TIL DRIFT

Nationaltheatret mottok kr 191 539 000 i tilskudd fra Staten. Den Internasjonale Ibsenprisen mottok kr 4 028 500 i statstilskudd.

	Nationaltheatret	Ibsenprisen	Sum
Statstilskudd iht. tilskuddsbrev 21.12.15 og 29.2.16	191 539 000	4 028 500	195 567 500
Avsatt til Den Internasjonale Ibsenprisen i 2017		1 721 098	1 721 098
Total	191 539 000	5 749 598	197 288 598

NOTER

4 LØNNSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE, GODTGJØRELSER TIL DAGLIG LEDER OG STYRET MED MER

Vedrørende fordeling av lønnskostnadene vises det til regnskapet.
Gjennomsnittlig antall årsverk

251,7

Godtgjørelser	Daglig leder	Styret
Lønn, honorar	1 394 805	410 080
Annen godtgjørelse	8 876	

Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om ventelønn på to måneder for hvert år hun arbeider som teatersjef, maks 24 måneder. Ventelønnen opphører dersom teatersjefen går inn i arbeidsforhold eller engasjement som enkeltvis eller samlet gir en høyere lønn enn ventelønnen. Er lønnen lavere enn ventelønnen, skal teatret betale differansen. Kr 2,264 mill. er avsatt i regnskapet for å møte denne forpliktelsen. Daglig leder er omfattet av selskapets ordinære pensjonsordning. Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til fordel for ledende personale eller aksjeeiere.

Revisor

Lovpålagt revisjon er kostnadsført med kr 215 000, honorar for andre attestasjonstjenester med kr 16 937 og honorar for andre tjenester med kr 4 751. Alle beløp er inkludert merverdiavgift.

5 LEIEFORHOLD I BROBEKKVEIEN / LANGSIKTIG LÅN

I 2001 inngikk Nationaltheatret en leiekontrakt i Brobekkveien i Oslo. Bygget brukes til verksteder og prøvesal. Leieforholdet varer i 20 år fra 1.2.2001, med leiers rett til å fornye i ytterligere 10 + 10 år til markedspris. Leien er kr 5,3 mill. I 2010 opptok Nationaltheatret med Kulturdepartementets godkjennelse et lån på kr 25 mill. til investering i nytt snorloft på Hovedscenen. Saldo på dette lånet pr. 31.12.16 er kr 8,125 mill., og har en løpetid på 10 år. Leiekontrakt er stilt som sikkerhet for lånet, og DNB har pant i driftstilbehør på henholdsvis kr 28 mill. og kr 7 mill.

Langsiktig gjeld med forfall senere enn fem år	2016	2015
Gjeld til DNB	8 125 000	10 625 000
Sum	8 125 000	10 625 000

6 PENSJONER

Nationaltheatret har utviklet kollektiv ytelsesbasert ordning i DNB livsforsikring og inngått innskuddsordning i Sparebank 1 gjeldende fra 1.7.2016. Ytelsesordningen ble lukket 30.6.2016 og overført til KLP. Innskuddsordningen omfatter alle ansatte etter gjeldende regler. Teatret har privat AFP som regnskapsmessig behandles som innskuddsordning.

Pensjonsforpliktelser er behandlet iht. god regnskapsskikk.

For øvrig har teatret uforsikrede forpliktelser knyttet til gamle avtaler med enkelte av sine pensjonister.

Pensjonsforpliktelsene er aktuarmessig beregnet ut fra følgende parametre:

* Diskonteringsrente	2,60 %
* Forventet avkastning på pensjonsmidler	2,60 %
* Forventet lønnsøkning	2,50 %
* Forventet utvikling av grunnbeløpet i Folketrygden (G) og forventet økning av løpende pensjoner er vurdert til	2,25 %
* Arbeidsgiveravgift er inkludert i forpliktelsene.	

Teatret har lagt til grunn regnskapsstiftelsens anbefalte parametre fra desember 2016.

Sammensetning av pensjonsforpliktelsene	2016	2015
Forsikret ordning i KLP, underfinansiert	41 012 417	59 092 837
Direkte forpliktelser finansiert over drift	1 382 392	1 452 454

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser

	Forsikret ord.	Uforsikret forplikt.
Brutto forpliktelse 1.1.16	241 954 921	1 452 454
Årets opptjening	5 626 679	36 795
Rentekostnad	5 585 536	
Effekt av utmelding	-22 115 893	
Aktuarielt tap	14 048 801	
Pensjonsutbetalinger	-4 088 495	-169 268
Sum brutto forpliktelser	241 011 549	1 319 981

Brutto pensjonsmidler 01.01.2016	190 164 530
Forventet avkastning	4 692 180
Aktuarielt (tap) gevinst pensjonsmidlene	16 018 445
Administrasjonskostnad/rentegaranti	-2 058 429
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm.	1 192 295
Utbetalinger	-4 088 495
Sum brutto pensjonsmidler	205 920 526

Netto pensjonsforpliktelser	35 091 023	1 319 981
Arbeidsgiveravgift	4 947 834	62 411
Driftspensjon	853 254	
Arbeidsgiveravgift på driftspensjon	120 306	
Balanseført forpliktelse/ – underfinansiering	41 012 417	1 382 392

NOTER

Sammensetning av årets pensjonskostnad	Forsikret ord.	Innskudd/AFP	Uforsikret forplikt.
Årets pensjonsopptjening	5 626 679		180 147
+ rentekostnad	5 585 536		
– avkastning på pensjonsmidler	-4 692 180		
Administrasjonskostnader	2 058 429		
Netto pensjonskostnad	8 578 464	6 212 520	180 147
Arbeidsgiveravgift	1 209 563	875 965	-10 879
Resultatført aktuelt tap/gevinst	-25 234 234		
Resultatført aktuelt oppgjør			
Aktuarberegnet pensjonskostnad	-15 446 207		
Medlemsinnskudd /arbeidstakerdel (2 % og 1,5 %)	-1 349 096	-906 239	
Arbeidsgiveravgift	-1 913 255	-875 965	
Driftspensjon	853 254		
Arbeidsgiveravgift på driftspensjon	120 306		
Pensjonskostnad eks. arbeidsgiveravgift resultatført	-17 734 998	5 306 281	169 268

Spesifikasjon av pensjoner og diverse sosiale utgifter	2016	2015
Årets pensjonskostnad	-12 259 449	20 627 044
Gruppeliv-, ulykke- og yrkesskadeforsikring	453 577	467 153
Bedriftslegeordning, legehjelp og fysioterapeut	401 548	306 858
Andre sosiale kostnader	310 246	490 847
Totalt pensjoner og diverse sosiale kostnader	-11 094 078	21 891 902

7 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Periodisk vedlikehold avsatt pr. 1.1.2016	3 582 126
Avsatt til periodisk vedlikehold i 2016	500 000
Periodisk vedlikehold avsatt pr. 31.12.2016	4 082 126
Andre påløpte kostnader	5 509 574
Sum annen kortsiktig gjeld	9 591 700

8 BYGNINGER OG VARIGE DRIFTSMIDLER

	Bygninger	Innredninger i leide bygg	Teknisk, kontor og innredning	Sum
Kostpris 1.1.2016	17 324 899	40 818 954	127 742 028	185 885 881
Oppskrivning av bygg foretatt i 1998	10 000 000			10 000 000
Tilgang i året	763 541	180 346	6 586 113	7 530 000
Sum	28 088 440	40 999 300	134 328 141	203 415 881
Akkumulerte avskrivninger	13 495 948	30 139 847	112 391 737	156 027 532
Bokført verdi pr. 31.12.2016	14 592 492	10 859 453	21 936 405	47 388 349
Årets ordinære avskrivninger	1 934 556	2 145 373	6 052 677	10 132 606
Avskrivningssats linjær	2-10 %	20 år	10-30 %	

9 AKTIVERTE OPPSETNINGSKOSTNADER

Aktiverte oppsetningskostnader gjelder produksjonskostnader påløpt i 2016 for oppsetninger i 2017 eller senere. Det er direkte henførbare produksjonskostnader for produksjoner i 2017 eller senere som aktiveres.

Oppsetning:	2016	2015
Dekameronen	1 126 354	
Kongen dør	619 104	
Kaos er nabo til Gud	462 013	
Som dere vil	413 229	
Natten er dagens mor	398 341	
Barnet	297 950	
R.U.R – Rossum Universal-Roboter	252 680	
Revolusjon	110 614	
Don Juan	96 230	
Diverse	1 726 653	
Totalt aktiverte oppsetningskostnader	5 503 168	4 390 377

NOTER

10 SAMARBEIDSAVTALER / SPONSORMIDLER OG ANDRE TILSKUDD

Sponsoravtale med OBOS er inngått for perioden 20.10.2013 til 31.12.2016
Sponsoravtale med Norgesgruppen ASA er inngått for perioden 1.8.2014 til 30.7.2017

	OBOS	Norgesgruppen	Sum
Mottatt ihht kontrakt	1 000 000	1 000 000	2 000 000
Prosjektmidler	150 000		150 000
Billetter til sponsor (i tillegg kommer sosiosponsing)	-96 300	-143 340	-239 640
Inntektsførte sponsormidler	1 053 700	856 660	1 910 360

11 AKSJEKAPITAL

Den Norske Stat ved Det Kongelige Kulturdepartement eier 100 % av aksjene.
195 aksjer pålydende kr 1 000, totalt kr 195 000. Alle aksjer er i samme klasse.

12 EGENKAPITAL

	Aksjekapital	Overkursfond	Annen EK	Sum
Egenkapital 31.12.2015	195 000	10 000 000	27 457 225	37 652 225
Prinsippendring pensjon (estimatavvik)			-53 800 086	-53 800 086
Egenkapital 1.1.2016	195 000	10 000 000	-26 342 861	-16 147 861
Estimatavvik pensjon			2 247 367	2 247 367
Årsresultat			32 561 698	32 561 698

Bundne midler

I forbindelse med saldering av statsbudsjettet for (St.prp. nr. 32, 2001/02) ble det bevilget kr. 4,6 mill. i tilskudd til egenkapital til teatret. Midlene ble ytt ved plassering i et «Kontolån til Staten» som er avdragsfritt, men rentebærende med kr 94 765,35 i 2016.
Kontolånet føres opp som en langsiktig fordring på Staten, og med en tilsvarende økning av innskutt egenkapital under «annen egenkapital»

13 BANK OG KASSE

Andre bundne likvider:
Bankinnskudd kr 415 913
Egenkapitalinnskudd KLP kr 4 817 319

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	2016	2015
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalinger fra salg av billetter	56 465 211	63 369 611
Innbetaling andre inntekter	12 870 431	18 859 828
Innbetalinger ved offentlige tilskudd	197 288 598	189 202 679
Utbetalinger for materialkostnader og andre driftskostnader	-68 900 144	-59 146 841
Utbetalinger til ansatte, pensjon, arbeidsgiveravgift, skattetrekk mv.	-183 036 221	-175 481 602
Periodisering av produksjonskostnader og andre kostnader	-1 138 428	-3 013 099
Innbetalinger av renter	821 936	856 124
Utbetalinger av renter og andre finanskostnader	-970 793	-1 175 869
Innbetaling av aksjekapital		
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	13 400 589	33 470 830
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-7 530 000	-3 472 103
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-7 530 000	-3 472 103
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling av aksjekapital		
Investering i finansielle anleggsmidler	4 817 319	
Endring offentlig gjeld	3 460 607	935 088
Endring i annen kortsiktig gjeld	-1 199 261	
Netto betaling langsiktig gjeld	-2 500 000	3 026 017
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	4 578 665	3 961 105
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	10 449 255	33 959 832
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	61 918 691	27 958 859
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	72 367 945	61 918 691

STATISTIKK

SALGSSTATISTIKK AKKUMULERT PR. 31. DESEMBER 2016

	Antall forest.	Antall publ.	Gj.snitt pr. forest.	Besøksprosent	Bill.innt. i 1000 kr
HOVEDSCENEN					
Dyrene i Hakkebakkeskogen	17	12 087	711	96	3 579
Fortrolige samtaler	34	22 004	647	83	7 839
Klassen vår	12	7 071	589	80	2 457
Richard III	31	11 159	360	53	3 200
Mysterier	28	13 191	471	70	3 949
Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck	30	17 155	572	78	4 578
Reisen til julestjernen	62	43 945	709	98	13 558
And on the Thousandth Night	1	381	381	52	41
The Coming Storm	2	1 318	659	86	124
Peer Gynt	1	526	526	79	72
Årets skolerevy	2	950	475	64	206
Nathan den vise	1	524	524	72	198
17. mai-matiné	1	742	742	100	260
TedX	1	640	640	87	
Mot uten grenser	1	662	662	90	49
Apokalypseutmattelsen	1	317	317	43	45
En får være som en er – En Ole Ivars-musikal	24	10 835	451	62	3 394
Heddaprisen 2016	1	494	494	73	44
SUM HOVEDSCENEN	250	144 001	576	84	43 592
AMFISCENEN					
Den stundesløse	26	4 293	165	83	1 133
Øy	26	3 818	147	74	759
Helikopter	8	1 566	196	98	425
Morgon og kveld	32	6 131	192	96	1 865
Jo fortere jeg går, jo mindre er jeg	12	2 340	195	98	707
Martyrer	17	2 088	123	62	403
Barkman	36	6 487	180	92	1 630
La deg være	27	4 104	152	86	983
The Notebook	2	288	144	74	34
Lille Europa	2	206	103	53	14
Ibsens små djevler	1	148	148	76	27
Ibsen: Peer Gynt	2	292	146	75	43
Lilleskogen	2	197	99	49	30
Ingenting er ingenting	26	4 272	164	83	1 087
SUM AMFISCENEN	219	36 230	165	79	9 141

	Antall forest.	Antall publ.	Gj.snitt pr. forest.	Besøksprosent	Bill.innt. i 1000 kr
TORSHOV					
Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn	82	13 813	168	100	2 945
Grønlandsøtraen	5	843	169	96	125
Hedda Gabler (Teater Innlandet)	3	359	120	77	49
Spkrbox: Hip hop vokste opp i blokk	1	126	126	70	3
Spkrbox: Hold fast hold ut	1	100	100	56	2
Spkrbox: Instant SPKRBOX 3	1	28	28	70	0
Spkrbox: På vei mot no' innmari ålreit	1	111	111	62	3
Spkrbox: Teatersport i hiphopdrakt	1	35	35	19	1
Spkrbox: The Cypher	1	84	84	47	2
Spkrbox: Rap battle	1	109	109	61	1
Spkrbox: Usett	1	121	121	67	1
Stormen	27	3 379	125	74	644
SUM TORSHOV	125	19 108	153	91	3 776
MALERSALEN					
Motortown	27	1 531	57	93	211
Brand – min gud er storm	33	1 909	58	95	323
Noen kommer til å komme (Ah! Ah! Ah! Ah!)	3	179	60	98	22
Child	2	94	47	77	5
Hedda Gabler (Dramaten)	2	122	61	100	10
Hollywood dolls (hull i hodet)	3	145	48	93	18
SUM MALERSALEN	70	3 980	57	95	588
ANDRE SCENER					
Tre søstre	8	908	114	99	229
Hedda Gabler (Sæterhytten)	3	177	59	98	
Samfunnets støtter	3	658	219	79	120
Rotating Nora	1	159	159	55	
Water Games	3	282	94	63	36
Når vi døde våkner	2	141	71	47	16
Monsters of reality	1	200	200	100	27
Kongsemnerne	2	116	58	97	11
Lunsjkonserter	3	254	85	85	44
Nordischer klang	1	110	110	85	19
SUM ANDRE SCENER	27	3 005	111	85	502
TOTALT EGNE SCENER	691	206 324	299	84	57 599

STATISTIKK

	Antall forest.	Antall publ.	Gj.snitt pr. forest.	Besøksprosent	Bill.innt. i 1000 kr
PUBLIKUMSAKTIVITETER					
National Spesial (billettsystem)	19	2 914			86
National spesial Grosvold møter	10	1 157	116	77	144
National Spesial (ikke billettavg.)	177	17 569			
Foredrag/seminar	11	1 055			
VIP-arrangementer	4	1 122			
Ibsenfestival samarbeid	9	870			
Omvisninger	14	149			10
SUM	244	24 836			241
LUKKEDE FORESTILLINGER					
Hovedscenen	14	6 122			273
Amfiscenen	16	1 674			65
Torshov	10	1 205			8
Malersalen	6	266			2
Bakscenen					
SUM LUKKEDE	46	9 267			348
TURNÉ OG GJESTESPILL					
Klassen vår (Warzawa)	1	392			
Hedda Gabler (Dramaten)	44	5 429			
Fortrolige samtaler (Riksteatret)	50	14 914			
Heia Flåklypa (Riksteatret)	53	13 329			
SUM TURNÉ OG GJESTESPILL	148	34 064			
TOTALT PER 31. DESEMBER 2016	1 129	274 491	299		58 188

BDO AS
Munkeidamsveien 45
Postboks 1704 Vikta
0121 Oslo

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Nationaltheatret AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Nationaltheatret AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen.

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 24. april 2017
BDO AS

Erik Lie
statsautorisert revisor

PAUSE

MED INNLAGT VENDEPUNKT

Forestillinger
og aktiviteter i

2016

NATIONAL
THEATRET

NATIONALTHEATRET
KAN SNU OPP NED PÅ
FORESTILLINGENE DINE

ANDRE AKT

FORESTILLINGER OG AKTIVITETER I 2016:

Å velge repertoar _____	4	SPECIAL- OG FESTFORESTILLINGER	34
Kunsten er å aldri hvile _____	6	Apokalypseutmåttelsen _____	35
Sterke kunstneriske lag _____	8	Årets skolerevy _____	35
Ensemble _____	10	Mot uten grenser _____	36
		Toralv 90 _____	36
HOVEDSCENEN	12	Heddaprisen 2016 _____	37
Fortrolige samtaler _____	13	17. mai-matiné _____	37
Richard III _____	13	Romeo og Julie + Oslo-Filharmonien _____	37
Mysterier _____	14		
En får være som en er – en Ole Ivars-musikal _____	15	NATIONAL SPESIAL	38
Klassen vår _____	15	Frokostmøter _____	39
Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck _____	16	Tro, religion og ytringsfrihet _____	40
Reisen til julestjernen _____	18	Gros vold møter _____	42
Dyrene i Hakkebakkeskogen _____	19	Viktige markeringer _____	43
		Mimesis _____	44
AMFISCENEN	20	Introduksjoner _____	46
Den stundesløse _____	21	Omvisninger _____	46
Martyrer _____	21	Kunstutstillinger _____	46
Øy _____	22		
Morgon og kveld _____	23	NATIONAL SPESIAL FOR BARN OG UNGE	47
Jo fortere jeg går, jo minde er jeg _____	23	National julespesial _____	48
Helikopter _____	23	Åpen dag på Nationaltheatret _____	48
La deg være _____	24	Teaterquiz _____	49
Borkman _____	25	Skoletilbud _____	49
TORSHOV	26	IBSENFESTIVALEN	50
Stormen _____	27	Forestillingene _____	52
Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn _____	27	Sideprogram _____	66
MALERSALEN	28		
Motortown _____	29		
Brand – min gud er storm _____	29		
ANDRE SCENER OG GJESTESPILL	30		
Grønlandsøtraen _____	31		
Samfunnets støtter _____	31		
Nathan den vise _____	32		
Lilleskogen _____	32		
Tre søstre _____	33		
Ingenting er ingenting _____	33		
Hollywood dolls (hull i hodet) _____	33		

Å VELGE REPERTOAR

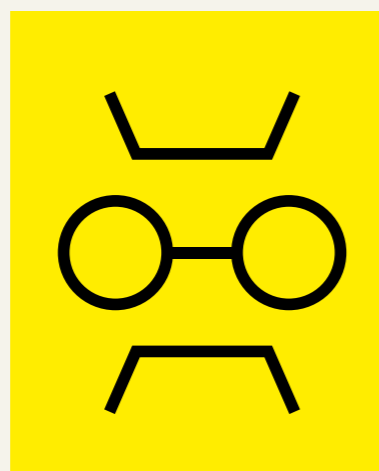
Nationaltheatret skal lage utfordrende og relevant scenekunst som engasjerer, berører og beriker samfunnet rundt oss. Det er gjennom hva som spilles på våre scener, og i møte med publikum, vi viser hva Nationaltheatret er.

Nationaltheatret skal:

UTVIKLE NY DRAMATIKK OG VÆRE KUNSTNERISK NYSKAPENDE

I 2016 kunne man blant annet overvære urpremierene av Arne Lygres *La deg være* (s. 24) og Jonas Corell Petersens *Øy* (s. 22).

BEVARE OG UTVIKLE KULTURARVEN

Under Ibsenfestivalen 2016 ble Ibsen-stykker presentert i alle varianter og uttrykk, gjennom norske og internasjonale regissører og ensembler (s. 50).

SYNLIGGJØRES GJENNOM INTERNASJONALT SAMARBEID

Gjennom ICON-programmet (International CONtemporary Stage Programme) kunne man oppleve tysk-rumenske *Nathan den vise* og tjekkiske *Lilleskogen* (s. 32).

DELTA I SAMFUNNS- DEBATTEN

Forestillingen *Martyrer* (s. 21) handlet om kristenfundamentalisme og utløste flere kronikker og leserinnlegg, i tillegg til debatt og samtale på teatret.

SATSE PÅ BARN OG UNGE

I 2016 var det urpremiere på det nyskrevne barneteaterstykket *Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn* (s. 27) på Torshov.

SPEILE MANGFOLDET

Det ble holdt stor audition for *Reisen til julestjernen* (s. 18), for å få med barn med ulike bakgrunner og uttrykk, og å speile mangfoldet i samfunnet.

KUNSTEN ER Å ALDRI HVILE

Det finnes ikke noe egentlig når det kommer til teater. Teatret skapes i øyeblikket – i møtet mellom sal og scene. På nytt, hver kveld.

Alle forestillingene på Nationaltheatret i 2016 hadde sitt eget unike uttrykk, hvert sitt kreative lag, og hver sin sammensetning av skuespillere. Det gjør at ingen forestillinger har vært like, og hver eneste publikummer har hatt sin helt egne opplevelse i salen.

Agnes i Henrik Ibsens *Brand* opplever det kanskje verste et menneske kan oppleve. Hun mister sitt eget barn. *Brand – min gud er storm* ble spilt på Malersalen under Ibsenfestivalen 2016, og Agnes ble spilt av Kjersti Botn Sandal. Foto: Øyvind Eide.

STERKE KUNSTNERISKE LAG

Teater er et totalkunstverk, som rommer svært mange kunstarter.

Bare de aller dyktigste kunstnerne fra inn- og utland inviteres til å realisere forestillinger på Nationaltheatret. Hver produksjon er unik, og de kunstneriske lagene kan være små og tette eller store og mangfoldige, avhengig av produksjonens størrelse og kompleksitet.

Arne Lygre,
La deg være

DRAMATIKER

Dramatikeren er selve utgangspunktet for forestillingen; hen skriver manuset.

Kjersti Horn,
Reisen til julestjernen og
Richard III

REGISSØR

Regissøren er den kunstneriske lederen av forestillingen, med et klart konsept og en visjon for stykket. Hen utvikler forestillingen i samarbeid med skuespillerne og det kunstneriske laget.

Hege Randi Tørresen,
Martyrer,
Stormen m.fl.

DRAMATURG

Dramaturgen leser, anbefaler og bearbeider manus til forestillingene. Dramaturgen følger også prøvene og bistår regissøren frem mot premiere.

DISSE KUNSTNERISKE FAGGRUPPENE ER OFTE MED

I 2016 var hele 69 kunstnere tilknyttet Nationaltheatret. Her kan du se noen av dem!

Øyvind Wangensteen,
Øy, *Martyrer*
m.fl.

LYSDESIGNER

Lysdesigneren bestemmer hvordan lyset skal være på forestillingen, og hvilken stemning lyset skal gi i de ulike scenene.

Selome Emnetu,
Reisen til julestjernen og
Richard III

SKUESPILLER

Skuespilleren står på scenen og bærer forestillingen gjennom hele perioden; først i prøvetiden i samarbeid med regissøren, og videre gjennom hele spilletiden.

Katja Ebbel Fredriksen,
Reisen til julestjernen

SCENOGRAF OG KOSTYMEDESIGNER

Scenografen bestemmer hvordan forestillingens visuelle univers skal se ut. Kostymedesigneren tegner kostymene og utvikler dem i samarbeid med kostymeavdelingen.

Per Christian Revholt,
Reisen til julestjernen

MUSIKALSK ANSVARLIG

Denne jobben handler både om å komponere ny musikk og om å arrangere allerede eksisterende musikk. Kanskje også å være kapellmester og musiker under forestilling.

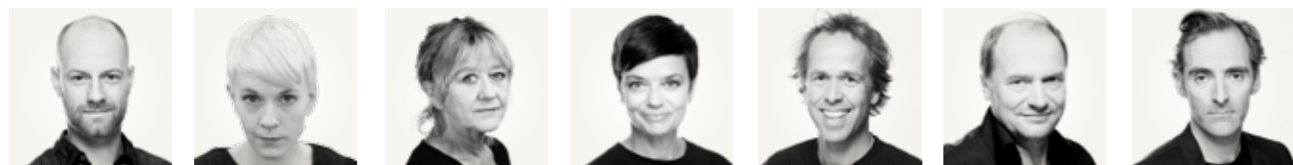
Torbjørn Ljungren,
Øy,
Karsten og *Petra*
m.fl.

VIDEO- OG PROJEKSJONSDESIGNER

Video- og prosjeksjonsdesign blir stadig viktigere i teatret, og mange teaterstykker bruker dette som et visuelt virkemiddel.

ENSEMBLE

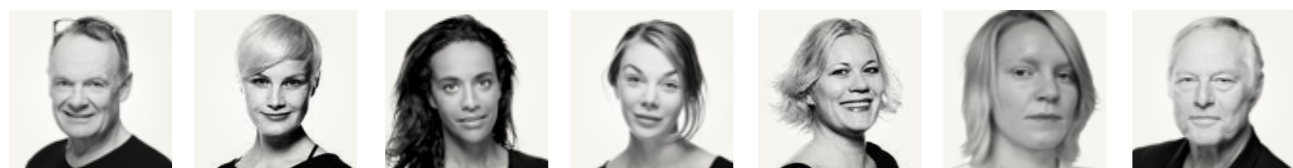
Noen av landets ledende skuespillere er tilknyttet Nationaltheatret.

Alknes, Espen   Andreassen, Ellen   Armand, Frøydis   Armand, Giske   Arnø, Bernhard   Aske, Per Egil   Bakker, Erlend

Barker, Petronella   Bech, Nils   Berg, Marit Synnøve   Conradi, Kåre   Danielsen, Tone   Egeberg, Ingjerd   Eidsvold, Eindride

Ellefsen, Per Christian   Ellingsen, Lena Kristin   Emmet, Selome   Engebrigtsen, Marte   Enstad, Marika   Ferstad, Mari Strand   Floberg, Bjørn

Frisch, Per   Fyrtileiv, Stine Mari   Goldman, Heidi   Goody, Laila   Gravli, Jonas Strand   Harr, Thorbjørn   Haugen, Kim

Haugsgjerd, Helle   Hellum, Kyrre   Hivju, Erik   Hole, Mariann   Horn, Ellen   Hovig, Andrea Bræin   Horge, Henrik

Høiner, Espen Klouman   Jacobsen, Anne Marit   Jansen, Ine   Johnsen, Emil   Jørgensrud, John Emil   Kaada, Glenn André   Khademi, Nader

Krigsvoll, Anne   Larsen, Birgitte   Lindner, Lasse   Lippe, Anneke von der   Maurseth, Benedicte   Maurstad, Mari   Mestad, Henrik

Mordal, Anders   Mostrum, Tone   Mulvik, Nils Golberg   Myhre, Sigurd   Nordrum, Herbert   Nyquist, Mattis Herman   Osa, Liv Bernhoff

Ottesen, Marian Saastad   Ousdal, Mads   Rafaelsen, Henrik   Ramstad, Håkon   Reitan, Hanne Skille   Remlov, Kai   Revholt, Simon

Røger, Øystein   Røise, Jan Gunnar   Sabado, Hermann   Sandal, Kjersti Botn   Schau, Finn   Seim, Trond Espen   Sendstad, Ågot

Shumba, Selin   Siayor, Kingsford   Simonsen, Kari   Skagestad, Bjørn   Skjelbred, Ole Johan   Skjønberg, Espen   Skjønberg, Hennika

Skolmen, Christian   Stabell, Thea   Steenstrup, Henriette   Stormo, Kikki   Stormoen, Marianne   Strømdahl, Terje   Sælid, Jan

Sæther, Andrine   Tjelta, Pia   Tveterås, Kjersti   Vikstved, Helén   Waastad, Olav   Wiggen, Trine   Øigarden, Jon

264
forestillinger

741
seter

150 123
Publikummere

84 %
belegg

Hovedscenen

Hovedscenen er Nationaltheatrets største og eldste scene og et av landets mest praktfulle teaterrom.

Scenen er fra 1899, og er dermed like gammel som selve teatret. Den er bygget som et tradisjonelt titteskapsteater. Helt siden åpningen i 1899, er det blitt spilt repertoar på Hovedscenen, slik at det til enhver tid går mellom to og fem forestillinger som spilles vekselvis.

FORTROLIGE SAMTALER

Hva gjør vi med våre
dypeste hemmeligheter?

 Gedigent fra
Ullmann.

VG

Av Ingmar Bergman.
Dramatisert av Liv Ullmann.
Oversatt av Tom Remlov.

Regissør: Liv Ullmann. **Scenograf:** Milja Salovaara. **Kostymedesigner:** Ingrid Nylander. **Lysdesigner:** Nick Schlieper. **Lyddesigner:** Nils Wingerei. **Maskør:** Ruth Haraldsdottir Norvik. **Regiassistent:** Einar Bjørge. **Produsent:** Kirsti Holm-Glad, Rebecca Mathisen. **Med:** Marte Engebretsen, Mattis Herman Nyquist, Anneke von der Lippe, Bjørn Skagestad, Liv Bernhoft Osa, Hermann Sabado, Kari Simonsen.

Urpremiere: 9. januar 2016
Antall forestillinger: 34
Antall publikummere: 22 004

RICHARD III

Shakespeares intense
drama om veien til
makt.

 Massivt, sanselig
og vakkert.

NRK

Av William Shakespeare.
Gjendiktet av Inger Hagerup.
Bearbeidet av Njål Helge
Mjøs og Kjersti Horn.

Regissør: Kjersti Horn. **Musikk:** Nils Bech. **Scenograf og kostymedesigner:** Sven Haraldsson. **Lysdesigner:** Tobias Leira. **Lyddesigner:** Erik Hedin. **Videodesigner:** Klaus Kottmann. **Maskør:** Grete Bremseth. **Dramaturg:** Njål Helge Mjøs. **Produsent:** Ola A. Neegaard. **Med:** Kåre Conradi, Marika Enstad, Selome Emnetu, Trine Wiggen, Nils Golberg Mulvik, Emil Johnsen, Erik Hivju, Nils Bech, Kim Haugen, Finn Schau, Ellen Horn, Mari Maurstad, Nikolai Mediaas Jørstad, Thomas Rikheim Fangel, Benjamin Elias Næssø Chocron, Isac Klouman Åsland, Bobo Solan Hedin, Molly Irma Horn, Ninni Spone.

Premiere: 13. februar 2016
Antall forestillinger: 31
Antall publikummere: 11 159

MYSTERIER

En fremmed snur opp
ned på alt.

Av Knut Hamsun.
Dramatisert av Calixto Bieito.

Regissør: Calixto Bieito. **Scenograf:** Rebecca Ringst. **Kostymedesigner:** Kathrine Tolo. **Lysdesigner:** Reinhard Traub. **Maskør:** Hege Ramstad. **Dramaturg:** Olav Torbjørn Skare. **Scenografiassistent:** Annett Hunger. **Regiassistent:** Håvard Korsmo. **Produsent:** Margrethe Aaby. **Med:** Jan Gunnar Røise, Jan Sælid, Andrea Bræin Hovig, Heidi Goldmann, Håkon Ramstad, Anne Krigsvoll, Nils Golberg Mulvik, Espen Alknes, Per Christian Ellefsen, Per Frisch, Ellen Horn, Marian Saastad Ottesen, Mariann Hole, Mari Maurstad.

Premiere: 8. april 2016
Antall forestillinger: 28
Antall publikummere: 13 191

Deilig bergtatt.
DAGBLADET

Rå lidenskap!
VG

Suksessen fortsatte

EN FÅR VÆRA SOM EN ER – EN OLE IVARS-MUSIKAL

En teaterkveld i
ren fryd!

AFTENPOSTEN

Varmt og
muntert

VG

Av Hilde Brinchmann, Kjetil
Indregard og Torshovgruppa.
Basert på tekst og musikk av
Ole Ivars.

Regissør: Hanne Tømte. **Scenograf og kostymedesigner:** Milja Salovaara. **Musikalsk ansvarlig og arrangementer:** Simon Revholt. **Koreograf:** Hilde Sol Erdal. **Maskør:** Ruth Haraldsdottir Norvik. **Dramaturg:** Njål Helge Mjøs. **Produsent:** Ola A. Neegaard. **Med:** Lena Kristin Ellingsen, Bernhard Arnø, Henriette Steenstrup, Christian Skolmen. **Musikere:** Simon Revholt, Mika Martinussen, Jan Arne Bjørnstad, Morten Michelsen, Sarah Nordal, Jan Olav Renvåg, Helge Ellingsen.

Urpremiere: 4. april 2014
Antall forestillinger i 2016: 24
Antall publikummere: 10 835

Av Tadeusz Słobodzianek.
Oversatt av Agnes Banach.

Regissør: Oskaras Koršunovas. **Scenograf:** Gintaras Makarevičius. **Komponist:** Gintaras Sodeika. **Kostymedesigner:** Katja Ebbel Fredriksen. **Lysdesigner:** Øyvind Wängenstein. **Videodesigner:** Åsmund Bøe. **Koreograf:** Vesta Rasa Grabstaite. **Maskør:** Greta Bremseth. **Dramaturg:** Hege Randi Tørresen og Olav Torbjørn Skare. **Produsent:** Margrethe Aaby. **Med:** Erik Hivju, Jan Gunnar Røise, Ingjerd Egeberg, Emil Johnsen, Per Egil Aske, Øystein Røger, Kai Remlov, Marika Enstad, Hanne Skille Reitan, Sigurd Myhre, Kjersti Tveterås, Lasse Lindtner og John Emil Jørgensrud.

Norgespremiere: 5. september 2015
Antall forestillinger i 2016: 12
Antall publikummere: 7071

Suksessen fortsatte

KLASSEN VÅR

Noe av det sterkeste som
er vist på en norsk scene.

DAGSAVISEN

AFTEN-
POSTEN

VG

DAG-
BLADET

TØNS-
BERGS
BLAD

GJEN-
GANGE-
REN

VILDANDEN + EN FOLKE- FIENDE — ENEMY OF THE DUCK

Sannhet for enhver pris?

Av Henrik Ibsen.
Oversatt av May-Britt Akerholt.
Bearbeidet av Thorleifur Örn
Annarsson og Mikael Torfason.

Regissør: Thorleifur Örn Annarsson.
Scenograf: Vytautas Narbutas. Kostyme-
designer, koreograf og maskedesigner:
Sunneva Ása Weissshappel. Kostyme-
assistent: Anna Hoster. Komponist:
Bjarni Frimann. Lysdesigner: Agnethe
Tellefsen. Maskør: Ruth Haraldsdóttir Norvik.
Dramaturg: Hege Randi Tørresen.
Regiassistent: Mikael Torfason. Produsent:
Margrethe Aaby. Med: Mads Ousdal,
Eindride Eidsvold, Nader Khademi, Kai
Remlov, Andrea Bræin Hovig, Kjersti
Tvetterås, Frøydis Armand, Lasse Lindtner,
Anders Mordal og Terje Strømdahl.
Dansere: Elisabeth Buer Vase, Emily
Natalie Su, Ida Eline Wøien, Tuva Holen,
Louise Tofte Røiri.

Premiere: 8. september 2016
Antall forestillinger: 30
Antall publikummere: 17 155

” Nådeløst treffende.
MORGENBLADET

Vant Natt&Dags Oslopris for
**årets beste
scenekunst**

Nominert til Hedda-prisen
2016/2017 for
**årets
forestilling**

••••• Bursk humor, eggende
fantasi og et sannhetsjag
som svir.

VG

••••• Magisk surrealisme.

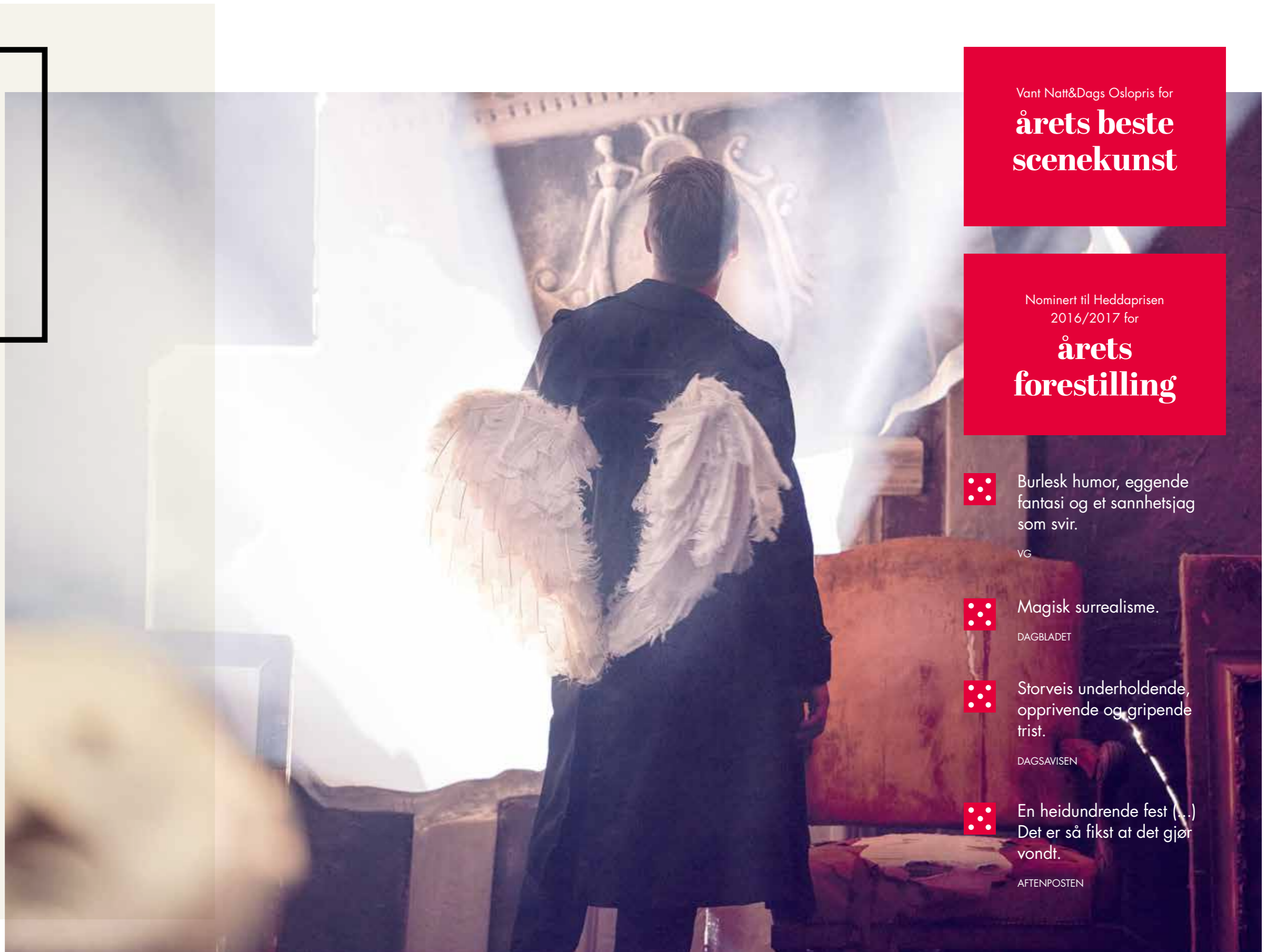
DAGBLADET

••••• Storveis underholdende,
opprivende og gripende
trist.

DAGSAVISEN

••••• En heidundrende fest (...)
Det er så fikst at det gjør
vondt.

AFTENPOSTEN

REISEN TIL JULESTJERNEN

Det finnes en julestjerne
for alle.

 En forestilling som
byr på magisk kraft.

VG

 Varm og nær, med
liv og røre i rikt
monn.

DAGBLADET

 Strålende under-
holdning, og en
påminnelse om
at man kommer
lengst med å
behandle folk bra.

DAGSAVISEN

Av Sverre Brandt.

Musikk av Johan Halvorsen.

Regissør: Kjersti Horn. **Koreografer:** Birgitte Olsenlund og Mikkel Olsenlund. **Musikalsk ledelse og arrangementer:** Per Christian Revholt. **Scenograf og kostymedesigner:** Katja Ebbel Fredriksen. **Lysdesigner:** Øyvind Wångensteen. **Maskør:** Ingunn Schumann Mosand, Eva Sharp og Wibke Schuler. **Dramaturg:** Hege Randi Tørresen. **Produsent:** Ola A. Neegaard og Maren K. Onsker. **Med:** Selome Emnetu, Kjersti

Tveterås, Espen Alknes, Nils Golberg Mulvik, Mattis Herman Nyquist, Per Christian Ellefsen, Terje Strømdahl, Kingsford Siayer, Olav Waastad, Hermann Sabado, Iselin Shumba, Marianne Stormoen, Kim Haugen, Mari Maurstad, Anneke Von Der Lippe, Petronella Barker, Giske Armand, Liv Bernhoft Osa, Heidi Goldmann, Hanne Skille Reitan, Marte Engebriksen, Jan Gunnar Røise, Emil Johnsen. **Musikere:** Sara Øvinge, Bjarne Magnus Jensen, Karl Espeland, Magnus Boye Hansen, Vebjørn Stuksrud, Bendik Foss, Masa Zivkovic, Frida Fredrikke Waaler Wærvågen, Kaja Fjellberg Pettersen, Nikolai Hatloy Matthews,

Mathias Sunde Valseth, Ingrid Holmen, Erik Lefsaaker, Arild Stav, Hans Christian Bræin, Alberto Alvarez Garcia, Eline Solum Gran, Ingrid Åhländer, Bjørg Bøe, Ket Iren Lørdmel, Morten Belstad. **Barn:** Liam Solbjørg, Sara Hågensen, Frida Grjotheim, Oskar Vigren, Katherina Horup, Maria Celina Børnich, Hedvig Vandvik, Seline Skjølaas Leupi, Leona Orten, Tiril Vigren, Maren Cappelen, Hedda Grjotheim, Mari Sameien Hoff, Anna Alpana Tvedt, Henrik Elgborn, Albertine Engelstad, Ola Helstad, Elias Farnes Ottersen, Teodor Barsnes-Simonsen, Eskil Melar-Østlie, Nomi Maria Holter-Norderhaug, Isac Klouman

Åsland, Matias Karlsen Bache, Celine Foyn, Ida Eline Wøien, Kevin Haugan, Luca Verde, Maren Matheson Jenssen, Mina Malthesørensen, Helene Bondy, Molly Horn, Ronja Flaaten Steen, Stefani Natasha Gunasekara, Emilie Bondy, Manuela Ørnhøi, Stella Holter Lowery, Edgar Caden Strand, Helene Jin Røysland, Aksel Woxholt-Wetten, Bernhard Rynning, Sondre Bringager, Ottar Johnson, Lilo Olsenlund, Bobo Solan Hedin.

Premiere: 22. oktober 2016
Antall forestillinger: 62
Antall publikummere: 43 945

Suksessen fortsatte

DYRENE I HAKKEBAKKESKOGEN

 Du kan risikere å ha det veldig
hyggelig sammen med barna.

VG

Av Thorbjørn Egner.

Musikk av Thorbjørn Egner
og Christian Hartmann.

Regissør: Kim Haugen. **Scenograf og kostymedesigner:** Thorbjørn Egner. **Scenografisk assistanse:** Helge Lohne. **Koreograf:** Thea Bay. **Musikalsk ansvarlig:** Per Christian Revholt. **Lysdesigner:** Øyvind Wångensteen. **Maskør:** Wibke Schuler og Hege Ramstad. **Dramaturg:** Olav Thorbjørn Skare. **Produsent:** Kirsti Holm-Glad. **Med:** Lasse Lindtner, Erlend Bakker, Mariann Hole, Kjersti Botn Sandal, Hanne Skille Reitan, Olav Waastad, Jan Gunnar Røise, Andrine Sæther, Ellen Horn, Anders Mordal, Terje Strømdahl, Mads Ousdal, Laila Goody, Jonas Strand Gravli, Anneke Von Der Lippe, Håkon Ramstad, Henrik Høge, Sigurd Myhre, John Emil Jørgensrud, Henrik Rafaelsen, Ole Johan

Skjelbred, Nils Golberg Mulvik, Ågot Sendstad, Marian Saastad Ottesen, Hennika Skjøenberg, Bjørn Skagestad, Per Frisch, Helén Vikstvedt, Heidi Goldmann, Marte Engebriksen, Kjersti Tveterås, Ingjerd Egeberg, Kikki Stormo. **Barn:** Jonas Jansen Ulfsby, Thomas Rikheim Fangel, Eline Søhus Furuseth, Minda Petterson, Fanny Opheim Sampo, Karmen Spone, Ninni Spone, Mathea Kvalvåg-Andersen, Milla Barr Kongsteien, Kaja Mørk Moe, Elliot Stange, Kristoffer Dyblie Erdal, Nova Huus Mjøen, Andrea Fauskanger Gundersen. **Musikere:** Per Christian Revholt, Simon Revholt, Bjørg Bøe, Hans Christian Bræin, Arild Stav, Alberto Alvarez Garcia, Kay Werner Hartvigsen, Ingrid Holmen, Erik Lefsaaker, Kenneth Ekornes, Hans Marius Indal og Ket Iren Lørdmel.

Premiere: 17. oktober 2015
Antall forestillinger i 2016: 17
Antall publikummere: 12 087

235
forestillinger

200+
seter

37 094
Publikummere

79 %
belegg

Amfiscenen

Amfiscenen er mer intim og moderne enn Hovedscenen, og er like gjerne arena for klassikere som for samtidsdramatik. Her opplever du både små og store ensembler.

Amfiscenen, som holder til i fjerde etasje i teatrets hovedhus, åpnet i 1963. Det var første gang et norsk teater åpnet en scene innenfor selve teaterbygningen. Også på Amfiscenen spiller teatret repertoar, med flere forestillinger som alternerer.

DEN STUNDESLØSE

Holberg slik du aldri har sett ham før!

” Min santen kjem ikkje Holbergs kloke og vittige replikkar trillande ut som doggfriske perler.

DAG OG TID

NOMINERT TIL
KRITIKERPRISEN 2016

Av Ludvig Holberg.

Regissør: Laurent Chétouane.
Scenograf og kostymedesigner: Sanna Dembowska. **Lysdesigner:** Marianne Thallaug Vædset.
Maskør: Ingunn Schumann Mosand.
Dramaturg: Olav Torbjørn Skare.
Produsent: Runi Sveen. **Med:** Henrik Rafaelsen, Tone Mostrøm, Andrine Sæther, Ågot Sendstad, Heidi Goldmann, Espen Alknes, Jonas Strand Gravli, Kyrre Hellum, Thorbjørn Harr, Mathias Halvorsen, Edmundas Lapenas.

Premiere: 14. januar 2016
Antall forestillinger: 26
Antall publikummere: 4293

MARTYRER

Når fienden kommer innenfra.

” Voldsomt godt teater (...) Overbevisende spilt, vakkert, melodisk – og humoristisk.

VÅRT LAND

Av Marius von Mayenburg.
Oversatt og bearbejdet av
Anders T. Andersen.

Regissør og scenograf: Anders T. Andersen. **Kostymedesigner:** Urd Maria Sørgaard. **Lysdesigner:** Øyvind Wangensteen. **Videodesigner:** Kim S. Falckjergensen. **Maskør:** Greta Bremseth. **Dramaturg:** Hege Randi Tørresen. **Produsent:** Kirsti Holm-Glad. **Med:** Kai Remlov, Giske Armand, Ingjerd Egeberg, Anders Mordal, Lena Kristin Ellingsen, Marika Enstad, Kjersti Botn Sandal, Jonas Strand Gravli, Marit Synnøve Berg.

Premiere: 14. april 2016
Antall forestillinger: 17
Antall publikummere: 2088

ØY

Ensomhet opptrer
sjelden alene.

En fantasifull, fabulerende og fysisk
ekspressiv miks av deadpan og inderlighet,
forunderliggjøring og gjenkjennelighet.

DAGBLADET

Av Jonas Corell Petersen.

Regissør: Jonas Corell Petersen.
Scenograf og kostymedesigner:
Nia Damerell. **Lysdesigner:** Øyvind
Wangenstein. **Komponist og
lyddesigner:** Gaute Tønder. **Maskør:**
Greta Bremseth og Ruth Haraldsdottir
Norvik. **Dramaturg:** Njål Helge Mjøs.
Regiassistent: Karoline Marie
Enoksen. **Produsent:** Kirsti Holm-Glad.
Med: Sigurd Myhre, Espen Alknes,
Olav Waastad, Tone Mostrøm.
Orgel: Karoline Marie Enoksen.

Urpremiere: 10. mars 2016
Antall forestillinger i 2016: 26
Antall publikummere: 3818

Nominert til Natt&Dags
Oslopris for
**årets beste
scenekunst**

Suksessen fortsatte
**MORGON OG
KVELD**

Treffer – rett i hjertet.
VG

Av Jon Fosse.
Bearbeidet av
Hildegun Riise.

Regissør: Hildegun Riise. **Komponist
og musikalsk ansvarlig:** Benedicte
Maurseth. **Scenograf:** Åse Ljønes og
Ingrid Tønder. **Kostyme- og lysdesigner:**
Ingrid Tønder. **Videodesigner:** Ingrid
Tønder og Klaus Kottmann. **Maskør:**
Wibke Schuler. **Dramaturg:** Olav
Torbjørn Skare. **Produsent:** Margrethe
Aaby. **Med:** Anne Marit Jacobsen og
Benedicte Maurseth.

Norgespremiere: 18. mars 2015
Antall forestillinger i 2016: 32
Antall publikummere: 6131

Suksessen fortsatte
**JO FORTERE
JEG GÅR, JO
MINDRE ER JEG**

Røft og skjørt om ulevd liv.
AFTENPOSTEN

Av Kjersti Annesdatter
Skomsvold. **Dramatisert av
Anne Marit Jacobsen og
Kjersti Annesdatter Skomsvold.**
Bearbeidet av Mari Vatne
Kjeldstadli og Margreth Olin.

Regissør: Margreth Olin. **Komponist:**
Rebekka Karijord. **Scenograf og
kostymedesigner:** Dagny Drage Kleiva.
Lysdesigner: Ida Klevstul Burdal, Hanne
Marte Griffiths. **Maskør:** Hege Ramstad.
Videodesigner: Torbjørn Ljunggren.
Dramaturg: Mari Vatne Kjeldstadli,
Kristian Lykkeslet Strømskag. **Produsent:**
Margrethe Aaby. **Med:** Anne Marit
Jacobsen, Nils Golberg Mulvik.

Urpremiere: 11. januar 2014
Antall forestillinger i 2016: 12
Antall publikummere: 2340

Suksessen fortsatte
HELIKOPTER

Ei særers vellukka oppsetning.
VÅRT LAND

Av Angela Betzien.
Oversatt av Cecilie Mosli.

Regissør: Cecilie Mosli. **Scenograf
og kostymedesigner:** Milja Salovaara.
Lysdesigner: Martin Myrvold.
Lyddesigner: Kai Priddy. **Maskør:** Eva
Sharp. **Dramaturg:** Kristian Lykkeslet
Strømskag. **Produsent:** Runi Sveen.
Med: Ine Jansen, Trond Espen Seim,
Jonas Strand Gravli, Kingsford Siayor.

Norgespremiere: 10. oktober 2015
Antall forestillinger i 2016: 8
Antall publikummere: 1566

LA DEG VÆRE

Nært og rått om
ensomhet og tilhørighet.

Av Arne Lygre.

Regissør: Johannes Holmen Dahl.
Scenograf og kostymedesigner:
Rebecca Ringst. **Lysdesigner:**
Norunn Standal. **Maskør:** Eva Sharp.
Dramaturg: Mari Vatne Kjeldstadli.
Produsent: Kirsti Holm-Glad. **Med:**
Tone Mostraum, Andrine Sæther,
Glenn André Kaada, Hanne Skille
Reitan, Olav Waastad.

Urpremiere: 9. september 2016
Antall forestillinger: 27
Antall publikummere: 4104

• Store poetiske
vendinger og
fascinerende
skifter.

DAGSAVISEN

• Det er få som
skildrer 2010-
tallets ensomhet
så treffende som
Arne Lygre.

AFTENPOSTEN

• Arne Lygre går
nok en gang
dypt inn i
menneskelige
kjerner.

DAGBLADET

” Det er utvilsomt den beste oppsetningen
jeg har sett av Lygre i Norge.

KLASSEKAMPEN

**ARNE LYGRE NOMINERT TIL
DEN NASJONALE IBSENPRISEN**

**HEDDAPRISNOMINASJONER
2016/2017:**

- beste scenetekst, Arne Lygre
- beste kvinnelige skuespiller/
medspiller, Andrine Sæther
- beste regi, Johannes Holmen Dahl

BORKMAN

Kampen om neste
generasjon.

Av Henrik Ibsen.
Bearbeidet av Gabriella
Bussacker og Jan Bosse.

Regissør: Jan Bosse. **Scenograf:**
Moritz Müller. **Kostymedesigner:** Kathrin
Plath. **Komponist og lyddesigner:**
Arno Kræhahn. **Lysdesigner:** Norunn
Standal. **Maskør:** Hege Ramstad.
Dramaturg: Gabriella Bussacker,
Olav Torbjørn Skare, Hege Randi
Tørresen. **Produksjonsmedarbeider
og musikalsk bistand:** Ket Iren
Lødemel. **Klaverinnspilling:** Joachim
Kwetzinsky. **Regiassistent:** Håvard
Korsmo. **Produsent:** Truls Kwetzinsky.
Med: Jan Sælid, Laila Goody, Marika
Enstad, John Emil Jørgensrud, Marian
Saastad Ottesen, Isabel Andrea
Casillas Sandersen, Anna Christina
Johansson, Hedvig Topnes Hauge.

Premiere: 13. august 2016
Antall forestillinger: 36
Antall publikummere: 6487

Jan Sælid tildelt

**Per Aabels
ærespris**

for rollen som John Gabriel Borkman

” En grandios
Jan Sælid.

KLASSEKAMPEN

Mesterlig løst.

AFTENPOSTEN

135
forestillinger

130-200
seter

20 313
Publikummere

91 %
belegg

Torshov

Nationaltheatret flyttet inn i de gamle biblioteklokalene i Soria Moria-bygget på Torshov i 1977. Siden den gang har Nationaltheatret på Torshov vært en av Norges mest profilerte teaterscener.

Teatret har vært gjenstand for både kunstnerisk, politisk og økonomisk turbulens, men har hele tiden vært et sted der skuespillerne har kunnet prøve ut nye kunstneriske uttrykk og nye organisasjonsformer – og dermed har de trukket nye publikumsgrupper til teatret.

STORMEN

Forelskelse og miljøvern i klimaendringenes tid.

” En genistrek av en scenografi.

AFTENPOSTEN

” Ungdommelig friskt!

VG

Av William Shakespeare.
Gjendiktet av André Bjerke.
Bearbeidet av Morten Cranner og Hege Randi Tørresen.

Regissør: Morten Cranner. Scenograf og kostymedesigner: Carle Lange. Lyddesigner: Sven Erga. Masker: Greta Bremseth. Dramaturg: Hege Randi Tørresen. Regiassistent: Svein Hovseth Hovland. Scenografiassistent: Dewald De Bruyn og Ram Hari Dakhal. Produsent: David Parrish. Med: Jan Sælid, Kjersti Botn Sandal, Bernhard Arnø, Herbert Nordrum, Håkon Ramstad, Anne Krigsvoll.

Premiere: 15. januar 2016
Antall forestillinger: 27
Antall publikummere: 3379

KARSTEN OG PETRA

– alle vil ha en bestevenn

” Kjent og kjært-effekten sprer kos på Torshovteatret.

DAGBLADET

Av Mari Vatne Kjeldstadli.
Basert på bøkene skrevet av Tor Åge Bringsværd og illustrert av Anne G. Holt.

Regissør: Mari Vatne Kjeldstadli. Scenograf og kostymedesigner: Dagny Drage Kleiva. Komponist og musikalsk ansvarlig: Kjetil Schjander Luhr. Lysdesigner: Martin Myrvold. Masker: Ingunn Schumann Mosand. Videodesigner: Torbjørn Ljunggren. Koreografisk assistanse: Eli Stålhand. Dramaturg: Kristian Lykkeslet Strømskag. Produsent: David Parrish. Med: Bernhard Arnø, Ellen Andreassen, John Emil Jørgensrud, Kjersti Tveterås, Ågot Sendstad, Mari Strand Ferstad, Helle Haugsgjerd.

Urpremiere: 15. april 2016
Antall forestillinger: 82
Antall publikummere: 13 813

76
forestillinger

60
seter

4 246
Publikummere

95 %
belegg

Malersalen

Malersalen er teatrets nyeste scene, og har siden 1983 vært brukt som spillelokale med ujevne mellomrom.

Som navnet antyder, dreier det seg om teatrets gamle malersal, som ble frigjort da teatret flyttet en del av verkstedene ut av hovedbygningen. Malersalen har de siste årene vært en av Nationaltheatrets viktigste arenaer for ny norsk dramatik. Det intime rommet har ca. 60 sitteplasser og egner seg også til kunstnerportretter, lyrikkprogrammer og opplesninger.

MOTORTOWN

Rått og nakent om
krigens brutalisering.

 Forteller en
brutal sannhet.

AFTENPOSTEN

Av Simon Stephens.
Oversatt av Bjørn Floberg.

Regissør: Bjørn Floberg. Scenograf:
Truls Kwetzinsky. Kostymedesigner:
Cathrine Engehagen Bråthen.
Lysdesigner: Agnethe Tellefsen.
Musikk: Arild Andersen. Maskør: Eva
Sharp. Dramaturg: Mari Vatne
Kjeldstadli. Produsent: Truls Kwetzinsky.
Med: Sigurd Myhre, Jan Gunnar
Røise, Mariann Hole, Kai Remlov,
Terje Strømdahl, Tone Danielsen, Per
Egil Aske, Marianne Stormoen.

Norgespremiere: 20. januar 2016
Antall forestillinger: 27
Antall publikummere: 1531

BRAND – MIN GUD ER STORM

Alt eller ingenting.

 En forestilling
for vår tid.

FÆDRELANDSVENNEN

Av Armin Petras.
Etter Henrik Ibsen.
Oversatt av Kristian
Lykkeslet Strømskag.

Regissør: Runar Hodne. Scenograf:
Hazel Barstov (Akademi for scene-
kunst/HiØ). Kostymedesigner:
Cathrine Engehagen Bråthen.
Lysdesign og romkonsept: Andreas
Fuchs. Maskør: Terje Rødsjø
(Stockholms dramatiska högskola)
under veiledning av Greta Bremseth.
Dramaturg: Kristian Lykkeslet
Strømskag. Produsent: David Parrish.
Med: Henrik Rafaelsen, Kjersti Botn
Sandal, Espen Klouman Høiner, Per
Frisch, Tone Danielsen, Marianne
Stormoen, Per Egil Aske.

Premiere: 10. september 2016
Antall forestillinger: 33
Antall publikummere: 1909

Andre scener og gjestespill

Fordi Nationaltheatret ønsker å nå ut til et størst mulig publikum, spiller vi forestillinger rundt i landet, ofte i samarbeid med Riksteatret. Vi presenterer gjestespill både på norske og internasjonale scener. Men også i hovedstaden spiller vi på scener utenfor huset – fordi vårt eget teaterbygg er for lite.

GRØNLAND- SÜTRAEN

Hvordan skape mening når hele verden bare er et 'hæ?'

Skrevet og fremført av Fredrik Høyer. Basert på diktsamlingen Grønlandsütraen, utgitt av Fanfare forlag under prosjektet Ferdignakka.

Regissør og dramaturg: Mattis Herman Nyquist. **Komponist:** Gaute Tønder. **Lysdesigner:** Øyvind Wangensteen. **Produsent:** Mattis Herman Nyquist og Runi Sveen. **Med:** Fredrik Høyer og Gaute Tønder.

Urpremiere: 27. august 2016
Antall forestillinger: 5
Antall publikummere: 843
Spillested: Nationaltheatret på Torshov

Fredrik fra Drammen hadde fortjent en klem. Men tekstene hans, de fortjener så mye mer. En hel verden, liksom.

DAGSAVISEN

VANT KOMPRISEN
2017 FOR BESTE
NYKOMMER

SAMFUNNETS STØTTER

Høyt spill om makt og kjærlighet.

En Riksteatret-produksjon i samarbeid med Nationaltheatret.

Av Henrik Ibsen. Bearbeidet av Peter Langdal.

Regissør: Peter Langdal. **Scenograf:** Nicolaj Spangaa. **Kostymedesigner:** Karin Betz. **Co-designer kostyme:** Henrik Børgesen. **Lysdesigner:** Marianne Thallaug Wædset. **Lyddesigner:** Nils Wingerei. **Dramaturg:** Tine Thomassen. **Regiassistent:** Pernille Skaansar. **Produsent:** Rebecca Mathisen. **Medvirkende:** Kim Haugen, Iren Reppen, Anne Ryg, Per Christian Ellefsen, John S. Kristensen, Ida C. Klem, Julie Skjøp Husby, Nils Golberg Mulvik, Victor Berg, Daniel Karlsson, Martin Lotherington.

Premiere: 11. september 2015
Antall forestillinger i 2016: 3
Antall publikummere: 658
Spillested: Riksteatret, Nydalen

NATHAN DEN VISE

Uansett religion – vi er
alle mennesker.

Av Gotthold Ephraim Lessing.
Bearbeidet av Armin Petras.

Regissør: Armin Petras. **Scenograf:** Dragoș Buhagiar/Julian Marbach. **Kostymedesigner:** Katja Strohschneider. **Videokunstner:** Rebecca Riedel. **Komponist:** Thomas Kürstner, Sebastian Vogel. **Koreograf:** Berit Jentzsch. **Dramaturg:** Verena Elisabeth Eitel. **Produsent:** Runi Sveen og Jan Ingjerd. **Med:** Peter Kurth, Katharina Knap, Susanne Böwe, Horst Kötterba, Ofelia Popii, Ciprian Scurtea, Paul Grill, Cristina Juks, Maria Tomoiogă, Alexandru Udrea, Marius Mihalache.

Ble spilt 14. april 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 524
Spillested: Hovedscenen

En co-produksjon mellom Schauspiel
Stuttgart og Teatrul National «Radu
Stanca» Sibiu.

LILLESKOGEN

Grusomt og poetisk
om forvirring og
uskyld i en ond
verden.

Av Jesper Halle.
Musikk Jakub Kudlác.
Oversatt av Jarka Vrbová.

Regissør: Victoria Meirik. **Scenograf:** Olav Myrvedt. **Kostymedesigner:** Sylvia Zimula Hanáková. **Musikk:** Jakub Kudlác. **Lysdesigner:** David Bazika. **Øvingsakkompagnatør:** Lenka Živocká. **Video:** František Pecháček og Pavel Příkaský. **Dramaturg:** Sylvie Rubenová. **Medvirkende:** František Štrnád, Robert Finta, David Janošek, Aneta Kernová, Lada Belašková, Jirí Sedláček, František Vecera, Lucie Koncoková, Vít Hofmann, Petra Lorencová, Izabela Fírlková og Ivan Dejmál.

Ble spilt 22. og 23. april 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 197
Spillested: Amfiscenen

Lilleskogen var et gjestespill fra
National Moravian-Silesian Theatre i
Ostrava, Tsjekkia.

Supported by the grant from Iceland,
Liechtenstein and Norway, under the
auspices of Ambassador of the Kingdom
of Norway, Mrs. Siri Ellen Sletner.

TRE SØSTRE

Så lett det er å drømme
om noe annet, men ikke
gjøre noe med det ...

Ensemblespillet er helt strålende
AFTENPOSTEN

Av Anton Tsjekhov.
Oversatt av Kjell Helgheim.
Bearbeidet av Mari Vatne
Kjeldstadli.

Regissør: Hanne Tømte. **Scenograf og kostymedesigner:** Nora Furuholmen. **Lysdesigner:** Øyvind Wangensteen. **Masker:** Wibke Schuler og Marianne Hommo. **Dramaturg:** Mari Vatne Kjeldstadli. **Regiassistent:** Anna Dworak. **Produsent:** Truls Kvetzinsky. **Med:** Trine Wiggen, Laila Goody, Hanne Skille Reitan, Erlend Bakker, Marianne Stormoen, Bjørn Floberg, Per Frisch, Håkon Ramstad, Jan Gunnar Røise, Espen Skjønberg, Frøydis Armand.

Premiere: 30. oktober 2014
Antall forestillinger i 2016: 8
Antall publikummere: 908
Spillested: Riksteatret i Nydalen

INGENTING ER INGENTING

Fortellerteater fra
Thea Stabell.

Usedvanlig modig teater.
DAGBLADET

Fortalt av Thea Stabell.

Regissør: Jan Sælid. **Kostymedesigner:** Kari Evjan, syco. **Lysdesigner:** Hanne Marte Fuglseth Griffiths. **Lyddesigner:** Erik Hedin. **Koreograf:** Herman Diephuis. **Produsent:** Margrethe Aaby. **Med:** Thea Stabell.

Urpremiere: 16. oktober 2015
Antall forestillinger i 2016: 26
Antall publikummere: 4272
Spillested: Malersalen

HOLLYWOOD DOLLS (HULL I HODET)

HiØ Akademi for
scenekunst.

Regissert og utviklet av Radiohole,
sammen med avgangselevene
i skuespill og scenografi ved
Akademi for scenekunst ved
Høgskolen i Østfold.

Med: Anders Tougaard, Desiree Isabel Bøgh Vaksdal, Elizabet Damyanova, Elsa Johanna Katharina Dahlbäck, Freya Sif Hestnes, Jonas Løvstrøm Borgensgaard, Katrine Elise Leth Nielsen, Marina Popovic, Mulenga Mwansa, Nikoline Josefine Spjelkavik, Tobias Shaw Petersen, Victoria Fredrikke Schou Røising, Viola Tømte.

Ble spilt 2.-4. juni 2016
Antall forestillinger: 3
Antall publikummere: 145
Spillested: Malersalen

Spesial- og festforestillinger

I tillegg til forestillinger i repertoar tilbyr Nationaltheatret flere spesial- og festforestillinger – gjerne i samarbeid med andre aktører.

APOKALYPSE-UTMATTENSEN

En leken og musikalsk tilnærming til klimakrisen.

EN DEL AV KLIMA-FESTIVALEN 2016

Basert på et konsept utviklet av Johannes Holmen Dahl, Angelina Stojčevska, Matilda Karlström, Kristine Gjems, Andreas Stoltenberg, Kasper Skovli Botnen og Maja Clemetsen.

Regissør: Johannes Holmen Dahl og Angelina Josephine Stojčevska.
Kostymedesigner: Kristine Gjems.
Med: Ellen Horn, Giske Armand, Kjersti Tvelerås, Mattis Herman Nyquist, Jan Gunnar Røise, Olav Waastad, Angelina Josephine Stojčevska, Jonas Strand Gravli, Eindrude Eidsvold, Frøydis Armand, Kjersti Holmen, Elias Holmen Sørensen, Harald Mæle, John Emil Jørgensrud, Per Espen Stoknes, Peder Varkøy.

Ble spilt 24. januar 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 317
Spillested: Hovedscenen

ÅRETS SKOLEREVY

Sandvikarevyn
2016: *Brytningstid*

BLE DIREKTESTRØMMET PÅ NATIONALTHEATRETS NETTSIDE.

Revsjefer: Nora Halter Brubakken, Ludwig Oliver Gjendemsjø. **Instruktører:** Amanda Tunsberg, Mathias Falch, Johannes Blåsternes. **Koreografer:** Marie Skatvedt, Emilie Frisvold Aulie. **Skuespillere:** Filippa Månsson, Selina Ekra Sei, Sara Aspaas Friling, Othelie Reiersøl Nilsen, Andrea Poppe Midtvede, Oda Lund Finsås, Didrik Loose, Jean Philip Auset, Peter Nikolai Kaasa Sundgaard, Olav Gudolf Blakstad Øxseth, Valera Kristiansen. **Dansere:** Viktoria Bakken, Paula Meriles, Kristin Herø, Emily Natalie Su, Sigrid Hale, Victoria Andrup. **Musikere:** Trym Bjør Aasheim, Astrid Sæten Skre, Andreas Seljebotn, Ruben Khan Barstad, Håkon Hermundstad Sanner, Pål Andersson, Peder Nyeggen, Eivind Foss, Simen Jenssen, Philip Tinius Hansen Chrome.

Presentert i samarbeid med OBOS.

Ble spilt 28. april 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 950
Spillested: Hovedscenen

MOT UTEN GRENSER

Stemmer fra mørket.

Av Ariel Dorfman.
Oversatt av Julie Messel.
Bearbeidet av Bjørg Vindsetmo.

Regissør: Lise Fjeldstad. **Maskør:** Anna Lennartsson. **Produsent:** Ola A. Neegaard. **Med:** Lise Fjeldstad, Ine Jansen, Sverre Anker Ousdal, Kåre Conradi, Ågot Sendstad, Giske Armand, Henrik Mestad, Kim Haugen, Lasse Lindtner og Selome Emnetu.

Mot uten grenser er en del av et verdens-omspennende kultur- og utdannings-program, bragt til Norge av Partnership for Change. Prosjektet er rettet mot unge i samarbeid med Robert F. Kennedy Human Rights, med utgangspunkt i boken *Speak Truth to Power*, skrevet av Kerry Kennedy, Robert F. Kennedys datter.

Ble spilt 5. mars 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 662
Spillested: Hovedscenen

TORALV 90

Teaterbautaen Toralv Maurstad fylte 90 år, og ble feiret med en lukket forestilling med kongeparet, familie, venner og kollegaer i salen og på scenen. Blant dem som stod på scenen for å hylle ham var Espen Skjønberg, Lise Fjeldstad, Mari Maurstad, Liv Bernhoft Osa, Lasse Lindtner, Anne Marie Ottersen, Kim Haugen, Kåre Conradi med flere.

Ble spilt 27. november 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 542
Spillested: Hovedscenen

HEDDAPRISEN 2016

Årets største teaterfest!

17. MAJ- MATINÉ 2016

En høytidelig fest i en
uhøytidelig ramme.

Konferansier: Mattis Herman Nyquist.
Scenograf: Nora Furuholmen.
Videodesigner: Torbjørn Ljunggren.
Lyssetting: Øyvind Wangensteen.
Produsent: David Parrish og Ola A. Neegaard. **Musikalske arrangementer:** Kaja Fjellberg Pettersen. **Kunstneriske innslag:** Nils Bech, Morten Myklebust & No.4, Mathias Eick, Davido & Michelle Borgen og OSLO STRINGS.
Lyd: Espen Alexander Husby.
Ansvarlig arrangør: Norsk teater- og orkesterforening (NTO).

Avholdt 12. juni 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 494
Spillested: Hovedscenen

Regissør: Kim Haugen. **Scenograf:** Helge Lohne. **Musikalsk ansvarlig:** Per Christian Revholt. **Maskør:** Anna Lennartsson. **Dramaturg:** Njål Helge Mjøs. **Produsent:** Kirsti Holm-Glad. **Med:** Kåre Conradi, Lena Kristin Ellingsen, Selome Emnetu, Kai Remlov, Giske Armand, August Schieldrop, Faten Al-Housseini, Elliot Stange, Minda Petterson, Ninni Spone, DUHT, Nationaltheatrets kor, Sandvikarevyen 2016. **Kapellmester for orkesteret:** Per Christian Revholt.

Ble spilt 17. mai 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 742
Spillested: Hovedscenen

ROMEO OG JULIE + OSLO- FILHARMONIEN

Utendørskonsert.

Av William Shakespeare.
Dirigent: Eivind Aadland.
Oversatt av Frode Sander Øien.

Regissør og dramaturg: Njål Helge Mjøs. **Produsent:** Kristin Fladmoe Wolmer. **Medvirkende:** Espen Alknes, Mari Strand Ferstad, Liv Bernhoft Osa, Erlend Bakker.

Ble spilt 18. august 2016
Antall forestillinger: 1
Spillested: Universitetsplassen

244
arrangementer

25 000
Publikummere

National Spesial

Åpent teater for alle!

På Nationaltheatret kan publikum oppleve kunstnermøter, konserter, introduksjoner, aktiviteter for barn, quiz, panelsamtaler og mye mer. God formidling gjør teateropplevelsen større. Gjennom et bredt formidlingsprogram med store og små arrangementer ønsker Nationaltheatret å engasjere, begeistre og skape debatt. Teatret er en sentral aktør i det offentlige ordskiftet, og Nationaltheatret ønsker å gi rom til alle. National Spesial åpner teatret og frister nye publikumsgrupper inn, og vi utvider denne satsingen på ulike formidlingsarrangementer for forskjellige publikumsgrupper. Her er noen eksempler på formidlingsaktiviteter i 2016.

FROKOST- MØTER

I 2016 startet Nationaltheatret et nytt frokostmøteprogram, med teatret som utgangspunkt for viktige samfunnsspørsmål. I 2016 åpnet vi med disse temaene:

NYTT PROGRAM
I 2016

OM IBSENS BRAND: INTET ELLER ALT?

«Intet eller alt,» roper Ibsens Brand. Ofte forstår vi Brand som en advarsel mot å gå for langt. Men er det mulig å forstå ham som en som virkelig tar kongstanken på alvor og er villig til å ofre alt for å nå målet? Dette var blant spørsmålene som ble stilt i dette frokostseminaret om ledelse med utgangspunkt i Ibsens drama.

Med: Aksel Braanen Sterri, Anita Krohn Traaseth og Steinar Bjartveit. Anne Grosvold var ordstyrer.

OM RICHARD III: MAKT TIL Å ENDRE VS. MAKT FOR MAKTENS SKYLD

Makt er helt nødvendig for å gjennomføre store endringer – enten det er i virksomheter, politikken eller våre egne liv. Men hva skjer hvis idealistisk ambisjon må vike for ønsket om makt for maktens egen skyld? Og hva kan vi lære av en av Shakespeares mest blodige dramaer, *Richard III*?

Med: Steinar Bjartveit, Anne Enger, Marte Gerhardsen og Hans Geelmuyden. Anne Grosvold var ordstyrer.

BLACK FRIDAY

Nationaltheatret og Framtiden i våre hender inviterte i 2016 til en annerledes Black Friday-markering, med frokostseminar fylt med teater, poesi, musikk og kunnskap – som et alternativ til forbruk og handling på kjøpehysteriets dag.

Med: Ågot Sendstad, Evelyn Rasmussen Osazuwa, Johannes Jøner, Sverre Indris Jøner, Helge Drange, Arild Hermstad og Per Espen Stoknes.

TRO, RELIGION OG YTRINGSFRIHET

I 2016 satte Nationaltheatret fokus på meningsbrytning og dialog på tvers av ulike meninger og trosretninger.

DEBATT OG STORT UNDERVISINGSOPPLEGG

RUTH HELEN GIÆVERT
Anders T. Andersen

KRISTIAN
MEISINGSET

LENA KRISTIN ELLINGSEN

Anders Torp

ERIK WOLD

Tonje Egedius

VEBJØRN
SELBEKK

Kari Halstensen

Martyrer-debatt

Hvorfor blir det debatt når kristenfundamentalismen tas opp i kunsten?

Boka *Jesussoldaten* og teaterforestillingen *Martyrer* vakte begge debatt og sterke følelser rundt unge menneskers søken mot ekstrem trosutøvelse i 2016. Gjennom samtale og debatt i samarbeid med Cappelen Damm stiltes spørsmålene: Hvorfor lar så mange seg forføre av ekstremismen? Kan religiøs ekstremisme bekjempes med demokratiske verdier? Og hvorfor blir det så mye debatt når temaet tas opp i kunsten?

Stort undervisningsopplegg for ungdom

I forbindelse med gjestespillet *Nathan den vise* deltok ungdom fra hele landet i et stort formidlingsopplegg om religion, tro og ytringsfrihet.

Målet for prosjektet var å gi ungdom kunnskap om og refleksjon rundt problemstillinger knyttet til religion og ytringsfrihet i vårt flerkulturelle samfunn, og utforske verktøy for meningsbrytning og dialog på tvers av ulike meninger og tro. Opplaget hadde dialog som nøkkelord, og tok utgangspunkt i fortellingen om Nathan den vise, som tematiserer slektskapet mellom de tre abrahamittiske religionene jødedom, kristendom og islam.

Sentrale samfunnsaktører var involvert i prosjektet, og i tillegg kunne lærere og elever delta på skolebesøk, workshops, debatter, dialogmøter, introduksjoner og foredrag. Et omfangsrikt pedagogisk materiale var tilgjengelig på teatrets nettsider, slik at alle landets videregående skoler kunne bruke dette i undervisningen i fag som norsk, samfunnsfag, historie og filosofi.

Ytringsfrihet er selve bærebjelken i alt. Hvis noen får bestemme at ikke du skal ha ytringsfrihet – hvordan blir samfunnet da?

Abid Raja til VGS-elever under workshop på Nationaltheatret.

Heflig debatt på Nationaltheatret med @AkselSterri og @BushraIshaq_ om ytringsfriheten. Vi er fortsatt venner. Underlig.

Shoaib Sultan på Twitter om workshop på Nationaltheatret.

Selv når man trækker på noens religion, bør det være lov å ytre seg.

Faten Mahdi al-Hussaini i intervju til programmet for prosjektet.

400 UNGDOMMER
PÅ WORKSHOP PÅ
TEATRET

Blant ressurspersonene var:

ALF VAN
DER HAGEN

Bushra Ishaq

ABID RAJA

Aksel Braanen Sterri

MARIE
SIMONSEN

Ingrid Rosendorf Joys

SUZANNE AABEL

LARS GULE

Oddbjørn Leirvik

FATEN MAHDI
AL-HUSSAINI

Armin Petras

MINA
ADAMPUR

Halvor Fosli

Shahram Shaygani

Anja Kile Holtermann

SHOAIB M. SULTAN

Espen Alknes

TORKEL BREKKE

HENRIK SYSE

Marius Mjaaland

Prosjektet var støttet av Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB.

GROSVOLD MØTER

SETT AV MER ENN 100 000
PÅ NATIONALTHEATRET.NO

I 2016 startet Nationaltheatret satsningen *Grosvold møter* sammen med den profilerte og kunnskapsrike journalisten Anne Grosvold.

I tillegg til hennes brede innsikt i samfunn og politikk har hun stor tyngde innen kunst og kulturformidling. Med *Grosvold møter* åpnet teatret et nytt rom i kultur- og samfunnsamtalene. En lørdag i måneden hadde Anne Grosvold sending fra Publikumsfoajeen på Nationaltheatret, der hun samtalte med ledende kunstnere og samfunnspersoner.

Disse var gjester hos Grosvold:

LIV ULLMAN

Anders Baasmo

Christiansen

KÅRE CONRADI

Mariann Hole

ANITA KROHN

TRAASETH

LISE FJELDSTAD

Ingjerd Egeberg

GEIR LIPPESTAD

Kjersti Horn

HENRIETTE

STEENSTRUP

KJELL NORDSTRÖM

Jan Gunnar Røise

Petronella Barker

MADS

OUSDAL

TOR-AKSEL BUSCH

Ellen Horn

Lena Kristin Ellingsen

ÅSE KLEVELAND

Hanne Tømte

SVEN MOLLEKLEIV

Ingrid Lorentzen

VIKTIGE MARKERINGER

KRYSTALLNATTEN

I samarbeid med Det mosaiske trossamfunn og Antirasistisk Senter arrangerte Nationaltheatret fakkeltog for å markere minnet om novemberpogromene i Tyskland og Østerrike i 1938. Nazimyndighetene ga natten mellom 9. og 10. november navnet «Krystalnacht».

VERDENSDAGEN FOR PSYKISK HELSE

10. oktober ble Verdensdagen for psykisk helse markert, og Åpenhetsprisen 2016 utdelt, på Nationaltheatret. Lise Fjeldstad leste dikt, og statsminister Erna Solberg og psykolog Peder Kjøs var blant dem som deltok i panelsamtale.

KLIMAFESTIVALEN § 112

I 2016 var Nationaltheatret for første gang med som en arena under Klimafestivalen. Publikum kunne oppleve barnearrangementer, klimaforskere som knuste myter, og paneldebatt om klimaspørsmål i kunsten. På Hovedscenen ble forestillingen *Apokalypseutmattelsen* spilt.

HAMSUNS STALKER

Nationaltheatret inviterte til samtale om Selma Lønning Aarøs bok «Hennes løgnaktige ytre», som omhandler Knut Hamsuns forhold til forfatteren Anna Munch. Hamsun mente hun hadde spredd svertende og anonyme brev om ham, og politianmeldte henne. Med Selma Lønning Aarø, Ingar Sletten Kolloen og Mariann Hole.

OSLO KULTURNATT

Som en del av Oslo Kulturnatt 2016 inviterte Nationaltheatret til åpen teaterquiz med ibsenskvelder under Ibsenfestivalen. Kvelden bød på god stemning, bra musikk, åpen servering og fine premier!

Blant deltakerne var:

LENA KRISTIN
ELLINGSEN

ERNA
SOLBERG

Ervin Kohn

MARIANNE
BORGEN

Rune Berglund
Steen

MIMESIS

Toppledelse er verdensdramatikk. Skuespillere fra Nationaltheatret og forelesere i ledelsesfaget styrket norske ledere med teatret som læremester.

**NYSKAPENDE KONSEPT
SOM KOBLER TEATER OG
NÆRINGS-LIV SAMMEN**

Mimesis er et nyskapende konsept i regi av Beowulf & Earendel og Nationaltheatret, som gir toppledere kunnskap om og innsikt i kunst, kultur og historie – og en dypt original, og samtidig klassisk, innfallsvinkel til faget ledelse.

Mimesis er ikke et lederkurs, men en investering i menneskelig og kulturell kapital. Det er en erkjennelse av at en organisasjon er som et teater, med alle de vanskelige valg, samfunnshensyn, maktspill og ulike strategier en

toppleder står overfor. Teatret ønsker å være både inspirasjonskilde og læremester.

Nationaltheatret er Norges ledende teater, og Beowulf & Earendel har en unik posisjon i sin kombinasjon av kulturformidling og ledelsesutvikling. Vi deler en overbevisning om at kunsten er avgjørende for å finne svar på de store spørsmålene i vår tid og for å bygge et godt samfunn. *Mimesis* er et humanistisk prosjekt, som skal styrke norske ledere og gi dem større innsikt i kunst og kultur.

Hva er *Mimesis*?

Mimesis er et sentralt begrep i gresk filosofi og oversettes med etterligning, eller imitasjon. Det blir brukt om kunstens vesen, som gjennom å speile virkeligheten, er en kilde til erkjennelse og refleksjon. Skuespilleren speiler det indre følelsesliv gjennom ytre mimikk, men teater er ikke virkelighet. Teater er illusjonen om virkeligheten – det er *Mimesis*.

” *Mimesis*-programmet utfordret meg til å se lederrollen min med en ny og særs givende innfallsvinkel.

Line Beate Jebsen,
HR-direktør, Meny NorgesGruppen

” Med bruk av Nationaltheatrets lokaler og skuespillere klarer *Mimesis* å skape unike opplevelser og en helt spesiell stemning.

André Støylen,
Adm.dir., Sparebankstiftelsen DNB

” Det må oppleves, og jeg fikk gleden av å oppleve det!

Morten Dæhlen,
Dekan ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved UiO.

Mimesis-samlinger gjennomført i 2015 og 2016:

24. sept 2015
RICHARD III:

Makt og avmakt, ambisjoner og fortivelse. Shakespeares Richard III er selve urkilden til ambisjoner og ledelse. Richard er ikke et monster fra middelalderse slottskorridor – han er menneskelig og høyst gjenkjennelig.

24. november 2015
SCROOGE:

Kan et menneske forandre seg, endog ved livets slutt? I *Mimesis*' samling to var Charles Dickens' romanfigur Ebenezer Scrooge utgangspunktet og oppgaven var å kjenne seg selv og sin fortid, for å bedre kunne forstå – og forandre – sin nåtid og fremtid.

11. februar 2016:
HOUSE OF CARDS:

Maktspill, korrumpert og intriger. Ved å holde *House of Cards* opp mot Machiavellis tanker, ble sammenligninger trukket mellom lederskap og maktkamper i vår tid og vår verden.

14. april 2016:
**ROLE TAKING
ROLE MAKING:**

Kampen for autentisk lederskap. Hva kan ledere lære av skuespillere som hele tiden må skape seg en rolle og gjøre den til sin?

16.–20. juni 2016:
**I IBSENS
ITALIA:**

Et sted mellom Bøygen og Brand. Italia gjorde et sterkt inntrykk på Ibsen. Kultur, kunst og skjønnhet frigjorde skaperkraft, og gruppa fulgte i Ibsens kulturhistoriske fotspor i Roma og Sorrento.

INTRO- DUKSJONER

Åpne introduksjoner før forestilling er en gylden mulighet til å få ekstra innsikt før og etter forestilling. I 2016 kunne publikum møte teatrets skuespillere, regissører, dramaturger, oversettere og scenografer. Mange av introduksjonene ble også holdt av gjester fra kultur-, samfunns- og næringsliv, som bidro med nye perspektiver på teaterkunsten.

OMVISNINGER

Nationaltheatret er et hus fullt av historier. Gjennom guidede rundturer i Henrik Ibsens eget teater får publikum både høre interessant norgeshistorie og morsom kuriosita fra teatrets indre. Gjennom omvisningene får både skoleklasser, turister og andre se den store kunst-institusjonen – foran og bak kulissene.

KUNST- UTSTILLINGER

I publikumsområdet utenfor Hovedscenen presenterer Nationaltheatret skiftende kunstutstillinger. I 2016 kunne man blant annet oppleve Marianne Heske, som var festivalkunstner under Ibsen-festivalen, og hennes tolkninger av Henrik Ibsens litterære og geografiske landskap.

8 483

besøkte aktiviteter for barn og unge

25 653

barn så en forestilling

National Spesial for barn og unge

Barn og unge er teatrets fremtid, og Nationaltheatret satser stort på nye og spennende tilbud for barn og barnefamilier. I 2016 videreutviklet teatret ulike konsepter rettet mot barn og unge, som teaterquizer, familjelørdager, julearrangementer, omvisninger, workshoper, seminarer og skoleturneer.

NATIONAL JULESPESIAL

I 2016 videreførte teatret førjulstradisjonen med arrangementer for barn hver lørdag i advent, med blant annet opplesning av kjente og kjære julefortellinger og julesanger av H. C. Andersen, Astrid Lindgren og Alf Prøysen, ansiktsmaling, juleverksted, allsang og luciafeiring. Barna kunne også ta med gaver, som i slutten av desember ble donert til Fattighuset.

NY JULETRADISJON!

ÅPEN DAG PÅ NATIONAL

FLERE TUSEN
KOSTYMER SOLGT

Nationaltheatret ryddet kostymelageret og inviterte til stort kostymesalg og åpent hus med morsomme aktiviteter for hele familien lørdag 13. august. Her kunne publikum sikre seg et stykke kulturhistorie fra kjente og kjære teaterforestillinger, og parykker og masker fra maskeavdelingen. Barn og voksne kunne også møte teatrets mange fagfolk, få ansiktsmaling, lage egne tiger- og kaninører – og få et helt eget innblikk i det myldrende livet på teatret.

3000 besøkende / omsetning på 654 083 kr

Andre barnearrangementer:

LEK OG LÆR MED VÆR

Barnas påskespesial
**KARSTEN OG PETRAS
BYTTEFEST OG TEATERLEK**
Karsten og Petras
sommerfest

BARNAS IBSEN

Barnas Ibsen-omvisning

TEATERQUIZ

På Nationaltheatrets quizkvelder byr drevne quizmastere på morsomme, overraskende og utfordrende kultur- og teateroppgaver i den ærverdige Publikumsfoajeen. Quizkveldene på Nationaltheatret har vært et svært populært tilskudd i vårt arrangementsstilbud.

SKOLETILBUD

I 2016 var forestillingene *Mysterier*, *Karsten og Petra – alle vil ha en bestevenn* og *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck* en del av tilbudet til Den kulturelle skolesekken.

79 SKOLEKLASSER PÅ
OMVISNING I SKOLEÅRET
2016/2017

OMVISNINGER FOR 6.-KLASSINGER: MØT NATIONALTHEATRET

I 2016 startet teatret omvisningsprosjektet *Møt Nationaltheatret*, i samarbeid med Den kulturelle skolesekken, hvor elevene får en interaktiv introduksjon til teatrets historie og ikke minst til Norges største dikter, Henrik Ibsen. Teatrets historie er også nasjonen Norges historie, og gjennom

dette møtet får elevene lære mer om norgeshistorien gjennom brillene til Henrik Ibsen og hans samtidige. I omvisningen går elevene inn i rollen som teaterassistenter og møter mange av yrkesgruppene som jobber bak kulissene i teatret. Sammen med rekvisitører, designere og musikere blir elevene med på forberedelsene til den store åpningsdagen av Nationaltheatret den 1. september 1899.

FOLKEFIENDER: LÆRERSEMINAR OM IBSENS EN FOLKEFIENDE – I VÅR TID

Seminar ble arrangert av Fritt Ord, NRK Skole og Landslaget for norskundervisning på Nationaltheatret i forbindelse med forestillingen *Vildanden + En folkefiende – Enemy of the Duck*.

Med: Nancy Herz, Ludvig Løkholt Lewin, Gunnar Grønland og Anders Malvik.

Ibsen- festivalen

Den internasjonale Ibsenfestivalen har siden 1990 satt Norge på verdenskartet og vist at Nationaltheatret er et internasjonalt kraftsentrum for dramatikk, debatt og dialog.

Gjennom 26 år, 15 festivaler og hundrevis av oppsetninger fra inn- og utland har Ibsenfestivalen vist oss Ibsens dramatiske potens og samfunnsmessige relevans. Gjennom forestillinger, samtaler, kunstnermøter, barnearrangementer og mye mer gir Ibsenfestivalen oss ulike blikk på Ibsen, mennesket og samfunnet.

Festivalen demonstrerer Ibsens vitalitet og betydning. Den utfordrer oss til å se oss selv utenfra og til å se hvordan andre lever. Over 170 ulike forestillinger og arrangementer sto på programmet under årets festival: Utenlandske gjestespill og Nationaltheatrets egenproduksjoner av ledende regissører med hver sin originale inngang til Ibsen, nyskrevet norsk dramatikk, samtaler, kunstnermøter, debatter, seminarer, barnearrangementer, festivalbar og mye, mye mer!

19 817
publikummere

68
forestillinger

PEER GYNT (DE)

En kvinne av i dag!

Av Simon Stone...
Basert på Henrik Ibsen.

Regissør: Simon Stone. **Musikk:** Lars Wittershagen. **Scenograf:** Bob Cousins. **Kostymedesigner:** Alice Babidge. **Lysdesigner:** Susanne Ressin. **Dramaturg:** Sybille Meier. **Med:** Paul Herwig, Jonas Hien, Christoph Luser, Josef Ostendorf, Maria Schrader, Aljoscha Stadelmann, Ernst Stötzner, Bettina Stucky, Angela Winkler, Gala Othero Winte, Rolf Bach, Rene Rodrigues Batista, Uwe Behrmann, Niels Christenhuß, Steffen Gottschling, Mete Güner, Moritz Konjack, Maik Mensching, Fabian Rogall.

Ble spilt 18. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 526
Produsert av: Deutsches Schauspielhaus
Hamburg.

” En inspirerende
og velspilt
oppsetning.

THEATER HEUTE

” En overbevisende
fortalt og under-
holdende kveld.

TAZ DIE TAGESZEITUNG

”
Hvorfor oppfattes
det som mye mer
bekymringsfullt når en
kvinne oppfører seg
som Peer?

Regissør Simon Stone.

Den internasjonale Ibsenprisen:

Verdens største teaterpris ble delt ut på Nationaltheatret under Ibsenfestivalen.

Den internasjonale Ibsenprisen anses som en av verdens mest prestisjefylte teaterpriser. Prisen ble etablert i 2007 og tildeles annethvert år under Ibsenfestivalen på Nationaltheatret. Vinneren

annonseres i mars annethvert år, og 2016-vinneren var det britiske teaterkompaniet Forced Entertainment. Vinnerseremonien fant sted på Nationaltheatrets hovedscene 23. september med komité og prisvinnere til stede. Prisvinneren mottok 2,5 millioner norske kroner, som finansieres av Den norske stat. I tillegg til prisutdelingen ble det også holdt et symposium med panelsamtaler og

diskusjoner rundt Forced Entertainments kunstnerskap. Forced Entertainment spilte tre forestillinger under Ibsenfestivalen, i tillegg til at kompaniets kunstneriske leder Tim Etchells spilte en improvisert soloforestilling.

Komiteen for Den internasjonale Ibsenprisen består av sju ledende personer innen teater, oppnevnt av Kulturdepartementet.

THE COMING STORM (UK)

Forced Entertainment på sitt beste!

Av Forced Entertainment.

Regissør og manusbearbeidelse: Tim Etchells. **Scenograf:** Richard Lowdon. **Lysdesigner:** Nigel Edwards. **Musikk:** Phil Hayes/ Forced Entertainment. **Musikalsk rådgiver:** John Avery. **Regiassistent:** Hester Chillingworth. **Med:** Robin Arthur, Phil Hayes, Richard Lowdon, Claire Marshall, Cathy Naden, Terry O'Connor.

Første forestilling: 20. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 1318
Spillested: Hovedscenen
Produsert av Forced Entertainment

THE NOTEBOOK (UK)

Svart humor fra de harde krigsårene

Av Forced Entertainment.

Regissør: Tim Etchells. **Scenograf:** Richard Lowdon. **Lysdesigner:** Jim Harrison. **Med:** Robin Arthur og Richard Lowdon.

Første forestilling: 22. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 288
Spillested: Amfiscenen
Produsert av Forced Entertainment

AND ON THE THOUSANDTH NIGHT (UK)

Historier som ingen har hørt før.

Av Forced Entertainment.

Regissør: Tim Etchells. **Scenograf og lysdesigner:** Richard Lowdon. **Med:** Robin Arthur, Tim Etchells, Jerry Killick, Richard Lowdon, Claire Marshall, Cathy Naden, Terry O'Connor.

Ble spilt 24. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 381
Spillested: Hovedscenen
Produsert av Forced Entertainment

A BROADCAST/ LOOPING PIECES (UK)

En levende remiks av en kunstners notisbok.

Skapt og fremført av Tim Etchells.

Ble spilt 22. september 2016
Spillested: Black Box teater
Produsert av Forced Entertainment

BORKMAN (NO)

Kampen om neste generasjon.

Av Henrik Ibsen.
Bearbeidet av Gabriella Bussacker og Jan Bosse.

Regissør: Jan Bosse. **Scenograf:** Moritz Müller. **Kostymedesigner:** Kathrin Plath. **Komponist og lyddesigner:** Arno Kraehahn. **Lysdesigner:** Norunn Standal. **Maskør:** Hege Ramstad. **Dramaturg:** Gabriella Bussacker, Olav Torbjørn Skare, Hege Randi Tørresen. **Produksjonsmedarbeider og musikalsk bistand:** Ket Iren Lødemel. **Klaverinnspilling:** Joachim Kwetzinsky. **Regiassistent:** Håvard Korsmo. **Produsent:** Truls Kwetzinsky. **Med:** Jan Sælid, Laila Goody, Marika Enstad, John Emil Jørgensrud, Marian Saastad Ottesen, Isabel Andrea Casillas Sandersen, Anna Christina Johansson, Hedvig Tapnes Hauge.

Premiere: 13. august 2016
Antall forestillinger under festivalen: 2
Antall publikummere: 6487
Spillested: Amfiscenen
Produsert av Nationaltheatret

BRAND – MIN GUD ER STORM (NO)

Alt eller ingenting.

Av Armin Petras.
Etter Henrik Ibsen.
Oversatt av Kristian Lykkeslet Strømskag.

Regissør: Runar Hodne. **Scenograf:** Hazel Barstov (Akademi for scenekunst/HiØ). **Kostymedesigner:** Cathrine Engehagen Bråthen. **Lysdesign og romkonsept:** Andreas Fuchs. **Maskør:** Terje Rødsjø (Stockholms dramatiska högskola) under veiledning av Greta Bremseth. **Dramaturg:** Kristian Lykkeslet Strømskag. **Produsent:** David Parrish. **Med:** Henrik Rafaelsen, Kjersti Botn Sandal, Espen Klouman Høiner, Per Frisch, Tone Danielsen, Marianne Stormoen, Per Egil Aske.

Premiere: 10. september 2016
Antall forestillinger: 33
Antall publikummere: 1909
Spillested: Malersalen
Produsert av Nationaltheatret

LA DEG VÆRE (NO)

Nært og rått om ensomhet og tilhørighet.

Av Arne Lygre.

Regissør: Johannes Holmen Dahl. **Scenograf og kostymedesigner:** Rebecca Ringst. **Lysdesigner:** Norunn Standal. **Maskør:** Eva Sharp. **Dramaturg:** Mari Vatne Kjeldstadli. **Produsent:** Kirsti Holm-Glad. **Med:** Tone Mastraum, Andrine Sæther, Glenn André Kaada, Hanne Skille Reitan, Olav Waastad.

Urpremiere: 9. september 2016
Antall forestillinger: 4
Antall publikummere: 4104
Spillested: Amfiscenen
Produsert av Nationaltheatret

VILDANDEN + EN FOLKEFIENDE (NO)

Sannhet for enhver pris?

Av Henrik Ibsen. Oversatt av May-Britt Akerholt. Bearbeidet av Thorleifur Örn Arnarsson og Mikael Torfason.

Regissør: Thorleifur Örn Arnarsson. **Scenograf:** Vytautas Narbutas. **Kostymedesigner, koreograf og maskedesigner:** Sunneva Ása Weisschappel. **Kostymeassistent:** Anna Høstert. **Komponist:** Bjarni Frimann. **Lysdesigner:** Agneth Tellefsen. **Maskør:** Ruth Haraldsdóttir Norvik. **Dramaturg:** Hege Randi Tørresen. **Regiassistent:** Mikael Torfason. **Produsent:** Margrethe Aaby. **Med:** Mads Ousdal, Eindrude Eidsvold, Nader Khademi, Kai Remlov, Andrea Bræin Hovig, Kjersti Tiveterås, Frøydis Armand, Lasse Lindtner, Anders Mordal, Terje Strømdahl. **Dansere:** Elisabeth Buer Vase, Emily Natalie Su, Ida Eline Wøien, Tuva Holen, Louise Tofte Røiri.

Premiere: 8. september 2016
Antall forestillinger under festivalen: 7
Antall publikummere: 17 155
Spillested: Hovedscenen
Produsert av Nationaltheatret

GRØNLAND- SUTRAEN (NO)

Hvordan skape mening når hele verden bare er et 'hæø'?

Skrevet og fremført av Fredrik Høyer. Basert på diktsamlingen Grønlandsuttraen, utgitt av Fanfare forlag under prosjektet Ferdignakka.

Regissør og dramaturg: Mattis Herman Nyquist. **Komponist:** Gaute Tønder. **Lysdesigner:** Øyvind Wangensteen. **Produsent:** Mattis Herman Nyquist og Runi Sveen. **Med:** Fredrik Høyer og Gaute Tønder.

Uppremiere: 27. august 2016
Antall forestillinger: 5
Antall publikummere: 843
Spillested: Nationaltheatret på Torshov

SAMFUNNETS STØTTER

Høyt spill om makt og kjærlighet.

Av Henrik Ibsen. Bearbeidet av Peter Langdal.

Regissør: Peter Langdal. **Scenograf:** Nicolaj Spangaa. **Kostymedesigner:** Karin Betz. **Co-designer kostyme:** Henrik Børgesen. **Lysdesigner:** Marianne Thallaug Wæset. **Lyd-designer:** Nils Wingerei. **Dramaturg:** Tine Thomassen. **Regiassistent:** Pernille Skaansar. **Produsent:** Rebecca Mathisen. **Med:** Kim Haugen, Iren Reppen, Anne Ryg, Per Christian Ellefsen, John S. Kristensen, Ida C. Klem, Julie Støp Husby, Nils Golberg Mulvik, Victor Berg, Daniel Karlsson, Martin Lotherington.

Premiere: 11. september 2015
Antall forestillinger i 2016: 3
Antall publikummere: 658
Spillested: Riksteatret, Nydalen
Produsert av Riksteatret i samarbeid med Nationaltheatret

IBSEN: PEER GYNT (DE)

Når Peer Gynt ikke lenger vet hvem han er.

Av Markus&Markus.

Video: Katarina Eckold. **Scenograf:** Manuela Pirozzi. **Management:** Lara-Joy Hamann. **Med:** Markus Schäfer, Markus Wenzel.

Første forestilling: 15. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 292
Spillested: Amfiscenen
Produsert av Markus&Markus

HEDDA GABLER (SE/NO)

En oppdatert og eksperimentell Hedda.

Av Henrik Ibsen.
Bearbeidet av Anna Pettersson.

Regissør: Anna Pettersson. **Scenograf:** Anna Pettersson og Jan Lundberg. **Kostymedesigner:** Jan Lundberg. **Musikk:** Gustave Lund. **Filmproduksjon:** Dallas Motion Agency. **Lysdesigner:** Magnus Pettersson. **Maskør:** Thea Holmberg Kristensen. **Med:** Mattis Herman Nyquist, Kim Haugen, Eindrude Eidsvold, Electra Hallmann.

Første forestilling: 17. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 122
Spillested: Malersalen
Produsert av Dramaten og Nationaltheatret

LILLE EUROPA (IT)

Familien som gjorde vårt lille Europa til et monster.

Av Gabriele Paolocà, basert på Henrik Ibsens Lille Eyolf.

Regissør: Michele Altamura og Gabriele Paolocà. **Scenograf:** Alessandro Ratti. **Kostymedesigner:** Cristiana Suriani og Flavia Tomassi. **Lysdesigner:** Daniele Passeri. **Lyd-designer og musikk:** Daniele de Virgilio. **Teknisk direktør:** Stefano Rolla. **Tekniker:** Marco Oligeri. **Med:** Michele Altamura, Gemma Carbone, Gabriele Paolocà, Maria Teresa Tanzarella.

Første forestilling: 13. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 206
Spillested: Amfiscenen
Produsert av Vico Quarto Mazzini

GYERMEK (CHILD) (HU)

En forfriskende
nedstrippet versjon
av *Et dukkehjem*.

Av Henrik Ibsen.
Bearbeidet av dollardaddy's.

Regissør: Tamás Ördög.
Med: Emoke Kiss-Végh, Tamás Ördög, Annamária Láng, Sándor Terhes.

Første forestilling: 14. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 94
Spillested: Malersalen
Produsert av dollardaddy's, Trafo House of Contemporary Arts

NÅR VI DØDE VÅKNER (GS)

Gresk versjon av
Ibsens siste mester-
stykke.

Av Henrik Ibsen.
Oversatt av Eri Kyrgia.

Regissør: Dimitris Karantzas.
Regiassistent: Kelly Papadopoulou.
Koreograf: Zoi Hatziantoniou.
Lyddramaturg: Dimitris Kamarotos.
Scenograf: Poulheria Tziouva.
Kostymedesigner: Ioanna Tsami.
Lysdesigner: Alekos Anastasiou.
Produksjon: Christina Polychroniadou.

Første forestilling: 13. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 141
Spillested: Bakscenen
Produsert av Art Theater, Greece

Støttet av Oasis Cultural Center.

WATER GAMES (ZW)

Vann er tykkere
enn blod.

En bearbeidelse av Henrik
Ibsens *En folkefiende*.
Skrevet av Christopher
Mlalazi.

Regissør: Jens Vilela Neumann. **Mu-
sikk:** Cornelius Mupondirio og Kudzai
Sevenzo. **Scenograf:** Lena Newton.
Med: Kudzai Sevenzo, Michael
Kudakwashe, Tichaona Mutore.

Første forestilling: 9. september 2016
Antall forestillinger: 3
Antall publikummere: 282
Spillested: Bakscenen
Produsert av Paradise Garden
Production

HEDDA GABLER (NO)

En moderne og
forfriskende utgave
av Hedda.

Av Henrik Ibsen.
Bearbeidet av Lars Erik Holter.

Regissør: Lars Erik Holter. **Scenograf
og kostymedesigner:** Bård Lie
Thorbjørnsen. **Komponister:** Jane
Kelly og Sindre Holvedt. **Lys-
designer:** Kåre Nordseth. **Video-
designer:** Andreas Holm. **Maskør:**
Julie Clark. **Med:** Ragne Grande,
Herman Bernhoft, Helle Haugsgjerd,
Duc Mai-The, Åsmund Brede Eike.

Første forestilling: 16. september 2016
Antall forestillinger: 3
Antall publikummere: 359
Spillested: Torshov
Produsert av Teater Innlandet

NOEN KOMMER TIL Å KOMME (AH! AH! AH! AH!) (NO)

En forviklingskomedie
om flyktningkrisen
av Sara Li Stensrud.

Regissør: Sara Li Stensrud.
Scenograf: Sara Li Stensrud.
Med: Madalena Sousa Helly-
Hansen, Dag Håvard Engebråten.

Første forestilling: 19. september 2016
Antall forestillinger: 3
Antall publikummere: 179
Spillested: Malersalen

Støttet av Norsk kulturråd, Dramatikkens
hus, Fond for lyd og bilde og Fritt Ord.

KONGSEMNERNE MINUTT FOR MINUTT (NO)

Ung Ibsen i actionfylt
kongedrama.

Av Henrik Ibsen.

Regissør: Marie Nikazm Bakken
(student ved Stockholms Dramatiska
Högskola). **Komponist:** David Stephen
Grant. **Scenograf og kostyme-
designer:** Fredrik Floen (student ved
MA kostyme ved KhiO). **Dramaturg
og veileder:** Njål Helge Mjøs.
Veileder fra SiDH: Hilda Hellwig.
Med: Ellen Horn, Anne Krigsvoll, Mari
Strand Ferstad, Sigurd Myhre, Håkon
Ramstad, Fredrik Floen, Sigrid Marie
Kittelsaa Vesaas, Rannei Grenne.

Første forestilling: 16. september 2016
Antall forestillinger: 2
Antall publikummere: 116
Spillested: Publikumsfoajeen
Produsert av Nationaltheatret

MONSTERS OF REALITY – THE MIMESIS MACHINE (NO/GR)

MONSTERS OF REALITY THE MIMESIS MACHINE

Idé/produsent: Siri Forberg.
Dramaturg/produsent: Marit G. Eggen.

Produksjonsmedarbeider: Frances Gerono. Med: Blindspot theatre group (Yota Argyropoulou & Michalis Konstantatos) (GR), Rafika Chawishe (GR), Trine Falch (NO), Crispin Gurholt (NO), influx artist collective (Charis Pechlivanidis & Korina Vasileiadou) (GR), Victoria Meirik (NO), Poka-Yio (GR), Pia Maria Roll (NO), Helle Silje-holm (NO), Mona Solhaug (NO), Bo Krister Wallström (NO) og Universet (Kenneth Ishak & Bård Torgersen).

Ble gjennomført 25. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 200
Spillested: Alle Nationaltheatrets scener

ROTATING NORA (NO)

En visuell fest!

Av Ingun Bjørnsgaard Prosjekt i samarbeid med Dansens Hus.

Koreograf: Ingun Bjørnsgaard.
Komponist: Eivind Buene. Scenograf: Thomas Bjørk. Kostymedesigner: Ane Aasheim. Lyddesigner: Lutz Deppe. Lyddesigner: Morten Pettersen.
Dramaturg: Kai Johnsen. Med: Mattias Ekholm, Erik Rulin, Ida Wigdel, Matias Rønningen, Marianne Haugli og Catharina Vehre Gresslien.

Ble spilt 21. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 159
Spillested: Riksscenen
Produsert av Ingun Bjørnsgaard, prosjekt i samarbeid med Dansens hus

HEDDA GABLER (NO)

Tett på Hedda Gabler fra innsiden av Heddas hus.

Av Henrik Ibsen.
Idé og forestillingskonsept: Juni Dahr. Tekstbearbeidelse: Juni Dahr og Tonje Gotschalksen.

Regissør: Juni Dahr og Tonje Gotschalksen i samarbeid med skuespillerne. Kostymedesigner: Silje Fjellberg. Produsent: Marianne Roland. Med: Juni Dahr, Lars Øyno, Hauk Heyerdahl, Kai Remlov, Nina Woxholt.

Første forestilling: 13. september 2016
Antall forestillinger: 3
Antall publikummere: 177
Spillested: Sæterhytten på Bygdøy

NEW NORDIC DRAMA

Det beste innenfor samtidsdramatikk i Norden!

Av Cecilie Løveid (NO), Marjun S. Kjelnæs (FO), Peter Asmussen (DK), Paula S. Öhman (SE), Antti Hietala (FI) og Sigurð Pálsson (IS).

Regissører: Ria Törgarð (FO), Jens Albinus (DK) og Öllegård Cecilia Groundstroem (SE). Med: Nicolaj Falck og Durita Dahl Andreassen (Færøyene), Hannes Óli Agustsson og Margrét Vilhjálmsdóttir (Island), Brian Hjulmann Nielsen og Marina Bouras (Danmark), Hauk Heyerdahl og Anne Ryg (Norge), Henrik Hellström og Eva Melander (Sverige), Jussi Olavi Nikkilä og Lotta Emilia Kaihua (Finland).

Ble gjennomført 18. september 2016
Spillested: Dramatikkens hus

IBSENS SMÅ DJEVLER (NO)

Bli med inn i Ibsens dulgte hjertekammer.

En forestilling av Lise Fjeldstad, basert på Henrik Ibsens dikt.

Med: Lise Fjeldstad og Håvard Gimse.

Ble spilt 20. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 148
Spillested: Amfiscenen

SPKRBOX: EN FESTIVAL I FESTIVALEN

Når urban gatekultur møter
finkultur, slår det gnister!

SPKRBOX er en festival for urban scenekunst, der hiphopscenen og teatermiljøet møtes. En kreativ kollisjon med lav terskel, høyt nivå og laidback stemning. I 2016 ble festivalen arrangert for tredje år på rad.

Under Ibsenfestivalen 2016 kunne du oppleve internasjonale og nordiske artister, gjennom forestillinger, konserter, battles, jams, «work-in-progress»-visninger, foredrag, paneldebatt og kurs.

Helt siden festivalen ble arrangert for første gang i 2014, har SPCRBOX hatt som ambisjon å fremme urban scenekunst i Norge – som en brobygger mellom gatekulturen og finkulturen. En møteplass.

SPKRBOX vil utforske kulturelle klasseforskjeller, utfordre det etablerte teatret og inspirere hiphop- og teatermiljøet til samarbeid på tvers av fagfelt, estetikk og form. Målet er å etablere og utvikle en sjanger som på sikt kan bidra til et rikere og mer mangfoldig scenekunsthelt. SPCRBOX skal være med på å knekke noen hiphopkoder for teaterfolk og noen teaterkoder for hiphopere. Hiphop har det teatret trenger. Og omvendt.

SPKRBOX

DETTE SKJEDDE PÅ NATIONALTHEATRET PÅ TORSHOV:

PÅ VEI MOT NO' INNMARI ÅLREIT

Av: Sofia Knudsen Estifanos. Med: Evelyn Rasmussen Osazuwa, Erik Bauck Bårdstu, Ulrik Tangen, Sofia K. Estifanos
Ble spilt 8. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 111

TEATERSPORT I HIPHOP- DRAKT

Med: Skranglebein, Nils m/Skils, Droolian, Baba Israel og Yako 400.
Ble spilt 8. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 35

HIPHOP VOKSTE OPP I BLOKK

Regissør: Morten Joachim og Cici Henriksen. Med: Don Martin, Jonathan «Boss» Castro og Felipe «Fela» Orellana Castro.
Ble spilt 9. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 126

RAP BATTLE

Med: Ulla Broch, Marika Enstad, Tuva Syvertsen og TOVANSKÍ.
Ble gjennomført 9. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 109

PANELDEBATT: HOMER IS MY HOMEBOY

Ledet av: Tony Lorenzi. Med: Henry Bowers aka Kung Henry, Maria Karlsen, Nils m/Skils, Einar Idsøe Eidsvåg og Kenneth Engebretsen.
Ble gjennomført 9. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: x

USETT

Med: Unge talenter innen urban scenekunst.
Ble gjennomført 10. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 121

HOLD FAST – HOLD UT

Regissør: Liv Marie Skaare Baden.
Med: Fredrik Høyer, Svein Tindberg og Peter Baden.
Ble spilt 10. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 100

INSTANT SPKRBOX 3

Regissør: Jeremy Thomas-Poulson.
Med: Siriann Petronella Berdal, Rasmus Rhode, Andreas Nesteby Obrenovic og Jeaninne M. Lukusa
Ble spilt 10. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 28

THE CYPHER

Ledet av: Baba Israel og Yako 440.
Med: Evelyn Rasmussen Osazuwa, Toby DeeDaran, Marcus Andreassen aka Dark Mark, Jon Magnus Arnarson, Henry Bowers, Kaila Mullady og Craig muMs Grant.
Ble gjennomført 10. september 2016
Antall forestillinger: 1
Antall publikummere: 84

DETTE SKJEDDE OGSÅ:

Dramatikkens hus: *Instant Spkrbox 1*, Foredrag med Baba Israel, *Instant Spkrbox 2*. Skuespillersenteret: Workshop med Fredrik Høyer. Nordic Black Theatre/Caféteatret: Foredrag med Jacob Kimwall, *De som møter verden med oppkast i håret*, Speeddate med artistene & Open Mic. Hva Skjer: Etterfest. Cosmpolite: *Sånn ska det være*.

Enda mer!

I tillegg til forestillingene bød Ibsenfestivalen på et rikt sideprogram med over 150 arrangementer og aktiviteter, alt fra introduksjoner, omvisninger, debatt og seminar til teaterquiz. Publikum kunne oppleve store øyeblikk både foran og bak scenen, møte teaterkunstnere fra hele verden og stille spørsmålene de alltid hadde lurt på – hver eneste dag!

KUNSTNER-SANTALER

IBSENGUIZER

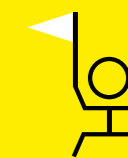
FESTIVALBAR

GROSVOLD MØTER

FILMVISNINGER

OMVISNINGER

SEMINARER

IBSENFESTER

KONserter

FROKOST-SEMINARER

IBSEN FOR BARN

LESNINGER

IBSEN-STUNTS

DANS

FORESTILLINGER

PREMIERER

UTENDØRS

INTROER

FESTIVALBAR

Gjennom hele festivalen var publikum hjertelig velkommen på åpne Ibsenfester i festivalbaren.

SKUESPILLERNES BAKSCENEFEST

Nationaltheatrets skuespillere inviterte gjester og publikum til fest med musikk og kunstneriske innslag.

FILM: HEDDA GABLER

Verdenspremierer på Matthew Johns film *Hedda Gabler* ble vist på Vika kino.

LAY DOWN WITH IBSEN

På myke gulvputer og med sovemasker kunne man liggende nyte Radioteatrets *Brand* i Nationaltheatrets restaurant.

RADIO

Radioteatrets unike versjon av *Vildanden* ble sendt på NRK P2 under Ibsenfestivalen.

FESTIVALKUNSTNER MARIANNE HESKE

Hvordan fange stemningen i Ibsens stykker – i bilder?

UTSTILLING PÅ NASJONAL-BIBLIOTEKET

Nora Around the World. Hvordan fremstilles Nora på verdens scener?

OMVISNINGER

Flere omvisninger med Ibsen som tema ble holdt under festivalen. Både på Nationaltheatret, Nasjonalbiblioteket og Ibsenmuseet.

DOBBEL IBSENGUIZ

Tre norgesmestere i lagquiz holdt Ibsen-quizer både på Deichmanske bibliotek og Nationaltheatret.

KUNSTNERMØTER

Forfatter og journalist Alf van der Hagen intervjuet skuespillere og regissører på scenekanten etter festivalens gjestespill.

INTRODUKSJON TIL FORESTILLINGENE

Under hele festivalen kunne publikum få med seg gratis introduksjoner før forestilling i festivalbaren.

Og mye mer ...

AKADEMISKE NACHSPIEL

Filosofiske funderinger med akademikere og kunstnere etter forestilling og ut i de sene nattetimer.

TEMAER: ENEMY OF THE DUCK HVA MED IBSENS MENN? BRANDS DIAGNOSE

SEMINAR

Hvordan lykkes som norsk scenekunstner ute i verden?

Seminaret ble ledet av Alf van der Hagen.

Et samarbeid mellom Ibsenfestivalen, Danse- og teatersentrum (DTS), NORLA, Music Norway, Norsk Filminstitutt, DOGA og OCA Norwegian Craft, Norwegian Arts Abroad. Støttet av Den Norske Ambassaden i Tyskland, Frankrike og England.

HEDDA GABLER I IRAN

Er det greit for et norsk ensemble å spille Ibsen med sjal i Iran?

Visjoner Teater utløste en heftig mediedebatt i Norge da de gjestet en iransk festival i 2016: Hvordan kunne norske scenekunstnere underlegge seg iransk sensur i sin tolkning av *Hedda Gabler*?

Seminaret ble arrangert i samarbeid med Visjoner Teater, Danse- og teatersentrum, Den Norske Ambassaden i Teheran, Sæterhytten og Friit Ord.

FOREDRAGS- SERIE

Ulike og nye perspektiver på Henrik Ibsen og hans kunstnerskap.

Ibsen, humorist? Javisst! med Ståle Dingstad. *Fortellingen om Ibsen og Munch* med Bergljot Øyrehagen Geist. *John Lennon, en Ibsen-fan?* med Erik Edvardsen. *Ibsens kroppsspråk* med Arthur Holmberg. *Nora i det 21. århundret* med Julie Holledge. *Henrik Ibsen, Amalie Skram og den umulige kjærligheten* med Merete Morken Andersen. *Ibsen og kvinner med slør* med Dr. Farin Zahedi.

PANEL- SAMTALE

Ibsen og barndom.

Med: Torgeir Haugen og Inger Marie Lindboe. I samarbeid med Vidarforlaget, Deichmanske bibliotek og Høgskolen i Oslo og Akershus.

FROKOST- SEMINAR:

Intet eller alt? Ibsens *Brand* og lederens valg.

Med: Aksel Braanen Sterri, toppleder Anita Krohn Traaseth og nestor i kulturledelse, Steinar Bjartveit. Anne Grosvold var moderator for seminaret.

LESNING: GINE CORNELIA PEDERSEN (NO)

*Kjærlighetshistorie
eller Utenom og hjem
eller Et epos.*

Av Gine Cornelia Pedersen.

Med: Gine Cornelia Pedersen
og Mikkel Bratt Silset.

GROSVOLD MØTER – IBSENSPESIAL

Journalist Anne Grosvold møtte Mads Ousdal, Petronella Barker og riksadvokat Tor-Aksel Busch til samtale om vår tids folkefiender og de store Ibsen-rollene.

IBSENS SALONGER IBSENMUSEET

Fire kvelder med Ibsens salong på Ibsenmuseet, der det ble åpnet for kritisk refleksjon rundt *Peer Gynt*, *Vildanden*, *En folkefiende*, *John Gabriel Borkman* og *Brand*.

KONSERT: IBSEN MØTER IBSEN

En konsertreise i Festivalbaren med løs snipp, hvor Hellas møtte Norge, musikken møtte historien – og Ibsen møtte Ibsen. Med: Per Sundnes og Stefan Ibsen.

BOKLANSERING: ET DUKKEHJEM I ET GLOBALT PERSPEKTIV

I et forsøk på å forstå stykkets globale gjennomslagskraft har et forsker-team brukt digitale nettverk, bilder og kart for å spore alle de stedene der *Et dukkehjem* spilles i dag.

IBSEN FOR BARN

Teaterlek, kreative aktiviteter og lesninger for barn under Ibsenfestivalen.

BARNAS HENRIK IBSEN

Teaterlek og kreative aktiviteter for barn og familier i Publikumsfoajeen. Her kunne barna lære replikker fra Ibsens mest kjente stykker, lage papirdukker av Ibsen og møte hovedpersonen selv i egen høye (lave) person.

OMVISNING: MØT IBSEN

Under barnas Ibsen-omvisning kunne barna bli kjent med forfatteren på hans eget teater.

FORTELLERSTUND: DON FRIDTJOF

Boken *Don Fridtjof* handler om en fryktløs og urban katt – men med Ibsens *Terje Vigen* mellom linjene. Boken er skrevet av Anna Bache-Wiig og illustrert av Lisa Aisato. Arrangert av Deichmanske bibliotek.

VELKOMMEN TIL IBSENFESTIVALEN 2018!